

ANALÝZA DEZINFORMAČNÝCH NARATÍVOV

V KONTEXTE PARLAMENTNÝCH VOLIEB 2020
NA SLOVENSKU A V GRUZÍNSKU

Autori:

Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku (SSPI)

Peter Köles
Peter Dubóczy
Michaela Ružičková
Mária Alena Hasáková

Georgia's Reforms Associates (GRASS)

Nika Mamuladze
Iakobi Lachashvili
David Naroushvili
Mariam Tsitsikashvil

Inou formou sa podieľali:

Stážisti

Branislav Jamriška
Benita Fekete
Martin Nociar
Štefan Ižák
Barbora Krasová

Pomoc s prekladom

Nikoleta Nemečková
Tomáš Hasák

Grafická úprava

Kristína Urbanová

© SSPI, GRASS 2021

GRASS
REFORMANDA

Projekt bol financovaný z prostriedkov Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu Slovenskej republiky.

SLOVAK AGENCY
FOR INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

Názory a tvrdenia vyjadrené v tomto dokumente nepredstavujú oficiálne stanoviská donorov. Za obsah dokumentu sú zodpovední výlučne jeho autori.

OBSAH

ÚVOD	3
METODOLÓGIA VÝSKUMU	5
SLOVENSKO	
PREHĽAD	9
KONŠPIRAČNÉ TEÓRIE	10
DEZINFORMÁCIE PROTI MENŠINÁM	15
DEZINFORMÁCIE PODPORUJÚCE CUDZIU MOC A RUSKÁ PROPAGANDA	19
DEZINFORMÁCIE PROTI NATO	23
DEZINFORMÁCIE PROTI EÚ	29
GRUZÍNSKO	
PREHĽAD	34
DEZINFORMÁCIE TÝKAJÚCE SA VNÚTORNÉHO VÝVOJA GRUZÍNSKA	35
PRORUSKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA V PROSPECH RUSKA	45
DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA PROTI NATO	53
DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA PROTI EÚ	61
PROTIAMERICKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA	69
PROTITURECKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA	73
SUMÁR	79

ÚVOD

Napriek tomu, že dezinformácie a dezinformačné kampane nemožno považovať za úplne nový fenomén, odborníci na bezpečnostnú politiku vedú v súčasnosti rozsiahle diskusie o bezpečnostnej hrozbe, ktorú predstavujú. Dezinformácie sú totiž chápané ako prvok hybridnej vojny, ktorý štátni aj neštátni aktéri využívajú na presadzovanie svojich záujmov. Hlavným dôvodom, prečo dezinformácie predstavujú vážnu bezpečnostnú hrozbu, sú zmeny v informačnom prostredí. Rozvoj internetu a rapidný nárast používateľov sociálnych sietí v kombinácii s neustále rastúcim tokom informácií priniesli zmeny v spôsobe, akým ľudia získavajú informácie.

V dnešnej dobe sme svedkami početného nárastu takzvaných alternatívnych médií, ktoré sa prezentujú ako opozícia voči dobre známym tradičným mainstreamovým médiám. Tieto alternatívne médiá často šíria dezinformácie a pokúšajú sa zmanipulovať svoje publikum. Aj napriek tomu si ale získavajú na obľube. Z nedávneho prieskumu verejnej mienky na Slovensku vyplýva, že viac ako 13 % Slovákov a Sloveniek navštevuje dezinformačné médiá aspoň raz za týždeň. Pre porovnanie, mainstreamové médiá číta aspoň raz týždenne približne 28 % slovenských obyvateľov.

Aj keď sú tradičné médiá ako televízia, rozhlas alebo tlačene noviny stále hlavným zdrojom informácií pre väčšinu Slovákov, situácia sa postupne mení a počet ľudí, ktorí získavajú informácie zo sociálnych sietí, sa zvyšuje. Najväčšou sociálnou sieťou na Slovensku je so svojimi 2,6 miliónmi používateľov Facebook. Tradiční komunikátori, či už štátne inštitúcie, súkromné spoločnosti, politici, tradičné alebo dezinformačné médiá, sa preto museli adaptovať a prispôbiť svoje správy spôsobu, akým ľudia v dnešnej dobe konzumujú informácie.

Sociálne siete sú ideálnym nástrojom na šírenie dezinformácií, pretože vytvárajú názorové bubliny. To znamená, že používatelia majú tendenciu združovať sa s ľuďmi s podobným zmýšľaním, čo potom vytvára uzavretú homogénnu skupinu, kde sa jednotliví členovia skupiny na-

vzájom utvrdzujú vo svojich názoroch a svetonázoroch. Človek už potom prestáva vnímať širší kontext a argumenty použité v takejto skupine už nehodnotí kriticky.

Sociálne siete sa preto stali nástrojom mobilizácie, šírenia rôznych naratívov a dezinformácií a prostriedkom vedenia informačných operácií. Štátni aj neštátni aktéri čoraz častejšie využívajú sociálne siete ako nástroj na ovplyvnenie správania, postojov, nálad a názorov svojej cieľovej skupiny. Tento trend sa nazýva premieňaním sociálnych sietí na zbraň (weaponizácia), čo znamená, že sa sociálne siete menia na bojisko, kde na cieľovú skupinu útočia nepriateľské informácie. Používatelia sociálnych sietí si tieto riziká často ani neuvedomujú, čo ešte zvyšuje ich nebezpečnosť.

Šírenie dezinformácií je nebezpečné aj preto, že úspešná dezinformačná kampaň má potenciál ovplyvniť demokratické procesy a výsledky volieb. Najmä ak sú výsledky veľmi tesné, záväží aj to, ak sa na základe nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií rozhodne pre niektorého kandidáta voľiť čo i len malá časť populácie. Manipulácii s výsledkami volieb sme mohli byť svedkami napríklad v prípade referenda o Brexite v Spojenom kráľovstve, amerických prezidentských volieb v roku 2016 a tiež počas volieb vo viacerých krajinách v roku 2017.

Dezinformačné kanály tiež podkopávajú dôveryhodnosť tradičných médií. Dnes už vieme veľmi jednoducho a rýchlo vytvoriť webovú stránku, ktorá vyzerá ako seriózný spravodajský portál, ale v skutočnosti je jej cieľom šírenie dezinformácií, či už kvôli zisku z reklamy alebo z politických dôvodov. Takéto portály často šíria rôzne konšpiračné teórie, a čo je dôležitejšie, často nedodržiavajú základné zásady kvalitnej žurnalistiky. Tým, že sa prezentujú ako spoľahlivé médiá, podkopávajú dôveru ľudí v tradičné a seriózne správy.

Slovenské parlamentné voľby, ktoré sa konali vo februári 2020, boli mimoriadne hneď z niekoľkých dôvodov. Tým najdôležitejším pre tento výskum je kampaň, ktorá voľbám predchádzala a ktorá nemá v slovenskom kontexte obdoby.

Politické strany totiž po prvýkrát investovali obrovské finančné zdroje do svojich online kampaní, čo znamenalo, že sociálne siete ako Facebook, Instagram a YouTube boli zaplavené politickými reklamami.

Jedným z kľúčových momentov predvolebnej kampane, ktorá pomohla strane Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti vyhrať s veľkým náskokom voľby, bolo video, ktoré bolo naživo vysielané na Facebooku. Toto video si pozrelo viac ako 1,6 milióna používateľov. Zatiaľ čo niektoré politické strany umiestnili svoje reklamy na najvplyvnejší slovenský dezinformačný portál – Hlavné správy, čím legitimizovali jeho existenciu a tiež financovali jeho prácu, iné strany natočili zavádzajúce videá, ktoré zdieľali dezinformácie o ich politických oponentoch. Tie potom promovali ako reklamy na sociálnych sieťach. Ďalším fenoménom, ktorý sme mohli pozorovať, boli anonymné stránky fanúšikov jednotlivých strán či politikov na Facebooku, ktoré neboli priamo prepojené so žiadnou politickou stranou, ale uverejňovali politický obsah. Tejto problematike sa venovala aj štúdia publikovaná

organizáciou Globsec, ktorá monitorovala slovenský informačný priestor pred voľbami. Tieto fanúšikovské stránky boli používané hlavne ako proxy pre vedenie antikampane, a hoci z obsahu je zrejmé, ktorá strana ich podporovala, priame spojenie je takmer nemožné dokázať.

Práve na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov sa náš inštitút rozhodol vo zvolenom časovom rámci pred slovenskými a gruzínskymi parlamentnými voľbami monitorovať, analyzovať a študovať naratívy šírené dezinformačnými portálmi. Tento výskum je súčasťou projektu s názvom: Slovensko a Gruzínsko bojujú proti dezinformáciám: podpora občianskej spoločnosti, rozvoj kapacít štátnej správy a miestnej/regionálnej správy, ktorú Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku spustil spolu s organizáciou Georgia's Reforms Associates. Projekt sa zameriava najmä na rozvoj zručností a znalostí mladých odborníkov, ktorí majú v budúcnosti, počas svojej profesionálnej kariéry, potenciál vstúpiť do štátnej, miestnej a regionálnej správy. Zároveň zvyšuje povedomie širokej verejnosti o dezinformačných kampaniach so špecifickým zameraním na volebné procesy.

METODOLÓGIA VÝSKUMU

V posledných rokoch sme svedkami neustále narastajúceho trendu šírenia politických kampaní v online priestore. Takýto výrazný nárast je logickým výsledkom nielen stúpajúcej popularity používania internetu, ale dôvodom je i minimálna regulácia internetového obsahu a ťažko vyvoditeľná zodpovednosť za porušenie používateľských pravidiel. Online priestor sa tak stáva takmer ideálnym miestom pre ovplyvňovanie správania a rozhodovania mnohých voličov, a to nielen poskytovaním pravdivých a relevantných správ, ale častokrát prostredníctvom dezinformácií či rôznych manipulačných techník.

S ohľadom na uvedené sme sa rozhodli cieľiť výskum na analýzu obsahu vybraných webových stránok, ktoré svoj obsah vytvárajú prevažne pre gruzínskych a slovenských čitateľov, s cieľom identifikovať prípadné dezinformácie priamo či nepriamo súvisiace s predvolebnou kampaňou spojenou s parlamentnými voľbami v roku 2020 v Gruzínsku a na Slovensku. Dôvody zaradenia zvolených webových stránok do výskumu a následný spôsob, akým bol obsah týchto webov analyzovaný, je podrobne vysvetlený nižšie.

V prvom rade tak ako je naznačené v úvode metodológie, výskum prítomnosti dezinformácií bol zameraný výlučne na online priestor, pričom bol zámerne zúžený len na obsah webových stránok online médií. i keď by sa na prvý pohľad mohlo javiť, že sociálne siete sú vďaka širokej používateľskej základni vhodnejším priestorom pre výskum, dospeli sme k názoru, že by takéto zameranie nebolo prínosné, nakoľko túto sféru pokrýva už niekoľko výskumov realizovaných inými mimovládnyimi organizáciami. Ďalším dôvodom pre zvolený výber je aj skutočnosť, že sociálne siete sú v mnohých prípadoch len prostriedkom na zdieľanie, t. j. šírenie obsahu, ktorý bol však vytvorený inde, na inej samostatnej stránke. Samotný počet zdieľaní, či interakcií je však dôležitým meradlom vo vzťahu k posúdeniu virálnosti a dosahu širenej informácie, preto sme v rámci výskumu pracovali aj s týmito ukazovateľmi. Jedinou výnimkou je kapitola, ktorá sa venuje vnútornej situácii v Gruzínsku. Tá pracuje aj s analýzou sociálnych sietí, keďže bez zohľadnenia propagandy širenej touto cestou by

zmapovanie podoby dezinformačného prostredia v predvolebnom období nebolo úplné.

Výskum bol zámerne zúžený len na online médiá pôsobiace v Gruzínsku a na Slovensku. Jednou z rovín, na ktorej bol výskum založený bolo potvrdenie alebo vyvrátenie tvrdenia, že dezinformácie pôsobiace na Slovensku, ako v členskej krajine Európskej únie a NATO, budú iného charakteru a rozsahu ako dezinformácie, ktoré sa šíria v Gruzínsku, v krajine, ktorá nie je členom ani jednej z vyššie zmienených medzinárodných organizácií a ktorá je navyše v bezprostrednom susedstve Ruskej federácie. Porovnanie týchto dvoch krajín je jedinečné v tom, že sa vôbec jedná o prvý výskum svojho druhu, ktorý bol realizovaný.

Zvolené webové stránky, ktoré podliehali našej analýze, boli dôsledne vybrané na základe ich dlhodobu sledovaných aktivít v informačnom priestore oboch štátov pred výskumom. Už vopred vysloveným cieľom bolo zameranie na stránky s problematickým obsahom, pričom cieľom výskumu nebolo opätovne deklarovať fakt, že obsahujú nebezpečný klamlivý či inak zavádzajúci obsah, ale zamerať sa na posúdenie ich obsahu v priamej súvislosti s parlamentnými voľbami. Na to, ako vplývali na voličov, aké konkrétne typy dezinformácií šíрили a následne komparáciou zistiť spoločné či naopak rozdielne črty v oboch krajinách. Správne a úplne identifikovanie jednotlivých naratívov s ich osobitosťami je významne dôležité pre neskoršie nastavenie stratégie boja proti dezinformáciám, ktoré sú súčasťou moderných hybridných hrozieb.

Slovenské webové stránky, ktoré podliehali tomuto výskumu, boli identifikované na základe portálu konšpiratori.sk, ktorý sa dlhodobo venuje dezinformačným webom a stránkam s konšpiračným obsahom. Zoznam stránok vedených na zmieňovanom portáli bol následne zúžený prostredníctvom monitorovacieho nástroja, ktorý je zároveň i analytickou platformou CrowdTangle, a to tak, že na základe kľúčových slov súvisiacich s predmetom výskumu boli vybrané len tie stránky, ktoré dosahovali najväčší počet interakcií na sociálnej sieti Facebook a zároveň svoj

obsah úplne alebo aspoň čiastočne venovali politickým otázkam. Mnohé konšpiračné weby sústredia svoju činnosť na témy, ktoré sa nevenujú politike ani pridruženým témam, a preto boli tieto stránky hneď v úvode výskumu vyhodnotené ako nerelevantné a ďalej neboli skúmané. Konkrétne kľúčové slová, ktoré boli použité vo vzťahu k determinovaniu relevantných stránok a ich obsahu, sú uvedené v jednotlivých podkapitolách, pričom tieto podkapitoly vždy obsahujú i stručné odôvodnenie ich výberu. Týmto spôsobom bolo identifikovaných 24 webových stránok, s celkovým množstvom 1766 článkov, ktoré boli následne vyhodnocované výskumníkmi.

Webové stránky online médií (a facebookové stránky/skupiny/účty) šíriace dezinformácie a propagandistické naratívy v gruzínskom informačnom priestore, ktorými sa tento výskum zaoberá, boli vyselektované na základe správ publikovaných dvomi mimovládnyimi organizáciami, a to Georgia's Reforms Associates (GRASS) a International Society for Fair Elections and Democracy (ISFED). Organizácia GRASS, ktorá má s oblasťou dezinformácií, vrátane monitorovania propagandistických kampaní, mnoho skúseností, v minulosti vytvorila súhrnný zoznam dezinformačných zdrojov zapojených do šírenia propagandy. Ten poskytol predstavu o zdrojoch, ktoré by mali byť do výskumu zahrnuté. z dostupných údajov a v súlade s účelmi výskumu bol následne vykonaný vlastný monitoring pomocou analytického nástroja CrowdTangle. Ten nám pomohol nielen pri selekcii zdrojov, s ktorými bude výskum pracovať, ale aj s meraním počtu interakcií, ktoré tieto dezinformačné zdroje a obsah, ktorý zdieľajú na Facebooku, dosiahli. Do monitoringu pre kapitolu, ktorá sa venuje vnútornej situácii v Gruzínsku, bolo zaradených niekoľko facebookových stránok z databázy platformy Disinfoobserver.ge, ktorú vytvorila druhá spomínaná organizácia ISFED. Táto databáza eviduje facebookové stránky zapojené do očierňujúcich kampaní a neautentického správania, ktoré šíria nepravdivé a manipulatívne informácie, prevažne o témach spojených s politikou. Touto cestou bolo identifikovaných XY webových stránok, s XY príspevkami, ktoré boli následne podrobené ďalšej analýze.

Obsah stránok bol posudzovaný počas vopred určeného obdobia, a to počas troch mesiacov pred samotným konaním parlamentných volieb.

v Gruzínsku bolo obdobie určené od 01.08.2020 to 31.10.2020 a na Slovensku od 27.11.2019 až 27.2.2020, pričom v oboch krajinách bolo zohľadnené moratórium, teda čas, kedy ex lege nemali politické kampane pokračovať v žiadnej forme. Zvolené trojmesačné obdobie je opodstatnené najmä z toho dôvodu, že v tomto čase v Gruzínsku a na Slovensku vrcholila volebné kampane, voliči upriamujú svoju pozornosť na jednotlivých kandidátov, stávajú sa citlivými poslucháčmi politických debát, a práve preto zvolené obdobie možno považovať za mienkotvorné a rozhodujúce pre výsledok volieb.

Pri posudzovaní už konkrétnych obsahov jednotlivých článkov boli dôsledne zohľadňované viaceré kritéria. Prvým kritériom bolo, či má posudzovaný obsah súvis s parlamentnými voľbami, teda či ho možno považovať za obsah ovplyvňujúci verejnú mienku počas predvolebného obdobia. Uviedli sme síce, že všetky zaradené stránky sa venujú politickým otázkam, avšak nie 100 % ich obsahu je politického charakteru. Články, či komentáre, ktoré nesúviseli s politickou scénou v danej krajine a ani nemohli iným spôsobom ovplyvňovať výsledok volieb (t. j. nevenovali sa žiadnym témam rezonujúcim počas predvolebných kampaní) boli odfiltrované a ich obsah nebol naďalej predmetom skúmania.

Naopak, ak bol v obsahu identifikovaný istý politický naratív, pristúpilo sa k aplikácii druhého posudzovaného kritéria, ktorým bolo posúdenie samotného obsahu článku z hľadiska faktickosti ponúkaných informácií, resp. s pravdou ako takou. Druhým kritériom teda bolo zhodnotenie pravdivosti tvrdení, ktoré autor prostredníctvom zverejneného textu prezentoval. v zásade aj napriek častému problematickému obsahu webových stránok, ktoré na základe ich obsahu možno označiť za „dezinformačné“, stále platí, že nie každý ich obsah tvoria výlučne klamlivé tvrdenia. Hodnotené boli aj prípadne manipulačné techniky. Dôraz bol kladený najmä na zámerne selektovanie informácií, alebo účelové zameranie sa len na časť udalosti alebo skutočnosti tak, aby čitateľa viedli k vytvoreniu očakávaného obrazu alebo ho manipulovali k zaujatiu želaného postoja. Je pomerne častým javom, že použité výroky sú v súlade s faktami, pričom článok neobsahuje žiadny pridaný autorský kome-

tár, čím jeho obsah nemožno označiť za „problematický“ len z dôvodu, že bol publikovaný na konšpiračnej stránke. z tohto dôvodu bolo potrebné v rámci druhého kroku oddeliť články, ktoré obsahovali dezinformácie alebo manipulačné techniky od tých, ktoré naopak nezavádzali a ani inak neklamali čitateľa.

Ak bol článok označený ako taký, ktorý môže ovplyvniť mienku voliča, teda má politický kontext a následne bol jeho obsah kvalifikovaný ako problematický, pristúpilo sa k tretiemu, poslednému skúmanému kritériu. v tejto fáze bol určený charakter dezinformácie, ktorú článok obsahoval, na základe vopred stanovených naratívov. v rámci slovenského informačného priestoru bolo skúmaných šesť naratívov, ktoré tvoria dezinformácie proti NATO, dezinformácie proti EÚ, dezinformácie podporujúce cudziu moc, dezinformácie podporujúce ruskú propagandu, dezinformácie proti menšinám, ako napríklad LGBTI skupinám, imigrantom a poslednou skupinou boli konšpirácie. Časť, ktorá sa zameriava na gruzínsky informačný priestor, tak tiež pracuje so šiestimi naratívmi: dezinformácie ohľadom vnútornej situácie v Gruzínsku, dezinformácie a propaganda proti NATO, dezinformá-

cie a propaganda proti EÚ, proruská propaganda, protiturecké dezinformácie a propaganda a protiamerické dezinformácie a propaganda. Týmto naratívom sa venujú jednotlivé kapitoly predloženej publikácie, pričom dôvody, ktoré viedli k ich zaradeniu do výskumu sú vždy podrobne popísané v úvode príslušnej podkapitoly.

Uvedený výskum nemožno jednoznačne kvalifikovať ako výskum kvalitatívny či kvantitatívny, nakoľko obsahuje prvky oboch typov. Počas vyhodnotenia výskumu boli použité viaceré metódy ako analýza, syntéza a komparácia. Ďalej boli využité viaceré výskumné metódy – základ predstavoval zber údajov a vytvorenie dátovej banky, ktorej obsah sme následne analyzovali podľa vyššie uvedených kritérií. Po dokončení monitoringu a finálnej evaluácie obsahu bola vykonaná syntéza získaných poznatkov, ktoré sú prezentované v kvalitatívnej, ale aj kvantitatívnej forme. Významnou súčasťou výskumu je komparácia zistení naprieč mediálnym online priestorom Slovenska a Gruzínska, ktorá poukazuje na spoločné a rozdielne znaky problematiky dezinformácií s ohľadom na ich potenciál ovplyvniť nielen kritické predvolebné obdobie, ale aj samotné výsledky volebného procesu.

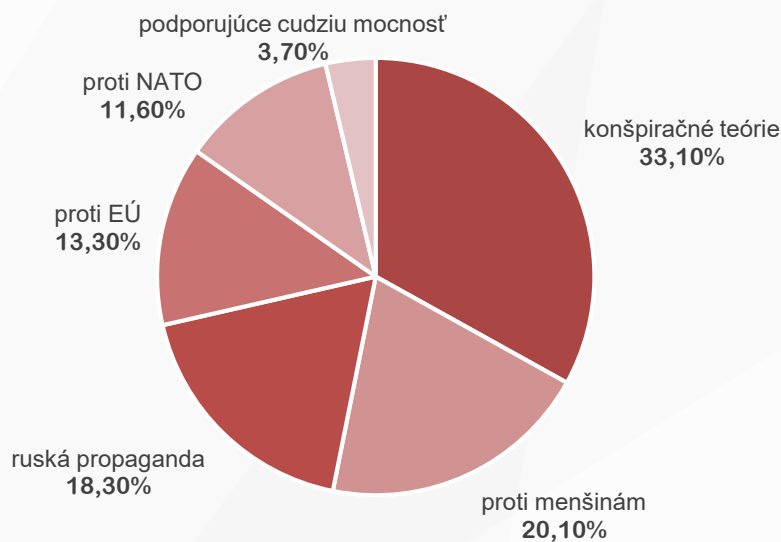
SLOVENSKO

PREHĽAD

Jedným zo základných východísk pri koncipovaní metodológie bol predpoklad, že moderné politické kampane sa v čoraz väčšej miere sústreďujú na online mediálny priestor. Napriek tomu bola výrazne prekvapivá miera množstva politického obsahu v online médiách počas monitorovaného obdobia. Celkovo bolo analyzovaných 1 766 článkov, z ktorých bolo 932 článkov vyhodnotených ako súvisiacich s rezonujúcimi politickými i spoločenskými témami, ktoré boli súčasťou prebiehajúcich politických kampaní. z toho vyplýva, že takmer 53 % z celého, v tom čase tvoreného, mediálneho obsahu bolo venovaných politickým témam. Na tomto mieste je nutné podotknúť, že nie všetky z monitorovaných médií sa venovali vo svojej redakčnej tvorbe politickým témam, avšak v čase vrcholiacich prevolebných kampaní zamerali časť svojho obsahu i na slovenskú politickú scénu. z portálu konspiratori.sk bolo vyhodnotených, ako relevantných 34 webov, avšak po predbežnom vyhodnotení dát získaných pomocou ana-

lytického nástroja CrowdTangle bolo do výskumu zaradených 24 online médií. Vylúčenie desiatich médií z výskumu bolo odôvodnené tým, že síce CrowdTangle označil tieto médiá ako relevantné na základe zadaných kľúčových slov, avšak vo výsledku počet zaradených článkov za jednotlivé médium neprekročil viac ako 10 článkov. Uvedené množstvo článkov v jednotlivých médiách sa nejavilo ako dostatočná vzorka pre to, aby bolo možné objektívne zaradiť dané médium do výskumu.

Závažnejším zistením je, že z celkového počtu článkov identifikovaných ako s voľbami súvisiacich bolo v závere výskumu označených za dezinformačné, či manipulujúce čitateľa až 506 online článkov, čo tvorí až 54,29 % zo súhrnného politicky zameraného obsahu. Najviac rezonujúcim naratívom boli konšpirácie, ktoré tvorili až 33,1 % zo všetkých článkov označených ako dezinformačné. Ďalšími v poradí boli dezinformácie proti menšinám 20,01 % a ruská propaganda s 18,3 % (viď graf nižšie).

Graf 1: Dezinformačné naratívy

Bolo by náročné, ak vôbec reálne, zistiť, koľko čitateľov identifikované dezinformačné články ovplyvnili natoľko, že prišlo k zmene v ich volebnom správaní a na základe zverejňovaných dezinformačných či manipulačných informácií zverili svoj hlas konkrétnemu politickému subjektu. Napriek tomu samotné riziko možného

ovplyvňovania verejnosti prostredníctvom podsúvania klamlivých a zavádzajúcich informácií je natoľko veľké, že ho nemožno ignorovať. Naratívy, ktoré boli šírené počas predvolebných kampaní boli veľmi podobné až totožné s tými, ktoré sú šírené celoročne a nielen v predvolebnom období, avšak práve v predvolebnom období sú o to nebezpečnejšie.

KONŠPIRAČNÉ TEÓRIE

Konšpirácie definujeme ako pokusy o objasnenie reality, ktoré odmietajú oficiálne, resp. štandardné vysvetlenia konkrétnej udalosti. Za danou udalosťou podľa nich stojí tajná skupina či organizácia, ktorá realizuje a kontroluje jej priebeh. Podľa konšpirátorov sú aj mnohé politické, hospodárske či dôležité spoločenské udalosti výsledkom plánov týchto skupín či organizácií a širokej verejnosti nie sú tieto skutočnosti známe.[1]

Medzi elementárne znaky konšpiračných teórií môžeme zaradiť nasledujúce ukazovatele:

1. Interpretácia obsahuje informácie o údajnom tajnom sprisahaní aktérov.
2. Aktérov predstavuje väčšinou previazaná skupina sprisahaných jednotlivcov.
3. Interpretácia ponúka dôkazy zdanlivo podporujúce samotnú teóriu.
4. Konšpiračné teórie ponúkajú kauzálne vysvetlenia, teda presadzujú ideu, že udalosti sa nemôžu odohrávať náhodne či nezávisle od seba, ale sú previazané. Udalosti podľa konšpirátorov nikdy nie sú také, ako navonok pôsobia.
5. Konšpirátori rozdeľujú svet na dobrý a zlý a vymedzujú sa na „my“ a „oni“.
6. Konšpirácie majú jasne vymedzené, kto nesie vinu za dané udalosti. Vinník, či už ide o osobu, skupinu osôb či organizáciu, býva označovaný prehnanými či zošmiešňujúcimi pomenovaniami. [2]

Pre kontext volieb do Národnej rady Slovenskej republiky je naratív konšpirácií dôležitý z hľadiska zraniteľnosti voličov a ich voličského správania. Zároveň je prepojený aj s ďalšími naratívami, ktoré v rámci výskumu analyzujeme, napríklad s vulgarizáciou pojmu liberalizmus a útokmi na západné honoty. Konšpirácie boli v období pred voľbami využívané antisystémovými politickými subjektmi a ich dosah bol multiplikovaný médiami s problematickým obsahom. Pre vyhľadanie ďalej monitorovaného

a analyzovaného obsahu sme v rámci výskumu použili nasledujúce kľúčové slová: *voľby, NATO, EÚ, gender, Soros, Open Society, Otvorená spoločnosť, Židia, lobby, nwo, nový svetový poriadok*. Selekcia kľúčových slov prebiehala na základe predchádzajúcich skúseností v rámci monitoringu informačného priestoru s problematickým obsahom s dôrazom na presah medzi predvolebnými témami a „štandardnými“ konšpiračnými naratívami na Slovensku.

Tendencia siahť po jednoduchých interpretáciách ťažko pochopiteľných a často kontroverzných udalostí sa viaže najmä na obdobia významných politických, ekonomických, sociálnych či technologických zmien. Ak zo strany držiteľov moci a médií neexistuje vôľa podávať vysvetlenia daných udalostí, tieto vysvetlenia nie sú dostatočné alebo sú príliš náročné, vytvára sa podhubie pre tvorbu konšpiračných teórií. Európska komisia vymedzuje nasledujúce negatívne dôsledky šírenia konšpirácií:

1. Konšpirácie identifikujú nepriateľa a tajné sprisahanie a následne spúšťajú vlastný obranný mechanizmus. Ten môže podnecovať diskrimináciu a legitimizovať nenávistné akty a zločiny a môže byť zneužívaný extrémistickými skupinami.
2. Konšpirácie podnecujú nedôveru vo verejné inštitúcie, čo môže viesť k politickej apatii alebo, naopak, radikalizácii.
3. Šíria nedôveru vo vedecké poznatky a medicínske informácie, čo môže mať vážne zdravotné dôsledky a ohroziť zdravie ľudí. [3]

Na základe relevantných výskumov je zjavné, že v podmienkach Slovenskej republiky existuje pomerne vysoká náchylnosť veriť konšpiračným teóriám. Podľa výskumu inštitútu Globsec z roku 2018 so v rámci štátov V4 Slováci najviac náchylní veriť konšpiračnej teórii o skupine ľudí (Židia), ktorá má mať príliš veľkú moc a tajne kontrolovať vlády a inštitúcie v celom svete. s danou teóriou v prieskume súhlasilo až 52 % respondentov, pričom 53 % opýta-

ných na Slovensku verí, že tajné skupiny ovládajú svet a usilujú o vytvorenie totalitného svetového zriadenia.[4] Novšie údaje z roku 2020 ukazujú na Slovensku čiastočné posilnenie tohto trendu: 60 % opýtaných verí, že o svetových udalostiach nerozhodujú volení predstavitelia, ale tajné skupiny, usilujúce o vytvorenie totalitného svetového poriadku.[5] s konšpiračnými teóriami sa na Slovensku spája nedôvera v politické elity, etablované médiá, finančné skupiny, liberálnu demokraciu, ako aj medzinárodné organizácie (OSN, WHO, WTO) a integračné (EÚ) či obranné platformy (NATO).

Najčastejšie sa objavujúce konšpiračné naratívy boli počas skúmaného obdobia využívané pre podkopanie podpory liberálnych politických strán. Antikampaň sa primárne zameriavala na strany Progresívne Slovensko, Spolu a Za ľudí, ale aj na konzervatívnejšie Kresťanskodemokratické hnutie. Mnoho článkov vo vybraných médiách sa venovalo aj samotným lídrom a známym členom týchto politických zoskupení. Mnohé boli namierené na diskreditáciu bývalého prezidenta SR a lídra strany Za ľudí Andreja Kisku, pričom obsahom článkov sa stávala hyperbolizácia káz, ktoré sa v súvislosti s Kiskom pred voľbami objavili. Napríklad išlo o uniknuté video s rozhovorom Michala Šuligu s popradským mafiánom Michalom Reichelom,[6] podvody s DPH,[7] kupovanie pozemkov[8] či údajné podvodné financovanie kampane.[9] Dezinformačné médiá operovali s teóriami o prepojenosti káz a problematických osôb, ktoré mali dlhodobo rozkrádať Slovensko. Dochádzalo k osočovaniu menovaných strán na základe liberálne ladených volebných programov, kde konšpirátori videli paralelu so zvolenou prezidentkou Čaputovou v súlade s naratívom o rozmáhajúcej sa „liberálnej bašte“. Tá mala usilovať o ovládanie mediálneho priestoru a prijímanie liberálnych zákonov zameraných na podporu „LGBTI agendy“ či prijímania migrantov. Naopak, konšpirátori glorifikovali stranu Vlasť, ako aj Slovenské hnutie obrody, stranu socialisti.sk a aj krajne pravicovú stranu Kotlebovci - Ľudová strana Naše Slovensko. Konšpiračné naratívy v danom období slúžili aj na znižovanie dôvery v etablované médiá, aktérov občianskej spoločnosti, Európsku úniu a NATO.

Teória naviazaná na globálne elity, ktoré ovládajú aj slovenskú politiku sa odrazila napríklad na vnímaní už spomínaného Istanbulskeho dohovoru ako údajného nástroja na pretláčanie tzv. „gender ideológie“. Diskurz sa zaoberal aj zavádzaním terminológie rodovej rovnosti, s ktorou prichádza OSN, Rada Európy či EÚ. Pozornosť od témy násilia na ženách teda bola odkláňaná na otázky „gender ideológie“ a odmietavého postoja cirkvi k dohovoru, ktorý nedefinuje manželstvo ako vzťah muža a ženy, ochraňuje sexuálne menšiny a obsahuje definíciu rodu.[10] Polarizácia verejnej mienky tak bola determinovaná náboženským kontextom, pričom často skloňovaným menom bol kontroverzný rímskokatolícky kňaz Marián Kuffa. Konšpiračné médiá informovali o modlitebnom zhromaždení, ktoré mal Kuffa organizovať pred budovou Prezidentského paláca ako vyjadrenie nesúhlasu s ratifikáciou dohovoru, o ktorej hovoril ako o vlastizrade. Téma ratifikácie dohovoru bola pred voľbami využívaná na diskreditáciu prezidentky Zuzany Čaputovej a politických strán Progresívne Slovensko a Spolu, nazývané ako „progresívno-liberálna úderka“. Prostriedkom na využívanie tejto témy pred voľbami bol do veľkej miery aj útok na konzervatívne hodnoty slovenských občanov a umelá polarizácia spoločnosti. Tým okrem údajnej protiústavnosti dohovoru argumentovali aj predseda SMER-SD Robert Fico a predseda Slovenskej národnej strany Andrej Danko.

Médiá a občianska spoločnosť

Dôležitou témou pred voľbami 2020 bolo vyšetrovanie vo veci vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martyiny Kušnírovej. Prípado bol konšpirátormi využívaný na diskreditáciu politických predstaviteľov a znižovanie dôvery v súdnicstvo a orgány činné v trestnom konaní. Rovnako bola téma zasadzovaná do kontextu s údajne manipulátnymi liberálnymi médiami, ktoré mali o veci informovať selektívne. Protesty, ktoré po smrti investigatívneho novinára vznikli na území celého Slovenska pod taktovou občianskej iniciatívy Za slušné Slovensko boli v alternatívnych médiách falošne spájané s podporou zo zahraničia. Preberané boli napríklad tvrdenia poslanca Ľuboša Blahu o tom, že za protestami mali stáť liberálne mimovládne organizácie financované zo

zahraničia (Georgom Sorosom, Nadáciou otvorenej spoločnosti a americkou ambasádou), ktorých cieľom bolo údajne organizovanie štátneho prevratu. Iniciatíva mala byť zneužívaná finančnou skupinou Penta a firmou Eset pre ich zámery a celá téma mala byť mylne interpretovaná v liberálnych médiách ako boj proti mafii. Tieto naratívy preberali mnohé médiá s problematickým obsahom, pričom tak podporovali polarizáciu verejnej mienky v danej téme a podporovali vybrané stranícke subjekty.

Často sa vyskytovala téma slobody prejavu, ktorá však nebola viazaná na investigatívnych novinárov z etablovaných médií, ale na stíhaných predstaviteľov dezinformačnej scény. Často sa vyskytovali naratívy o potláčaní slobody prejavu a slobody v mediálnom priestore, ktoré sa týkali najmä procesu so šéfredaktorom časopisu Zem&Vek Tiborom Rostasom, ako aj s kontroverznými youtuberami Rudolfom Vaským a Martinom Daňom, známym aj pre neúspešnú kandidatúru na prezidenta SR. Daňo a Vaský boli stíhaní pre prečin výtržníctva, Daňo aj pre podnecovanie násilia. Známym konšpirátorom Tibor Eliot Rostas bol obvinený z hanobenia Židov pre svoj starší článok Klin židov medzi Slovanmi.[11] Všetky tri prípady boli alternatívnymi médiami interpretované ako prejavy totality štátu, ktorý údajne nerešpektuje slobodu prejavu a šíri liberálnu propagandu.

Predvolebné prieskumy

So stavom mediálneho priestoru súvisí aj problematika predvolebných prieskumov, ktoré boli konšpirátormi častokrát interpretované ako zmanipulované v prospech niektorých politických strán, a naopak, v neprospech iných, „nepohodlných“ straníckych subjektov. Znevýhodnenými mali byť v prieskumoch najmä strany ako je krajne pravicové Slovenské hnutie obrody (SHO) Róberta Šveca či kontroverzná strana Vlasť konšpirátora Štefana Harabina. Oba subjekty majú na čele neúspešných prezidentských kandidátov, ktorí prehlasujú, že im už v prezidentských voľbách v roku 2019 nebol poskytovaný zodpovedajúci mediálny priestor a že boli diskriminovaní na úkor liberálnych kandidátov. Ďalšou zo strán údajne znevýhodňovaných klasickými médiami je ľavicový subjekt socialisti.sk vedený Eduardom Chmelárom,

pravidelne šíriacim naratívy proti NATO a Západu. Dezinformačné weby v reakcii na údajne zmanipulované prieskumy obhajovali navrhované 50-dňové moratórium na prieskumy. Falošné výsledky prieskumov pritom označovali za nebezpečné hybridné hrozby.[12] Prezidentka Zuzana Čaputová označila novelu zákona na predĺženie moratória za protiústavnú, keďže zasahuje do slobody šírenia informácií a do slobodnej politickej súťaže. Obhajcom moratória sa, naopak, stal predseda Slovenskej národnej strany Andrej Danko, podľa ktorého sú prieskumy neseriózne a strany si prostredníctvom nich zháňajú sponzorov.[13]

Konšpirácie ohľadom predvolebných prieskumov boli založené na presvedčení o nereprezentatívnych vzorkách prieskumov, manipulatívnych otázkach, ako aj ideologickom zafarbení samotných agentúr zverejňujúcich prieskumy.[14] v najväčšej miere bola kritizovaná agentúra AKO, ktorá mala byť podľa konšpirátorov skorumpovaná a prieskumy pred voľbami mali byť skreslené.[15] Agentúra dokonca mala pred prezidentskými voľbami pretlačiť do úradu Zuzanu Čaputovú skreslenými výsledkami. Údajne ide o jeden z dôvodov, prečo nie je legitímnou prezidentkou, keďže jej mali byť preferencie umelo zdvihnuté v priebehu niekoľkých týždňov. Naopak, strany Vlasť, SHO a socialisti.sk mali mať v prieskumoch úmyselne udržiavané percentá na nízkych hodnotách, aby agentúra voličov presvedčila o nezvoliteľnosti týchto subjektov. Voliči mali následne prehodnotiť svoju preferenciu a rozhodnúť sa skôr pre subjekt s väčšou šancou dostať sa do parlamentu. Podobne boli diskreditované prieskumy ďalších agentúr ako je Focus, Polis či Median, rovnako ako aj výskumy transparentnosti kampaní jednotlivých strán z dielne Transparency International Slovensko. Organizácia bola vykresľovaná ako nedôveryhodná, keďže má byť financovaná donormi ako je Nadácia otvorenej spoločnosti, Websupport či nadáciou Pontis.[16]

Mimovládne organizácie

Popri nedôveryhonosti a údajnej ideologickej zafarbenosti prieskumov v dezinformačných médiách rezonovali klasické naratívy o ovplyvňovaní volieb mimovládnyimi organizáciami ako

je vyššie menovaná Nadácia otvorenej spoločnosti. Konšpirátori pred parlamentnými voľbami prinášali informácie o údajnom ovplyvňovaní britských volieb Georgom Sorosom, pričom sa snažili implikovať jeho vplyv aj v podmienkach Slovenskej republiky. Negatívne boli vykresľované aj osoby, ktoré mali akúkoľvek spojitosť s OSF, ako je Zuzana Čaputová, novinár Jakub Goda či aktivista a bloger Ján Benčík (aktuálne poslanec za stranu Za ľudí), ktorý v roku 2016 získal Novinársku cenu za prínos smerom k otvorenejšej a tolerantnejšej spoločnosti.[17]

Konšpirátori preberali príspevky známeho dezinformátora Ľuboša Blahu, poslanca za stranu SMER-SD, ktorý v danom období písal o návšteve organizácie Bellingcat, ktorá podľa neho využíva Slovensko na boj proti Rusku, ako aj o nadácii Zastavme korupciu. Blaha dlhodobo šíri naratívy o mimovládnych organizáciách,

ktoré podľa neho majú úmysel manipulovať voľby. Podľa jeho vyjadrení môžu do volieb zasahovať aj americké tajné služby s cieľom destabilizovať štát a ovplyvňovať verejnú mienku v neprospech Ruskej federácie. Blaha často poukazoval aj na činnosť firmy Eset, ktorá sponzoruje aj viacero aktivít mimovládnych organizácií. Ľavicový politik často šíri naratívy o napojenosti politických strán prostredníctvom kampaní a ich členov či lídrov na mimovládne organizácie, ako sú všetky vyššie spomínané, pričom dochádza ku konšpiračným záverom o ovplyvňovaní slovenskej politiky podľa zámerov týchto organizácií či vplyvných jednotlivcov na ich čele. Tieto naratívy boli často zdieľané aj v skúmanom období pred parlamentnými voľbami jednotlivými médiami, prípadne išlo aj o zdieľanie facebookových príspevkov a videí Ľuboša Blahu.

Zdroje:

[1] Infoslovník. (2020). Dostupné na: <https://disi.stratpol.sk/infoslovník/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] Európska komisia. Identifikácia konšpiračných teórií : Čo sú konšpiračné teórie? Prečo sa im darí?. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/identifying-conspiracy-theories_sk. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[3] Európska komisia. Konšpiračné teórie môžu byť nebezpečné. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/identifying-conspiracy-theories_sk#konspirancie-mu-by-nebezpecne. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[4] Globsec trends 2018. (2018). Central Europe: One Region, Different Perspectives. Dostupné na: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2018/05/GLOBSEC-Trends-2018.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[5] Globsec. (2020). Voices of Central and Eastern Europe. Slovensko. Dostupné na: https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2020/09/Voices-of-Central-and-Eastern-Europe_Slovensko_verzia-pre-tlac.pdf. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[6] Zem&Vek. (2020). Video: Kiska podľa Šuligu vedel, že pozemky sú kradnuté. Dostupné na: <https://zemavek.sk/video-kiska-podla-suligu-vedel-ze-pozemky-su-kradnute/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[7] Zem&Vek. (2020). Michal Albert: Do podvodov s DPH je namočená ďalšia bývalá firma Andreja Kisku. Dostupné na: <https://zemavek.sk/do-podvodov-s-dph-je-namocena-dalsia-byvala-firma-andreja-kisku/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[8] Hlavný denník. (2020). Peter Haluza: Kiska je definitívne usvedčený. Bude z neho nový Kočner. Dostupné na: <https://www.hlavnydennik.sk/2020/02/24/kiska-je-definitivne-usvedceny-bude-z-neho-novy-kocner/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

- [9] Hlavné správy. (2019). Koľkých oligarchov má za sebou Kiska? Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/kolkych-oligarchov-ma-za-sebou-kiska/1983927>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [10] Istanbulský dohovor. Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu. Dostupné na: <https://rm.coe.int/168046fc88>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [11] Denník N. (2018). Konšpirátora Rostása obvinili za hanobenie židov, spravili u neho domovú prehliadku. Dostupné na: <https://dennikn.sk/1040747/konspiratora-rostasa-obvinili-za-hanobenie-zidov-robia-mu-domovu-prehliadku/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [12] Hlavné správy. (2019). Najnovší prieskum priniesol veľmi zaujímavé čísla: Bude nakoniec skladať vládu Harabin? Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/najnovsi-prieskum-priniesol-velmi-zaujimave-cisla-nakoniec-skladat-vladu-harabin/1974883>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [13] Aktuality. (2019). Prezidentka: Tvrdenie, že všetky predvolebné prieskumy sú zmanipulované, je klamstvo. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/741743/prezidentka-tvrdenie-ze-vsetky-predvobne-prieskumy-su-zmanipulovane-je-klamstvo/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [14] Hlavné správy. (2020). Posledné „utajené“ prieskumy boli zverejnené na českých stránkach. a čosi na nich nesedí. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/posledne-utajene-prieskumy-zverejnene-ceskych-strankach-cosi-nich-nesedi/2067879>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [15] Zem&Vek. (2020). Agentúra AKO robí podvodné prieskumy. Dostupné na: <https://zemavek.sk/harabin-agentura-ako-dostala-cez-podvodne-prieskumy-do-palaca-ultraliberalku-caputovu-a-teraz-to-skusa-znova/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [16] Zem&Vek. (2020). Beblavého manželka v konflikte záujmov. Dostupné na: <https://zemavek.sk/beblaveho-manzelka-v-konflikte-zaujmov/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [17] Výsledky súťaže Novinárska cena 2016. (2016). Dostupné na: <https://www.novinarskacena.sk/vysledky-sutaze-novinarska-cena-2016>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

DEZINFORMÁCIE PROTI MENŠINÁM

Nasledujúca časť sa venuje dezinformáciám, ktoré sa šírili v spojitosti s konkrétnou minoritou obyvateľstva. Tento naratív bol do výskumu zaradený z dôvodu, že na slovenskej politickej scéne sú nielen medzi kandidátmi, ale i voličmi dlhodobo populárne otázky spojené s právami a postavením menšín. Táto problematika je nespornou súčasťou politickej agendy a predvolebných kampaní mnohých, na Slovensku pôsobiacich, politických strán. Najmä krajne pravicovým, konzervatívnym politickým stranám, akými sú napríklad menovite strana Ľudová strana - naše Slovensko, strana Vlasť alebo Slovenská národná strana, je vlastná ostrá rétorika a hlasité upozorňovanie verejnosti na možné či fiktívne problémy, ktoré sú sprevádzané s masívnou imigráciou osôb, začlenením rómskej populácie do spoločnosti alebo s prípadným posilnením postavenia osôb patriacich do LGBTI komunity. Predmetom skúmania boli zverejnené články, správy či iné formy príspevkov, ktorých nosným alebo čo i len čiastkovým obsahom boli informácie súvisiace s konkrétnou menšinou.

Internetový obsah vyhodnotený ako problematický obsahoval nepravdivé alebo zavádzajúce informácie tak, aby v čitateľovi navodil autorom želaný postoj k istej skupine ľudí či obyvateľstva. Menšina, alebo skupina obyvateľstva, proti ktorým boli dezinformácie mierené spájajú konkrétne črty, ako je napríklad príslušnosť k náboženstvu, rase či národnosti, sexuálna orientácia alebo i krajina pôvodu ako tomu je v prípade utečencov či imigrantov (sprevádzané označením ako „sýrski utečenci“). Predmetom výskumu neboli len nepravdivé informácie, ktoré navodzujú negatívne emócie či postoje k danej skupine obyvateľstva, avšak autori vyhľadávali aj prípadné náznaky snáh vytvárať priaznivejšie dojmy k istým skupinám obyvateľstva.

Skúmaný obsah bol identifikovaný prostredníctvom analytického nástroja CrowdTangle za pomoci kľúčových slov v nasledujúcom vymedzení: „*menšiny, voľby, prieskum, Rómovia, rómska menšina, spoluobčania, Maďari, Židia, Slovania, migranti, utečenci, imigranti, LGBTI, gender, EÚ, Európska únia, Brusel, diktát,*

Rusko, Putin, Slovania, Merkelová, Salvini, Le Penová“. Uvedené kľúčové slová boli zvolené na základe dlhoročných skúseností s monitoringom online médií. Získané skúsenosti dostatočne opodstatnili dôvod predpokladať, že pomocou zvolených ustálených výrazov budú aj v tomto výskume identifikované relevantné články.

Na úvod je žiadúce uviesť, že Slovenská republika nepatrí medzi multikultúrne krajiny s rôznorodým obyvateľstvom. Demograficky je pomerne nenáročné definovať väčštinovú populáciu. Podľa posledných výsledkov zo sčítania obyvateľstva na Slovensku v roku 2011 [1] sa 80 % obyvateľov hlási k slovenskej národnosti. z hľadiska príslušnosti k cirkvi sa takmer 76 % obyvateľov prihlásilo k náboženskému vyznaniu, ktoré bude s najväčšou pravdepodobnosťou bude rímskokatolícke, nakoľko až 81 % populácie vyjadrilo svoju príslušnosť práve k Rímskokatolíckej cirkvi. Štát vo vzťahu k obyvateľstvu s inou ako heterosexuálnou orientáciou dlhoročne zaujíma pomerne konzervatívny prístup. Podľa platnej právnej úpravy uzatvoriť manželstvo môže len jeden muž a jedna žena, registrované partnerstvá párov rovnakého pohlavia nie sú možné a rovnako tak ani adopcie detí homosexuálnymi párami.

Vo všeobecnej rovine boli dezinformácie mierené proti menšinám uvádzané ako obhajoba bližšie nešpecifikovaných národných záujmov, pričom práve príslušníci menšiny, ktorým sa obsah článku venoval, mali predstavovať hrozbu pre záujmy Slovenska a jeho majoritných obyvateľov. Vykreslenie konkrétnej menšiny ako „hrozby“ pre väčšinové obyvateľstvo bolo kvalifikované ako spoločná črta tohto naratívu – navodenie dojmu, že daná skupina nejakých spôsobom ohrozuje, či priamo má za cieľ zničiť niečo, čo patrí „väčšine“, resp. s čím sa táto väčšina stotožňuje.

Vzhľadom na fakt, že výskum sa týka práve predvolebného obdobia, bol tento naratív v mnohých prípadoch priamo spojený s konkrétnymi politickými reprezentantmi, čím boli ovplyvňovaní čitatelia ako potenciálni voliči. Častokrát po tom, čo autor navodil v čitateľovi

pocit ohrozenia, strachu alebo potenciálne hroziaceho nebezpečia predstavil aj možného „ochrancu“, resp. „záchrancu“, a to politika, na ktorého akoby sa občan mohol spoliehať, že to pomyselné nebezpečenstvo zaň odvráti alebo potenciálny problém vyrieši.[2] Medzi týmito „hrdinami“ boli najčastejšie menovaní vrcholní zahraniční politici Vladimir Putin, Viktor Orbán či Matteo Salvini, ktorí predstavovali istý „vzor“ pre slovenskú politickú scénu. Vyzdvihovali boli aj slovenské pronárodne, vlastenecky orientované, niekedy až radikálne politické strany či ich predstavitelia, práve ako istí nositelia záštity týchto atribútov patriacich väčšine na Slovensku. Často zmieňovanými politickými stranami boli najmä Ľudová strana- Naše Slovensko, strana Vlasť, či Slovenské hnutie obrody. Naopak, politické strany vyznačujúce sa liberálnym postojom boli zmieňované vo výrazne negatívnych kontextoch či boli vykresľované ako strany, ktoré akoby slúžili na výlučne presadenie záujmov minorít na úkor záujmov majority.

Protimenšinový naratív v sebe inkorporoval viacero tém. Paradoxne však jednotlivé dezinformácie boli vždy dôsledne ladené len výlučne voči jednej konkrétnej skupine a nebol identifikovaný prípad, kedy by bol obsah článku namierený voči dvom alebo viacerým menšinovým skupinám súčasne. Každý článok, ktorý bol identifikovaný ako problematický sa venoval len jednej z nižšie zmienených tém.

Imigranti, utečenci a moslimovia

Jedným z najčastejších námetov bola imigrácia. Táto téma rezonuje už od roku 2014 a bola podnietená najmä migračnou krízou, ktorá rozdelila členské štáty Európskej únie v otázke, aký postoj by mala Únia voči utečencom či migrantom zaujať. Vzhľadom na fakt, že táto otázka nebola stále definitívne uzatvorená, poskytuje táto téma veľkorýsý priestor i pre dezinformácie, ktoré sú spojené s utečencami, imigrantmi, či moslimami, ako menšinovou skupinou ľudí s rovnakým statusom. Napriek tomu, že medzi utečencami či imigrantmi sú rôzne skupiny ľudí, autori problematického obsahu vždy operovali výlučne s predpokladom, že sa jedná o moslimov.

Pri skúmaní naratívu dezinformácií proti menšinám s nosnou témou imigrácie bolo identifikovaných niekoľko rovín, ktoré boli totožné pre väčšinu skúmaných médií. Prvou z týchto rovín bola otázka povinných kvót na úrovni Európskej únie vo vzťahu k prijímaniu utečencov členskými štátmi. Táto téma vo všetkých prípadoch okrem naratívu dezinformácií proti menšinám obsahovala aj dezinformácie proti Európskej únii. Problematické články pojednávali o istej forme „diktátu“, či totalite zo strany „Bruselu“, ktorý núti členské štáty k vzdaniu sa suverenity a prijímaniu utečencov podľa povinných kvót. Jeden z článkov portálu Hlavné správy, uviedol, že dohodnutie sa na kvótach je „zrada vlastnej vlády“. [3] Časť monitorovaných médií apelovala na svojich čitateľov, aby nesúhlasili s prijatím istého počtu utečencov, ani ako s gestom solidarity, či už vo vzťahu práve k zmieňovaným utečencom alebo k iným členským štátom EÚ. Takýto prejav bol opísaný ako tzv. „nútená solidarita“. Blog Picus Capital síce neuvádza tak závažné tvrdenia ako Hlavné správy, avšak jeho obsah v mnohých prípadoch manipuluje čitateľa tak, aby dospel k cielenému postoju. Vhodným príkladom je napríklad úryvok jedného z publikovaných článkov, kde sa autor vyjadril ako „V. Orbán je proti nelegálnej imigrácii, zatiaľ čo Merkelová a Macron sú za nelegálnu imigráciu.“[4] Samotný výrok nie je pravdivý, avšak navyše navodzuje dojem, že maďarský premiér je výlučne len proti „nelegálnej“ imigrácii (za legálnu zrejme je (?)), zatiaľ čo európski štátnici zastávajú súhlasné stanovisko s „nelegálnou“ imigráciou, čo V. Orbána stavia do roviny štátnika, ktorý koná v súlade s právom a naopak, zmieňovaných predstaviteľov ako osoby, čo z nejasných dôvodov sú obhajcami obchádzania, porušovania práva alebo protiprávneho konania.

Téma imigrácie bola spájaná aj s otázkou multikulturalizmu a ďalším naratívom – konšpiráciami. Mnohé články sa zaoberali úvahou o tom, že sa nejedná o „náhodnú“ migračnú krízu spôsobenú vojnou v Sýrii, avšak inde o súčasť „nového svetového poriadku“, v ktorom už nebude priestor pre národné štáty. Redaktori časopisu Zem a vek sa vo svojich politických článkoch vyjadrili, že „voľbou Kiskoidov a progresívnych liberálov zvolíte diskrimináciu

slovenského národa“ alebo „moslimský prístáhovalci už útočia na západné hodnoty a na samotný spôsob života pôvodných Európanov“.

Spojenou témou je aj kriminalita páchaná imigrantmi, či utečencami. Ako príklady sú častokrát uvádzané údajné sexuálne útoky v Taliansku. Niektoré z článkov boli skutočne pravdivé a k zmieňovaným útokom v skutočnosti aj došlo, avšak mnohé z nich útok opísali len čiastočne pravdivo, alebo naopak si celú udalosť vymysleli. Mnohé zo zdrojov uvádzali, že justičné orgány v európskych krajinách z údajnej solidarity odmietajú trestnoprávne stíhať utečencov, ktorí svojim konaním terorizujú domáce obyvateľstvo. v danom prípade však autori publikácie neidentifikovali ani jeden prípad, kedy by bolo potvrdené, že príslušné orgány činné v trestnom konaní nekonali len na základe toho, že páchatel mal status imigranta, utečenca alebo azylanta. Zaujímavou skutočnosťou je fakt, že vo väčšine prípadov boli tieto správy prebraté z ruských médií, ako napríklad stoletie.ru.

Rómovia

Druhú menšinu, proti ktorej boli mierené mnohé zo zverejnených dezinformačných článkov predstavujú Rómovia. Práve Rómovia sú s 2 % v poradí treťou najpočetnejšou národnostnou menšinou obývajúcou územie Slovenska. v posledných rokoch sa rómska otázka ocitla v neželanej pozornosti mnohých radikálnych strán hnutí, ktoré majú svoje zastúpenia aj v podobe politických strán. Dôvodom je najmä skutočnosť, že slovenskí Rómovia dlhodobo žijú za hranicou chudoby, bez patričnej úrovni vzdelania alebo možnosti sa zamestnať, čím sú odkázaní na takmer výlučnú starostlivosť zo strany štátu, čo zase naráža na odpor istých skupín obyvateľstva. Podľa posledného výskumu Slovenskej akadémie vied, až 80 % Slovákov si myslím, že Rómovia dostávajú „nezaslúžené výhody“ a 40 % respondentov uviedlo, že akceptuje nepriateľský politický diskurz smerom k rómskemu obyvateľstvu. [5] Aj z tohto dôvodu sa hanlivé či dezinformačné správy týkajúce sa tejto minority dosahujú vysokú mieru popularity. v skúmanom období bolo hlavným námetom zo strany médií najmä obhajoba rasisticky motivovaných výrokov zo strany bývalého premiéra Slovenskej republiky, R. Fica, alebo obhajoba

obdobných výrokov zo strany stránkov politickej strany Ľudové strana - naše Slovensko. Táto téma rezonovala najmä pre právoplatné rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v ktorom uznal za vinného z úmyselného prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia poslanca Ľudovej strany - naše Slovensko Milana Mazureka. v dôsledku tohto rozhodnutia prišiel zmieňovaný poslanec o poslancecký mandát v Národnej rade Slovenskej republiky. Krátko na to, Špeciálna prokuratúra SR vzniesla obvinenie na R. Fica za výrok haniaci rómsku rasu. Nielen tieto výroky ale i komentáre autora častokrát vykreslovali Rómov, ako skupinu „parazitov“ priživujúcich sa na štáte s vysokou mierou kriminality.

LGBTI skupiny a Istanbulský dohovor

Poslednou témou, ktorá bola ústredným obsahom mnohých článkov obsahujúcich dezinformácie proti menšinám sú informácie súvisiace s LGBTI skupinou. v týchto prípadoch bola LGBTI skupina spájaná s „gender“ ideológiou, či pojmom „liberálna ideológia“. Samotná „gender ideológia“ bola monitorovanými médiami prezentovaná ako akási zhubná liberálna filozofia, ktorá je „hrozbou tradičnej rodiny“. Slovenské hnutie obrody vo zverejnených vyjadreniach uvádza, že „vidíme veľké nebezpečenstvo v dvoch agendách, ktoré priamo menujeme ako agendy zločinecké. [6] Je to agenda LGBTI a agenda multi-kulti“.

V súvislosti s LGBTI skupinou sa šírili aj rôzne parodické články, ktoré modelovali extrémne situácie tak, aby umocnili v čitateľoch pocit absurdnosti požiadavky na priznanie občianskych práv príslušníkom týchto skupín. Tieto satiry či paródie vznikali najmä na portáli Slobodný výber.

Častým námetom bola adopcia detí homosexuálnymi pármami, pričom umožnenie takejto adopcie bolo autormi považované za pedofíliu. Tieto články zjavne nadväzovali na výroky hovorca maďarského parlamentu, ktorý otvorene označil adopciu detí homosexuálnymi pármami za pedofíliu. s tým súvisia aj mnohé dezinformácie, ktoré boli šírené pre údajné pretláčanie a propagovanie LGBTI skupín a gender ideológie medzi žiakmi na školách.

Mnohými médiami šíreným hoaxom bolo, že prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová údajne nechala nasvietiť prezidentský palác farbami dúhovej vlajky, ktorá je jedným zo symbolov LGBTI skupín. Išlo o zjavnú účelovú dezinformáciu v snahe očierniť prezidentku, nakoľko farebné osvetlenie fasády prezidentského palácu vzniklo len počas technickej skúšky svetiel pri prípravách vianočnej svetelnej výzdoby budovy.

Ďalším predmetom spoločenskej diskusie bol aj Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a boji proti nemu z 11. mája 2011, ktorý je väčšinovo známy ako „Istanbulský dohovor“. Tento dohovor mal po ratifikácii napomôcť v boji proti násilliu, ktoré je páchané na ženách, a zároveň prispieť k rodovej rovnosti. Dezinformačné médiá si však text dohovoru vyložili inak a síce tak, že

prostredníctvom zmieneneho dohovoru má byť do slovenského právneho poriadku „pretlačaná“ gender ideológia. Účelovo zmenený a alebo svojvoľne vyloženým výkladom tohto medzinárodného dohovoru sa neskôr šírili fámy o Európskou úniou násillne pretláčanou gender ideológiou, podľa ktorej nebude možné uviesť pohlavie dieťaťa na rodný list po jeho narodení, či bude povinné oslovanie „rodič 1“ a „rodič 2“ namiesto oslovení „mama“ a „otec“.

Z uvedeného vyplýva, že dezinformačný naratív proti menšinám sa objavoval predovšetkým v troch rovinách – v rovine napádajúcej imigrantov, v protirómskej rétorike a bol súčasťou dezinformačného obsahu týkajúceho sa LGBTI skupín. Tento naratív bol vlastný predovšetkým pronárodným politickým subjektom, pričom zároveň bol súčasťou rétoriky, ktorá útočila na liberálne orientované politické strany.

Zdroje:

[1] Pozn. aut. : Posledné sčítanie obyvateľstva na Slovensku sa opakovalo v roku 2021, avšak v čase písania tejto publikácie neboli zverejnené výsledky tohto posledného sčítania. SODB 2011 (statistics.sk). Dostupné na : <https://udaje.statistics.sk/tabulky.html>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[2] Infovojna. (2020). Šimkovičová: LGBT ideológia je to najzvrátenejšie zo zvráteného. Sloboda prejavu je na Slovensku významne obmedzená. Pravda je vydávaná za lož a lož za pravdu (infovojna.sk). Dostupné na: <https://www.infovojna.sk/article/simkovicova-lgbt-ideologia-je-to-najzvratenejsie-zo-zvrateneho-sloboda-prejavu-je-na-slovensku-vyznamne-obmedzena-a-pravda-je-vydavana-za-loz-a-loz-za-pravdu>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[3] Hlavné správy. (2020). „ČR prijme 3% všetkých utečencov a dá im západné sociálne dávky.“ Volný varuje pred bruselskou promigračnou dohodou. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/cr-prijme-3-vsetkych-utecencov-da-zapadne-socialne-davky-volny-varuje-pred-bruselskou-promigracnou-dohodou/2006191>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[4] Picus Capital. (2020). Andrej Novák: Migranti na Slovensku! Neuveríte, kde sa skrývali. Dostupné na: <https://picuscapital.sk/migranti-na-slovensku-neuverite-kde-sa-skrivali/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[5] Slovenská Akadémia Vied. (2020). Aktuality - Negatívne postoje voči Rómom súvisia s nepriateľským politickým diskurzom. Dostupné na: https://www.sav.sk/index.php?doc=services-news&source_no=20&news_no=8688. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[6] Slovenské hnutie obrody. (2020). Voľby 2020. Róbert Švec : Žiadne kompromisy so zločineckými agendami multi-kulti a LGBTI. Dostupné na: <https://sho.sk/volby-2020-robert-svec-pre-tasr-ziadne-kompromisy-so-zlocineckymi-agendami-multi-kulti-a-lgbti/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

DEZINFORMÁCIE PODPORUJÚCE CUDZIU MOC

A RUSKÁ PROPAGANDA

Táto podkapitola sa zameriava na správy v online mediálnom prostredí, vo vzťahu ku ktorým bol identifikovaný naratív podpory cudzej moci či ruskej propagandy. v kontexte predloženého výskumu pri uplatnení reštriktívneho výkladu pojmu „podpora cudzej moci“ sa rozumie akékoľvek cielené zverejňovanie faktov, ktoré sú klamlivé či zavádzajúce alebo publikovanie selektívne zvolených informácií v snahe zamedziť čitateľovi dospieť k objektívnemu poznaniu a to s cieľom upevňovať alebo podporovať politiku konkrétneho štátu. Do tejto kategórie boli zaradené i správy, ktorých účelom bolo útočiť či inak haniť štát, ktorý je politickým súperom daným médiom podporovaného štátu.

Pojem „ruská propaganda“ implikuje rôznorodé formy šírenia a podporovania kremelskej politiky vo vzťahu k rozličným témam nielen vo vnútri „Ruskej federácie“, ale i v iných štátoch. Ruská propaganda tvorí jednu zo súčastí zahraničnej politiky Ruska, ktoré týmto spôsobom projektuje svoje záujmy. Dôvodom spojenia týchto dvoch na prvý pohľad odlišných tém je ten, že na Slovensku najčastejšie a najintenzívnejšie prichádza k presadzovaniu zahraničného, cudzieho vplyvu práve zo strany Ruskej federácie prostredníctvom cielenej propagandy a dezinformácií. [1] Za posledné roky sa rozširuje i vplyv a pôsobenie Číny, avšak nateraz je vo výraznom menšinovom nepomere v porovnaní s agresívnym ruským pôsobením.

Skúmaný obsah bol identifikovaný prostredníctvom analytického nástroja CrowdTangle za pomoci kľúčových slov v nasledujúcom vymedzení: „voľby, prieskum, vojna, USA, Spojené štáty, Washington, Trump, Rusko, Putin, Slovania, Ukrajina, Krym, Navaľnyj, Čína a Si Ťin-pching.“

Slovenská republika ako jednou z členských krajín Európskej únie a Organizácie Severoatlantickej zmluvy (NATO) sa dlhodobo hlási k hodnotám vyznávanými euroatlantickým spoločenstvom, čo opätovne deklarovala aj súčasná vláda prostredníctvom Programového

vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024. z tohto dôvodu sa na prvý pohľad môže javiť, že geopolitické smerovanie Slovenska je natoľko pevne dané, že vplyvy iných mocností či zahraničných propagand budú vopred odsúdené na neúspech, avšak dlhoročné aktivity v boji proti dezinformáciám a pravidelné monitorovanie obsahu online médií svedčia o opaku. z tohto dôvodu bol naratív skúmania vplyvu cudzích krajín zaradený i do predloženého výskumu.

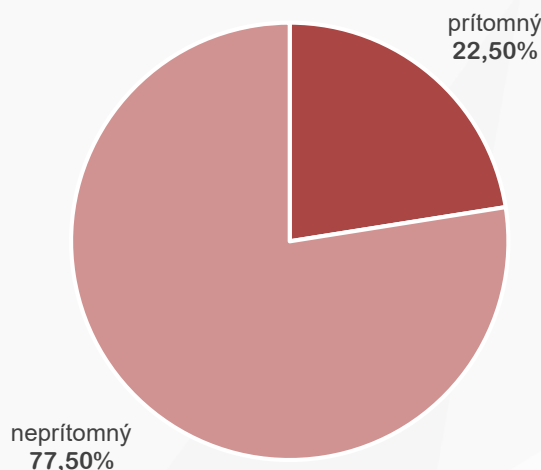
Zahraničná a obranná politika Slovenska prešla za posledné dekády dynamickými zmenami, ktorých spoločenské následky sú stále zjavné a naďalej môžu slúžiť ako potencionálny spôsob, akým možno ovplyvňovať verejnú mienku. Pred vznikom suverénneho demokratického štátu v roku 1993, bolo územie Slovenska súčasťou Československej socialistickej republiky, ktorá patrila do vtedajšieho východného bloku socialistických republík. Vzhľadom na fakt, že k zmene politického režimu prišlo len relatívne nedávno a to po nežnej revolúcii v roku 1989, obýva územie Slovenska stále veľká skupina obyvateľov, ktorá si bývalý režim pamätá a pociťuje k nemu nostalgické pocity. Bývalý Sovietsky zväz bol v minulom storočí propagovaný ako náš „najbližší spojenec“, pričom ani po zmene režimu neprišlo k úplnému vykoreneniu vnímania súčasného Ruska, ako „ochrancu“ a naopak „západu“ predstavujúci USA, ako „hrozbu“ a to najmä u vekovo staršej časti populácie.

Druhým dôvodom, prečo Slovenky a Slováci častokrát nekriticky sympatizujú práve s Ruskom, či inými „slovanskými národmi“ je ich spoločná etnická a jazyková skupina. Predstava pomyselného puta, či istej spolupatričnosti, ktorá kladie dôraz najmä na emócie, vedie k zníženiu ostražitosťi a schopnosti kriticky vnímať negatívne informácie o „našich bratoch“, ako sú častokrát označované iné národnosti slovanské štáty. Dôraz a apelácia na „návrät k spoločným koreňom“ obyvateľov Slovenska a Ruska možno badať vo viacerých z analyzo-

vaných zdrojov. Slovanské jazyky sú si navzájom tak podobné, že prípadne preberanie informácií či preklady nie sú personálne, časovo a ani finančne náročné. Štáty Európskej únie tvorené prevažne „slovanským“ obyvateľstvom sú vo väčšine prípadov v bezprostrednom susedstve (napr. Slovensko, Česko a Poľsko), pričom rozlohou sa radia medzi menšie až stredné veľké krajiny. Šírenie a zdieľanie informácií medzi týmito krajinami je pomerne rýchle a jednoduché. Počas výskumu bolo identifikovaných pomerne veľké množstvo článkov, ktoré boli publikované v českom jazyku, pričom priamo odkazovali na pôvodný zdroj napísaný v jazyku ruskom. Vzhľadom na minimálne rozdiely medzi českým a slovenským jazykom nebolo ani len potrebné prebrať článok z češtiny preložiť, čím bolo umožnené jeho obsah rýchlejšie a efektívnejšie rozširovať s cieľom na väčšie publikum.

Posledný faktor zohrávajúci významnú rolu vo vzťahu k aktivitám cudzích krajín na našom území je skutočnosť, že Slovenská republika

leží na východných hraniciach Európskej únie a NATO, pričom východná hranica Slovenska tvorí jednu z pomyselných hraníc medzi vplyvom „Západu“ a „Východu“. Úspešné ovplyvňovanie verejnej mienky spoločnosti v takomto geopoliticky významnom území môže byť vo výsledku mimoriadne efektívnym nástrojom na presadzovanie vlastných záujmov či zahraničnej a vojenskej politiky. Postoj väčšinovej populácie je o to dôležitejší, ak jej obyvatelia stoja pred blížiacou sa voľbou svojich vrcholných politických zástupcov na najbližšie štyri roky. Prípadne naklonenie verejnej mienky jedným, či druhým smerom môže výrazným spôsobom prispieť k zmene rozloženia geopolitických síl v strednej Európe. Podnietenie nejednotnosti členských štátov vo vzťahu k Európskej únii alebo NATO môže viesť k ochromeniu schopnosti tvorit jednotnú politiku alebo reagovať na prípadné hrozby. Naopak, jednotné smerovanie členských štátov výrazne prispeje k celkovej odolnosti a rezistencii Únie či Aliancie ako takej, práve na úkor cudzích mocností.

Graf 2: Prítomnosť pro-ruského sentimentu v problematickom obsahu

Vyššie uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj jeden z čiastkových záverov výskumu, ktorým je zistenie, že vo väčšine prípadov bol spolu s naratívom podporujúcim cudziu moc či ruskú propagandu v článku identifikovaný i naratív mierený pri pro-ruskom sentimente (porovnaj s grafom nižšie). v týchto prípadoch platila pomyslená

rovnicu, že ak autor článku označil isté „nebezpečenstvo“ pre Slovensko v podobe EÚ či NATO, vzápätí naznačil i možné riešenie, ktoré predstavovalo najčastejšie Rusko, presnejšie spojenectvo s Ruskom. Séria analyzovaného problematického obsahu stotožňovala pojem „NATO“ s označením Spojených štátov amerických a dezinformácie boli mierené proti výlučne

negatívne zmieňovanej „Amerike“, voči ktorej vystupovalo ako protipól Rusko, naopak hyperbolicky opísané iba v pozitívnych kontextoch. v zásade však možno konštatovať, že autori dezinformačných článkov v istom slova zmysle vykreslovali svet ako čierno-bielu mapu, kde boli isté krajiny, Európska únia alebo NATO za každých okolností opísané výhradne negatívne, naproti čomu krajiny ako Rusko a Čína boli zmieňované výlučne pozitívne.

Obsahy mnohých analyzovaných článkov neboli vyhodnotené ako nepravdivé, nakoľko uvádzali presné, neprifarbené informácie. z tohto dôvodu nie sú označené ako články dezinformačné, avšak z celkového webom tvoreného obsahu bolo evidentné, že média sa sústreďovali na vytváranie názorových bublín. Ak sú pravidelným čitateľom prezentované len niektoré informácie súvisiace s konkrétnou udalosťou, témou alebo problematikou, môžu títo čitatelia nadobudnúť výrazne skreslené predstavy o danej téme. Autori článkov tak do istej miery fabulovaním cielene zvyrazňovali kontrast medzi jednotlivými mocnosťami alebo „Východom“ a „Západom“, čo v čitateľoch navodzovalo dojem potreby výberu medzi nespochybniteľným „dobrom“ a čírim „zlom“. Jasným príkladom názorovej bubliny je, že v dezinformačných článkoch nenastal ani raz prípad, kedy by Rusko alebo ruský prezident Putin boli zmieňovaní v negatívnom slova zmysle. Analyzované správy hovorili o Rusku či V. Putinovi vo výlučných pozitívnych alebo neutrálnych kontextoch.

Krym, vojna na východe Ukrajiny a sankcie voči Ruskej federácii

Podobne, ako v predchádzajúcich častiach tejto publikácie, tak aj naratív podporujúci cudziu moc a ruskú propagandu obsahoval viacero tém. Jedným z častých námetov boli správy podávajúce informácie o vojenskom dianí v bezprostredne susednej krajine, Ukrajine. Slovenská republika tak, ako všetky krajiny Európskej únie, neuznalo referendum o pripojení Krymskej autonómnej republiky k Ruskej federácii a násilné anektovanie časti územia suverénneho štátu považuje za zjavnú ruskú agresiu a porušenie medzinárodného práva. Aj ďalšia skupina článkov háji anexiu Krymu aj ako formu nevyhnutnej obrany obyvateľov rus-

napriek tomu, že vojenský konflikt vypukol na území Ukrajiny už v roku 2014 je táto téma stále mimoriadne živá aj v slovenských politických kuloároch. Hlavným dôvodom sú najmä sankcie zo strany Európskej únie uvalené na Ruskú federáciu, ako forma vyjadrenia politického odsúdenia i trestu za vyvolanie vojenského konfliktu a neimplementovanie niekoľkých mierových dohôd. Tieto sankcie schválil Európsky parlament, pričom každého pol roka rozhoduje o tom, či budú aj naďalej v platnosti, ak áno v akej podobe alebo či príde k ich zrušeniu. Téma sankcií proti Rusku rozdeľuje slovenskú politickú scénu a rovnako tak i slovenských voličov. Spektrum názorov je rôznorodé od zástancov tvrdého a nekompromisného postupu proti predstaviteľom Ruska až po obhajcov anexie Krymu a tým logicky i zrušenia sankcií.

V tejto súvislosti sa vyskytovali články, ktoré v čitateľovi navodzovali dojem alebo priamo uvádzali dezinformácie o správnosti začlenenia poloostrova Krym do Ruskej federácie. Dezinformačné média jednotne uznávajú referendum o pripojení Krymu k Ruskej federácii a jeho výsledky. Takéto uznanie krymskeho referenda bez výhrad má svojich zástupcov i medzi politickými stranami, ktoré sa hlásia k vlastenectvu a ochrane národných záujmov. Referendum podľa autorov dezinformačných článkov prebehlo legitímne, v súlade s medzinárodným právom bez akéhokoľvek zásahu zo strany cudzieho štátu a je teda platné. Pri hľadaní konkrétnych dôvodov, ktoré viedli k vyhláseniu referenda, či pri uvádzaní dôvodov ospravedlňujúcich neskorší zásah zo strany predstaviteľov Ruska už zhoda nepanuje ani medzi dezinformačnými webmi. Viaceré portály sa snažia vyvarovať priamemu pomenovaniu udalostí a anexiu Krymu zmieňujú len v rovine „dobrovoľného znovupripojenia“ alebo „opätovného pripojenia“ k Ruskej federácii, čo vytvára dojem pokojnej a mierovej sukcesie územia. Dôvodom opätovného pripojenia Krymu k Rusku podľa portálu slovenskeslovo.sk je, že „Krym bol vždy ruský“. Podobné účelové vágne alebo zľahčujúce tvrdenia, skresľujúce označenia a popisy udalostí zavádzajú čitateľa k rôznym polemikám a spochybňovaniu faktov.

kej národnosti obývajúcich polostrov pred údajnou hrozbou štátneho prevratu. Podľa portálu

ExtraPlus bolo „referendum na Kryme odpoveďou na štátny prevrat v Kyjeve, ktorý organizovali USA a štáty EÚ.“ [2] Mnohí autori sa venovali i otázkam pomerov a kvality úrovne života obyvateľov na Kryme po jeho anexii v porovnaní so životnou úrovňou v čase, kedy Krym tvoril súčasť Ukrajiny. v tomto ohľade okrem opätovného vytvárania názorových bublín kumulujúcich výlučne informácie o pozitívnych faktorov zlepšujúcich kvalitu života krymského obyvateľstva, bolo identifikovaných i niekoľko dezinformácií. Vo väčšine prípadov súviseli s údajným enormným blahobytom krymského obyvateľstva po jeho začlenení do Ruskej federácie a navodzovali dojem, že práve Rusi sú tí, ktorí do regiónu priniesli poriadok a prosperitu. Naopak, ukrajinská vláda je vykresľovaná tak, akoby nejavila záujem zveľaďovať a podporovať ekonomiku krymského polostrova alebo vôbec nebola takejto podpory schopná z neznámych dôvodov. Opäť Extraplus uvádza, že

„kým bol Krym po Ukrajinou, chátral“, pričom z článku je zrejmé, že teraz, keď je Krym pod Ruskom zrejme značne prosperuje.

Poslednou zásadnejšou skupinou námetov spojených s ruskou propagandou, podporovaním cudzej moci a ukrajinskou témou sú už zmieňované sankcie uvalené na Ruskú federáciu. Tak, ako v tejto otázke nepanuje absolútna zhoda na slovenskej politickej scéne, výnimkou nie sú ani politickí predstavitelia ostatných členských krajín únie. Sankcie sú predmetom rozsiahlej diskusie a záverečné rozhodnutie sa prijíma väčšinovým konsenzom. Dezinformačné médiá dlhodobo spochybňujú účel, efektivitu sankcií a jednotnosť zaujatého európskeho postoja. Časť analyzovaných zdrojov k tejto problematike uviedlo závažné tvrdenia o údajom, že sankcie viac poškodzujú ekonomické záujmy Európanov, ako samotných Rusov.

Zdroje:

[1] Slovenská informačná služba. (2019). Pre Vás/ Správa o činnosti SIS za rok 2019. (gov.sk). Dostupné na: <https://www.sis.gov.sk/pre-vas/sprava-o-cinnosti.html>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] Extraplus. (2019). Lenka Mayerová: Sankčný tlak na Rusko je v troskách. Dostupné na: <https://www.extraplus.sk/clanok/sankcny-tlak-na-rusko-je-v-troskach>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

DEZINFORMÁCIE PROTI NATO

Naratív definujeme ako informácie nízkej alebo žiadnej faktickej kvality, ktoré informujú o štruktúrach, pôsobení a fungovaní Organizácie Severoatlantickej zmluvy (ďalej „NATO“). Výsledkom môže byť aj naštiepenie zahraničnopolitickej orientácie Slovenskej republiky ako členského štátu. Pri vyhľadávaní ďalej monitorovaného a analyzovaného obsahu, ktorý sa viazal na dezinformácie týkajúce sa NATO, sme použili nasledujúce kľúčové slová: *NATO, spojenci, zbrojenie, vojna, Stoltenberg, USA, Spojené štáty, Trump*. Konkrétne kľúčové slová boli zvolené na základe skúseností s monitoringom médií, pri ich výbere rovnako zavážil aj rámcový prieskum tém, ktoré sa v sledovanom období v informačnom priestore vyskytovali a tvorili nosnú časť predvolebnej kampane.

Čo sa týka konkrétneho obsahu, ide predovšetkým o správy spochybňujúce potrebu členstva Slovenska v štruktúrach NATO, respektíve jeho prináležitosť k euroatlantickému bezpečnostnému priestoru ako takú. Častokrát je tento základný naratív spojený s presvedčením, že NATO nie je samostatnou medzinárodnou organizáciou, ale skôr nástrojom v rukách Spojených štátov amerických, respektíve ich záujmov. Rovnako sa objavujú dezinformácie o postupnej expanzii NATO, ktorá ma ohrozovať predovšetkým bezpečnosť a záujmy Ruska. Pretriasanou bola aj téma konfliktov na Ukrajine či Gruzínsku.. s danou témou súvisela problematika základní, spoločných cvičení či presunov vojska alebo vojenskej techniky. Dezinformační aktéri schválne nerozlišovali medzi USA a NATO, ich pôsobenie a záväzky súvisiace so SR stotožňovali. Dezinformačné naratívy o NATO posilňovala (popularizovala) aj skutočnosť, že v roku 2019, išlo o 70. výročie vzniku aliancie a 15. výročie vstupu Slovenska doň. NATO bolo v kontexte dezinformačnej scény predstavované ako kriminálna organizácia či ohrozenie národnej suverenity Slovenska, ktoré súvisí predovšetkým s nežiaducimi povinnosťami - napr. finančná rovina (obranné výdavky 2 % HDP) alebo fiktívny boj proti priateľom. Ide o naratívy, ktoré boli podporované sledovanými stránkami s problematickým obsahom a ďalej

využitú počas predvolebnej kampane politickými subjektmi (predovšetkým s parametrom pronárodného programu).

Faktory dezinformačného naratívu proti NATO

Z hľadiska volieb do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2020 je daný naratív dôležitý najmä z dôvodu, že NATO predstavuje pilier bezpečnosti Slovenska a v podstate vyjadruje jeho civilizačné, hodnotové a predovšetkým geopolitické ukotvenie. Dané parametre možno v kontexte volebného procesu vnímať ako jednu zo základných rozhodovacích rovín voličského správania. Pozitívne alebo negatívne vnímanie západných štruktúr tak v rámci výskumu vnímame ako elementárnu deliacu čiaru pri rozlišovaní a hodnotení subjektov na politickej scéne. Viaceré politické subjekty, ktoré sa vo voľbách o hlasy voličov uchádzali, stavali program svojej zahraničnej a bezpečnostnej politiky práve na rétorike, ktorá vystupovala voči západným integračným a obranným zoskupeniam, NATO a EÚ nevynímajúc.

Predovšetkým išlo o pronárodné stranícke subjekty cieľiace na populáciu, ktorá podľa každoročných výskumov z dielne Globsec osciluje medzi preferovaním geopolitického smerovania na východ a západ. Podľa výsledkov Globsec Trends 2019 sa až 48 % respondentov videlo niekde medzi západnými štruktúrami a východom, ktorý je personifikovaný predovšetkým Ruskou federáciou.[1] Táto preferencia sa viazala najmä na rétoriku súvisiacu s predstavou „mostu“, ktorý by fungoval ako mediátor vzťahov medzi dvoma pomyselnými súperiacimi blokmi. Základom je snaha o udržanie vzťahov na dobrej úrovni s oboma stranami, kedy nemožno zabúdať na prítomnú dávku oportunitizmu s cieľom vyťažiť čo najviac z oboch smerov. Podobná rétorika bola blízka najmä vtedajšiemu predsedovi parlamentu Andrejovi Dankovi, ktorý stál na čele Slovenskej národnej strany. Svoju úlohu hrajú aj proklamované snahy o zabezpečenie neutrality, respektíve samostatnosti od medzinárodných organizácií, ktoré sú častokrát viazané na fenomén národného populizmu.

Kľúčovou ostáva aj idea panslavizmu, a teda historické presvedčenie o vzájomnosti (etnickej spolupatričnosti) slovanských národov, ktoré do značnej miery narúša pocit prináležitosti k NATO či iným západným štruktúram. Práve naopak, tendencie Slovákov smeruje na východ, s ktorým sa spája nielen geografická a kultúrna blízkosť, ale aj spoločná historická skúsenosť so socializmom a Sovietskym zväzom, s ktorou nevyhnutne súvisia aj prebývajúce prvky nostalgie po „lepších časoch“. Ako príklad potenciálneho sklamanie, ktoré v časti populácie po páde ZSSR prebýva, môžu poslúžiť výsledky z výskumu Pew Research Center - tie hovoria, že len 42 % „bežných“ Slovákov spoznalo alebo si uvedomuje benefity plynúce z odstavenia komunizmu.[2] Podobný nesúlad medzi očakávaniami (predstavami) a realitou sa ukazuje aj v kontexte integračných procesov do NATO a EÚ.

Slovensko, v nadväznosti na verejnú mienku jeho obyvateľstva, možno v danom období považovať za jeden zo slabších článkov jednotnosti členských štátov NATO - podľa vyššie zmieneného prieskumu Globsec Trends by v prípade referenda o budúcnosti Slovenska v štruktúrach NATO v roku 2019 hlasovalo za zotrvanie len 56 % respondentov.[3] Oproti predchádzajúcim rokom sme síce svedkami pozitívneho trendu (47 % v 2017), ktorý pravdepodobne ukazuje, že strategická komunikácia a kampaň #WeAreNATO fungovali, no napriek tomu sa stretávame so silným proruským sentimentom, ktorý predstavuje pre bezpečnostné prostredie Slovenska zraniteľný bod. Dané hodnotenie podporujú aj výsledky nášho výskumu, kedy sa v spojitosti s dezinformačnými naratívmi proti NATO vo viacerých prípadoch stretávame práve s obsahom, ktorý na jednej strane nefakticky kritizuje samotnú Alianciu a na druhej strane stavia do opozície informácie v prospech Ruskej federácie. Tento vzťah funguje aj na základnej rovine verejného vnímania USA a Ruska - predovšetkým v rámci klamlivého naratívu, ktorý NATO vysvetľuje ako nástroj amerického imperializmu. Ten nepriamo podporuje predvolebná mienka, kedy až 41 % Slovákov vnímalo v roku 2019 USA ako hrozbu, zatiaľ čo v prípade Ruska išlo len o 26 % respondentov.[4]

NATO v područí USA

Jednou z najrezonujúcejších tém, ktoré boli v sledovanom období amplifikované stránkami s problematickým alebo dezinformačným obsahom, bolo zabitie iránskeho generála Kásimá Sulejmáního, ktoré sa na príkaz prezidenta USA Donalda Trumpa odohralo 3. januára 2020.[5] Mimo legitímnej kritiky, ktorú si tento čin vyslúžil aj z medzinárodného prostredia, sa z dezinformačného priestoru ozývali hlasy, ktoré volali po vystúpení z NATO a organizáciu spoločne s USA označili za zločincov medzinárodného práva. Vstupom do štruktúr Organizácie Severoatlantickej zmluvy sa Slovensko v roku 2004 malo podľa rétoriky daných aktérov stať agresorom, respektíve spolupáchateľom svetového terorizmu.

Téma sa pre slovenský informačný priestor stala aktuálnou najmä vďaka faktu, že v danom období pôsobili v regióne Blízkeho východu aj siedmi slovenskí vojaci, ktorí sa zúčastňovali misie NATO Mission Iraq. Po eskalácii napätia boli aktivity danej výcvikovej misie pozastavené a vojaci boli dočasne relokovaní mimo územia Iraku.[6] Ich bezpečnosť v spojení s požiadavkou o rázne odmietnutie konania USA sa však stala živnou témou pred voľbami 2020, ktorú vo svoj prospech využívali predovšetkým politické subjekty dlhodobo kritizujúce americkú zahraničnú politiku. Aj napriek tomu, že sa v rámci politickej scény ako takej (bez ohľadu na to či išlo o koalíčné, opozičné alebo mimoparlamentné strany) našla väčšinová zhoda na odsúdení útoku USA ako porušenia medzinárodného práva, niektorí, najmä národne orientovaní aktéri využili situáciu pre predvolebný boj, ktorý sa niesol v znamení kritiky konštruktívneho, respektíve diplomatického prístupu vtedajšej vlády. Podobná rétorika smerovala na adresu prezidentského úradu, razil sa predovšetkým naratív, ktorý označoval útok USA za ohrozenie slovenskej bezpečnosti a suverenity. Čoraz viac boli na weboch s problematickým obsahom akcentované výzvy na vystúpenie Slovenska z NATO.

Podporu si v tomto informačnom priestore našiel aj návrh na vyhlásenie referenda (o vystúpení SR) z dielne nezaradeného poslanca P. Marčeka.[7] Mimo historického revizionizmu

v súvislosti s udalosťami z roku 1999 v Juhoslávii či prepájaním NATO s pokračovaním Tretej ríše, útoky smerovali predovšetkým na adresu bývalého prezidenta A. Kisku (vo volebnom období lídra strany Za ľudí) a súčasnej prezidentky Z. Čaputovej - obaja mali byť vojnovými štváčmi v područí USA, ktorí sa skrývajú za nebezpečnými ideami západného liberalizmu. Kľúčovými mali byť až konšpiračné obvinenia, ktoré nefakticky poukazovali na lokálne vzťahy s Washingtonom, kedy pri použití argumentov Deep state a zbrojárenskej lobby bolo NATO vnímané nie ako spojenec, ale nepriateľ, nie zväzok kolektívnej obrany, ale zväzok kolektívneho páchania zločinov genocíd. Naratívy, ktoré súviseli s odmietnutím partnerstva s NATO (často redukovaného na záujmy USA) sa obracali predovšetkým na snahu o zabezpečenie suverenity, respektíve neutrality po vzore Švajčiarska alebo Rakúska, ktoré by sa jednoducho vyhli záujmom militaristickej lobby. Návrh P. Marčeka a naratívy, ktoré v ňom boli obsiahnuté, korelovali s naratívmi, ktoré voči NATO (a domácej politickej scéne) dlhodobo vysielala aj dezinformačná scéna. Podobné argumenty ďalších politických subjektov v súvislosti s NATO popisujeme nižšie.

Agresívna rozpínanosť NATO (Defender 2020)

S tým súvisí aj ďalší fenomén, ktorý sa v rámci výskumu mediálneho priestoru s problematickým obsahom ukázal ako celkom frekventovaný - na myslí máme vyjadrenia ruských politikov (najmä V. Putina, S. Lavrova, D. Peskova a iných) smerujúce k aktivitám NATO, ktorým sa dostávalo väčšej pozornosti a častokrát absentovala vyváženosť, respektíve objektivita konkrétneho obsahu. Prípadne sme sa stretávali so situáciou, kedy síce boli publikované fakticky správne informácie, vo väčšej miere však išlo výhradne o kritiku, resp. informácie, ktoré si publikum interpretovalo v rámci určitého „prednastaveného“ rámca. Rezonovali najmä témy týkajúce sa situácie na Ukrajine (napr. snaha o diskreditáciu integračných snáh Ukrajiny do NATO), ale aj pripraveného cvičenia Defender 2020.

Podľa dezinformačných naratívov malo byť cvičenie pokusom o zvýšenie finančných pro-

striedkov zo strany európskych členských štátov NATO. Oficiálny cieľ budovania pripravenosti a odolnosti kolektívnej obrany aliancie bol v dezinformačnom priestore nefakticky transformovaný do podoby ohrozenia bezpečnosti a záujmov Ruskej federácie. Predovšetkým bol odmietaný obranný charakter cvičenia, 20-tisíc členný vojenský personál spoločne s vojenskou technikou z NATO bolo v niektorých prípadoch označované za americké snahy o prípravu na inváziu Európy a následne Ruska. Tejtó „nezmyselnej provokácie“ (ako to niektoré sledované médiá nazvali) sa malo zúčastniť aj Gruzínsko. v prípade Hlavných správ si môžeme prečítať článok Eugena Rusnáka (vlastným menom Evgenij Paľcev, redaktor HSP a Zem&Vek s ruským pasom),[8] v ktorom čerpá priamo z gruzínskeho portálu Gruzinform.

Kľúčovým naratívom sa stáva možná nespokojnosť Ruska, ktoré ako obeť bude sledovať približovanie sa vojsk a techniky NATO do svojej bezprostrednej blízkosti. Základnou špekulatívnym predpokladom je obava z prítomnosti personálu aj po ukončení cvičení, kedy sa automaticky argumentuje konšpiračnými naratívmi o Laboratóriu Lugara, respektíve americou snahou o zabezpečenie „spravodlivého“ priebehu blížiacich sa volieb. Komplexná politickospoločenská situácia Gruzínska na pomedzí integračných snáh do západných štruktúr a ruskej hrozby je čitateľovi vysvetľovaná v jednoduchosťi, kedy je prítomný apel na vnímanie prevahy Ruska, ktoré síce v roku 2008 mohlo anektovať celé Gruzínsko, ale veľkoryso sa uspokojilo „len“ s oblasťou Južného Osetska.[9] Vytvorený pôdorys (dez)informácie jasne čitateľovi sugeruje naratív, že Rusko si len v regióne chráni svoje záujmy, ktoré USA (pod záštitou NATO) ohrozuje ako nevitáný aktér. Skutočnosť, že Gruzínsko je partnerskou krajinou NATO za mier a určité záujmy sa vzájomne prelínajú sa úplne ignoruje. Podobne nízkokvalitné informovanie o téme plánovaného cvičenia Defender 2020 v réžii NATO sa objavovalo na viacerých sledovaných portáloch, ktoré za ním videli/hľadali naratívy predovšetkým súvisiace s neodôvodnenými snahami o ohrozenie Ruskej federácie.

Podobne sa objavili volania po zmene bezpečnostnej stratégie, ktorá bola podľa niektorých politikov a problematických webov neaktuálna

a prílišne limitovaná len na euroatlantický priestor. Práve pri tejto téme sa ukázali vyššie spomenuté snahy o zaujatie voliča, ktorý sa vo svojej zahraničnopolitickej (geopolitickej) orientácii pohybuje a chce pohybovať niekde medzi západným a východným blokom. Slovensko v tomto prípade nie je vnímané ako súčasť euroatlantického bezpečnostného priestoru, práve naopak, malo by svoje ambície smerovať aj k Ruskej federácii, kedy je akcentovaná jej úloha spojenca, nie hrozby. Stretávame sa s klasickým naratívom toho, že Rusko je predstavované ako martýr, obeť amerických záujmov, ktoré Slováci nevedome a nechtiac musia podporovať. Ide tak o priame odmietnutie vtedy existujúcej bezpečnostnej stratégie, ktoré sa spolieha predovšetkým na argumenty o nútenom zatiahnutí Slovenska do konfliktu s Ruskom. To má byť v podstate nehybné a neagresívne, asertívnym má byť len prístup NATO pri približovaní sa ruským hraniciam.

Vystúpenie SR z NATO a „antiliberalizmus“

NATO bolo v rámci viacerých článkov, ale aj predvolebných debát, popisované antisystémovými subjektmi ako nefungujúci projekt, ktorý bude v blízkej budúcnosti nevyhnutne čeliť svojmu zániku. Napríklad podľa výroku (ktorý sa na problematických weboch tešil vysokej popularity) lídra strany Vlasť Štefana Harabina, na rade má byť nový bezpečnostný systém, ktorý zo svojich štruktúr rozhodne nevylúči práve Rusko. s vyššie uvedeným sa spájajú aj ambície viacerých politických subjektov zabezpečiť vystúpenie Slovenska zo štruktúr NATO. Podobná rétorika bola vlastná napr. Slovenskému hnutiu obrody (SHO) či ĽSNS (Ľudová strana naše Slovensko), ktorej líder, Marián Kotleba, sa v rozhovore pre portál s problematickým obsahom Hlavné správy hrdo pýšil tým, že ako jediná parlamentná politická strana sú za vystúpenie SR zo „zločineckej organizácie“ NATO.[10] Mediálneho priestoru sa dostalo aj E. Vestenickému, podpredsedovi strany Práca slovenského národa (PSN), ktorý otvorene a nefakticky pojednával o ruskej vojenskej prevahe. Rovnako negoval cieľ NATO ako obranného spoločenstva, ktoré SR garantuje bezpečnosť, práve naopak, smeroval k tvrdeniam, že práve Slovensko svojim členstvom ochraňuje záujmy USA. Medzi obsahom sledovaných

problematických médií a obsahom rétoriky zmienených politických subjektov tak voči NATO vznikala určitá informačná symbióza.

Naratív dezinformácií proti NATO bol vlastný predovšetkým pronárodným stranickým subjektom, ktoré sa pohrávajú s argumentmi importu cudzej úpadkovej kultúry a vojenskej kolonizácie Slovenska. Záujmy NATO (a USA v pozadí) boli v rámci problematického obsahu mnohokrát fiktívne a umelo povýšené nad národné záujmy Slovenska s cieľom vytvoriť u čitateľa nepravdivý obraz o realite, ktorý ignoruje skutočnosť, že záujmy NATO a Slovenska (ako členského štátu) sú spoločné. Daný naratív v podstate rozdeľoval politickú scénu na dva tábory.

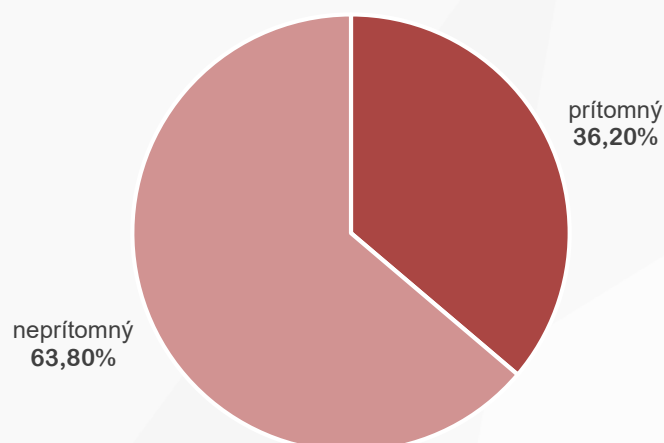
Stránky s problematickým obsahom akcentujú predovšetkým útoky na prozápadných politikov alebo politikov, ktorí boli za zotrvanie Slovenska v NATO, a automaticky ich označoval (nálepkoval) ako sluhov amerických záujmov. Na jednej strane preberali rétoriku pronárodných politických subjektov, na druhej strane tvorili aj vlastný, podobne ladený obsah. Útoky smerovali najmä na adresu stredoľavých, liberálnych a stredopravých strán bez rozdielu v tom či išlo o parlamentné strany alebo o nové politické subjekty. Pod častou kategorizáciou a nefakticky všezahŕňajúcim označením „liberalizmus“ čelilo (až konšpiračnej) kritike viacero štátnych, ale aj neštátnych predstaviteľov, ktorí podľa dezinformačných naratívov predstavujú novodobých neofašistov či liberálnych teroristov. Opätovne sa objavilo nesprávne stotožnenie štruktúr NATO s USA, ktorým mali nedostatočne pronárodní politici nevyhnutne slúžiť.

Anti-liberálny naratív v spojitosti s dezinformáciami proti NATO bol predovšetkým naviazaný na témy potlačania národnej suverenity a národných myšlienok ako takých. Dotýkal sa aj prezidentky Z. Čaputovej, ktorá v rámci dezinformačného obsahu častokrát zosobňovala protinárodné ťaženie tzv. progresívnych elít. Rovnako tomu bolo aj v prípade lídrov politických strán, ktorí sa netajili svojou prozápadnou zahraničnou orientáciou. v tomto prípade išlo najmä o ciele opozičných, resp. mimoparlamentných politikov. Záujmy NATO mal do slovenskej politiky násilne priniesť aj napr. T. Valášek, bývalý veľvyslanec Slovenska pri NATO, ktorý vstúpil do kandidátky strany Za ľudí. Útoky

však smerovali aj na vládnu koalíciu, konkrétnejšie na vtedajšieho ministra zahraničných vecí M. Lajčáka (nominanta strany SMER-SD), ktorého meno sa v rámci priestoru problematických webov skloňovalo predovšetkým so zabezpečením zmluvy obrannej spolupráce s USA.[11] Pre mnohých dezinformačných aktérov (politikov aj nepolitikov) sa téma automaticky viazala na stávanie amerických základní či prítomnosť amerických vojakov na území Slovenska. Jeho otvorené tvrdenie, že záujmy SR a USA sa prelínajú (napr. modernizácia letiska Sliach), bolo častokrát označované za protislovenské, prijatie dohody označilo za ohrozenie suverenity Slovenska aj ministerstvo obrany na čele s P. Gajdošom (SNS).

Články s podobnou rétorikou vznikali na viacerých weboch s problematickým obsahom, ktoré si ich navzájom zdieľali. Viacnásobne bola spomínaná tzv. západná alebo liberálna propaganda, ktorá má zakryť zlyhania, nefunkčnosť a asertívnosť štruktúr NATO - jej strojcami sú podľa dezinformačnej scény globálne elity či prípadne USA, ktorým sa Slovensko vo fiktívnej pozícii kolónie či nástroja cudzích záujmov úplne poddáva práve prostredníctvom prozápadne orientovaných politikov.

V konečnom dôsledku sa na základe analýzy dát dá zhodnotiť, že monitorovaná scéna ponúkala väčší priestor pre naratívy, ktoré boli voči NATO (fakticky alebo nefakticky) kritické. Dané témy boli publikačnou aktivitou do značnej miery amplifikované a v predvolebnom období nepriamo pomáhali politickým subjektom, ktoré sa netajili svojim negatívnym postojom k štruktúram NATO. Išlo predovšetkým o pronárodné a antisystémové subjekty, kedy sa v spojení s anti-NATO naratívom častokrát objavoval aj proruský sentiment, ktorý tvrdil, že priklonenie sa k Rusku je alternatívou k západným štruktúram. Základným nástrojom bolo zjednodušovanie komplexných tém, ktoré stavali voliča do pozície buď-alebo, buď dekadentné a zločinecké NATO alebo suverenity slovenských záujmov, čo len podporilo značnú polarizáciu verejnosti. Podobné snahy spájali spomínané politické subjekty a monitorovaný informačný priestor aj v prípade EÚ. v týchto prípadoch platila pomyslená rovnica, že ak autor článku označil isté „nebezpečenstvo“ pre Slovensko v podobe EÚ či NATO, vzápätí naznačil i možné riešenie, ktoré predstavovalo najčastejšie Rusko, presnejšie spojenectvo s Ruskom (približne jedna tretina prípadov; viď. graf nižšie).

Graf 3: Prítomnosť pro-ruského sentimentu v prípadoch dezinformačného naratívu proti NATO a EÚ

Zdroje:

- [1] Globsec Trends 2019. (2019). Central & Eastern Europe 30 years after the fall of the Iron Curtain. Dostupné na: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2017/05/GLOBSEC-Trends2019.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [2] Pew Research Center. (2019). Political and economic changes since the fall of communism. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/global/2019/10/14/political-and-economic-changes-since-the-fall-of-communism/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [3] Globsec Trends 2019. (2019). Central & Eastern Europe 30 years after the fall of the Iron Curtain. Dostupné na: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2017/05/GLOBSEC-Trends2019.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [4] Globsec Trends 2019. (2019). Central & Eastern Europe 30 years after the fall of the Iron Curtain. Dostupné na: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2017/05/GLOBSEC-Trends2019.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [5] Matúš Krčmárik. (2020). Vybuodoval iránsky vplyv v regióne. Kto bol Sulejmání, ktorého dal Trump zabiť. Dostupné na: <https://svet.sme.sk/c/22294539/iran-sulejmani-soleimani-smrt-iran-kuds-quds-profil.html>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [6] Denník N. (2020). Slovenských vojakov premiestnili mimo územia Iraku. Dostupné na: <https://dennikn.sk/minuta/1706167/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [7] Zem&Vek. (2020). v parlamente odznel návrh na vystúpenie Slovenska z NATO. Dostupné na: <https://zemavek.sk/v-parlamente-odznel-navrh-na-vystupenie-slovenska-z-nato/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [8] Vladimír Šnidl. (2020). Propagandu pre hlavné správy píše Rus, ktorý sa chodí radíť do agentúry Kremľa. Dostupné na: <https://dennikn.sk/1288348/propagandu-pre-hlavne-spravy-pise-rus-ktory-sa-chodi-radit-do-agentury-kremla-odomknute/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [9] Hlavné správy. (2020). Gruzinform: „Parašutistický výsadok NATO v Gruzínsku- nacvičovanie útoku proti Rusku“. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/gruzinform-parasutisticky-vysadok-nato-gruzinsku-nacvicovanie-utoku-proti-rusku/2029543>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [10] Hlavné správy. (2020). Marian Kotleba je za vystúpenie z NATO či jednu štátnu zdravotnú poisťovňu. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/marian-kotleba-za-vystupenie-nato-ci-jednu-statnu-zdravotnu-poistovnu/2051910>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [11] Infovojna. (2020). Lajčákovo ministerstvo pokračuje v rokovaní o obrannej spolupráci s USA. Dostupné na: <https://www.infovojna.sk/article/lajcakovo-ministerstvo-pokracuje-v-rokovaniach-o-obrannej-spolupraci-s-usa>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

DEZINFORMÁCIE PROTI EÚ

Naratív definujeme ako informácie nízkej alebo žiadnej faktickej kvality, ktoré informujú o štruktúrach, pôsobení a fungovaní Európskej únie (ďalej "EÚ"). Ich vplyv má potenciál nabúrať dôveru širokej verejnosti v integračné zoskupenie, ktorého členom sa Slovensko stalo v roku 2004. Výsledkom rovnako môže byť aj naštiepenie zahraničnopolitickej orientácie Slovenskej republiky, ktoré (podobne ako v prípade NATO) nevyhnutne súvisí s jej určitým civilizačným, hodnotovým a geopolitickým ukotvením. Pri vyhľadávaní ďalej monitorovaného a analyzovaného obsahu, ktorý sa viazal na dezinformácie týkajúce sa EÚ, sme použili nasledujúce kľúčové slová: *spojenci, Európska únia, EÚ, Brusel, diktát, Merkelová, Salvini, Le Penová, gender, migranti, utečenci, migrácia*. Výber kľúčových slov prebiehal na základe analýzy predvolebných tém, ktoré sa v sledovanom období v súvislosti s problematikou EÚ vyskytovali v rétorike politických subjektov.

Podobne ako v prípade NATO, aj dezinformačné naratívy proti EÚ mali v kontexte parlamentných volieb v roku 2020 svoj význam v kontexte narúšania zahraničnopolitickej orientácie štátu. Vo vzťahu k obsahu predvolebných kampaní jednotlivých straníckych subjektov išlo o vymedzenie dvojakým spôsobom - stranícke subjekty zamerané výrazne prozápadne, proatlanticky, proeurópsky a liberálne, a na druhej strane stranícke subjekty orientované euroskepticky, antiliberálne, antizápadne a pronárodne. Počas skúmaného obdobia sa médiá s problematickým a dezinformačným obsahom aktívne venovali pokusom o diskreditáciu prvej skupiny subjektov a ich lídrov a predstaviteľov (najmä strany Progresívne Slovensko, Spolu, Za ľudí a KDĽ), a naopak, značné úsilie venovali snahe o glorifikáciu ideí presadzovaných subjektmi v druhej skupine (strany Vlasť, Slovenské hnutie obrody, socialisti.sk, čiastočne aj Slovenská národná strana, SMER-SD a Kotlebovci-Ľudová strana naše Slovensko). Tento konflikt sa pretavil aj do roviny civilizačnej a kultúrnej. Časť spoločnosti sa skutočne s kultúrnym elementom Únie stotožnila, pričom hlboko reflektovala potrebu vysokej úrovne právneho štátu, zakotvenia a dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, hodnôt

liberálnej demokracie. Na druhej strane existovali a stále existujú výhrady voči rozdielnosti historického vývoja a charakteru súčasnej kultúry v rámci jednotlivých členských štátov, ktoré môžu byť považované za nezlučiteľné a môže byť na úkor spolupráce v EÚ presadzovaná idea spolupráce suverénnych štátov. Snahy médií s problematickým a dezinformačným obsahom boli smerované na využívanie nižšie menovaných naratívov pre vytváranie polarizácie spoločnosti v otázkach členstva v EÚ a fungovania jej štruktúr a inštitúcií. Medzi konkrétnymi naratívami sa nachádzalo sponchybovanie legitimity rozhodovania EÚ, odmietanie kvót pre prerozdelenie migrantov, odmietanie ratifikácie Istanbulskeho dohovoru na základe argumentácie kultúrnou inkompatibilitou, odmietanie tzv. „diktátu Bruselu“. v týchto bodoch tak nachádzame určité podobnosti s vonkajšími faktormi, ktoré sme popisovali v prípade dezinformačných naratívov proti NATO. Na rozdiel od neho sa však EÚ v kontexte verejnej mienky nachádza v lepšej pozícii - jej vnímanie sa v spoločnosti zákonite nespája s kategóriou západu ako takého a dá sa povedať, že Slovákom bola v roku 2019 bližšia ako štruktúra NATO. Podľa prieskumu z dielne Globsec vníma hodnoty EÚ v súlade s hodnotami Slovenska až 62 % respondentov. v prípade referenda o budúcnosti slovenského príbehu v rámci EÚ by sa pre zotrvanie rozhodlo až 7 1% Slovákov, čo môže byť oproti roku 2017 (59 %) vnímané ako pozitívne sa vyvíjajúci trend.[1] v kontexte parlamentných volieb 2020 tak možno konštatovať, že manévrovací priestor pre dezinformačné snahy o využitie euroskepticizmu v prospech pronárodných tendencií (subjektov) bol oproti NATO do značnej miery menší.

Sloboda prejavu

Počas skúmaného obdobia sa vysoké množstvo článkov orientovalo na tému údajného potlačania slobody prejavu zo strany EÚ, ktorá mala smerovať svoju legislatívu na cenzurovanie odporcov a kritikov Únie, ako aj celkové potieranie názorov nezhodujúcich sa s liberálnym videním sveta. Prítomné teda bolo prinášanie polarizujúcej optiky, kedy mala EÚ predstavovať potlačanie národnej suverenity členských

štátov a snahu o vytvorenie totality. v rámci problematiky slobody prejavu bola často komunikovanou témou snaha Únie bojovať proti prejavom extrémizmu, nenávisťného prejavu a podnecovaniu násilia. Médiá s problematickým a dezinformačným obsahom interpretovali túto snahu ako kroky smerom k potláčaniu slobody prejavu, pričom dochádzalo k vyvodzovaniu chybných záverov ohľadom kreovania totalitného systému.[2] Okrem toho boli otázky boja proti hybridným hrozbám v týchto médiách prezentované ako snaha indoktrinovať a ovládať verejnú mienku, ktorá by bola naklonená iba liberálnym ideám.

Liberálny „diktát“ Bruselu

Naratív tzv. „diktátu Bruselu“ je v slovenskom informačnom priestore dlhodobo prítomný. Ide o skreslené vnímanie krokov EÚ a prijímanej legislatívy, ktoré majú údajne smerovať k odstraňovaniu národnej suverenity. k tomuto cieľu má Únia využívať presadzovanie „LGBTI propagandy“, „gender ideológie“, liberálnej propagandy, cenzúry, potláčania názorovej opozície, presadzovanie zelenej agendy a podpory občianskej spoločnosti. [3] Európska únia v podaní dezinformačných webov predstavuje dekadentnú západnú kultúru, ktorá vplýva devastujúco na domácu „tradičnú“ kultúru, ktorá má predstavovať národné, kresťanské, mravné a všeludské hodnoty. EÚ údajne pôsobí smerom k potláčaniu pronárodných síl v jednotlivých členských štátoch a ku kreovaniu liberálneho mediálneho teroru. Na základe naratívov a potláčaní slobody prejavu majú byť pronárodne cítiaci jednotlivci utláčaní a má im byť uberaný priestor liberálno-progresívnymi elitami, ktoré údajne obsadili aj verejnoprávne médiá. Tým má byť zabraňované pluralite názorov, čo údajne vedie k totalite liberálnej demokracie, reprezentovanej Európskou úniou. Únia je rovnako prezentovaná ako element euroliberalizmu, a tiež globalizmu presadzovaného prostredníctvom financovania mimovládnych organizácií a aktérov občianskej spoločnosti.

V období pred voľbami 2020 boli spomínané argumentačné línie veľmi výrazne zastúpené v skúmaných médiách s problematickým a dezinformačným obsahom, ktoré tiež priamo upo-

zorňovali na potrebu voľiť pronárodne orientované stranické subjekty. Tie mali údajne zabraňovať ďalšej liberalizácii a podkopávaniu národnej suverenity. Objavovali sa dokonca aj vyhranené tvrdenia o potrebe vystúpenia z EÚ po vzore brexitu. Častokrát boli zdieľané vyjadrenia lídra Strany pre brexit Nigela Faraga o tom, že EÚ je „antidemokratická“ a pre Spojené kráľovstvo bolo vystúpenie z nej najdôležitejším momentom odkedy Henrich VIII. podporil odklon od rímskokatolíckej cirkvi. [4] Presadzovanie euroskepticizmu bolo podporované aj kreovaním falošnej dilemy medzi spoluprácou suverénnych štátov a Európy vedenej Európskou komisiou. Značné reakcie dezinformačných médií vyvolali vyjadrenia bývalého predsedu liberálnej frakcie EP Guya Verhofstadta, ktorý hovoril o brexite ako o skúsenosti, z ktorej by sa Únia mala poučiť a smerovať k hlbšej integrácii. [5] Podľa analyzovaných článkov je cieľom EÚ v duchu integrácie odstraňovať demokratické princípy a zabraňovať štátom slobodne sa rozhodovať napríklad postupným odklonom od princíпов jednomyseľnosti a práva veta. Verhofstadt bol následne označovaný ako fašista a jednotlivé články nabádali čitateľov na uprednostnenie euroskeptických politických subjektov vo voľbách.

Národná suverenita a migračná kríza

Otázka federalizmu vs. suverenity štátov bola počas skúmaného obdobia otvorená aj prostredníctvom témy V4 a kritiky Maďarska zo strany EÚ za porušovanie demokratických princíпов a princíпов právneho štátu, ktoré sú základným stavebným kameňom Únie. Maďarského premiéra Viktora Orbána v danom čase kritizovala aj prezidentka Zuzana Čaputová, ktorá upozorňovala na potrebu spolupráce s celou Úniou namiesto regionálnej spolupráce a snahy SR prispievať k riešeniu konfliktných situácií, nie ich blokovať prostredníctvom V4. Médiá s problematickým a dezinformačným obsahom sa prikláňali na stranu Viktora Orbána, ktorého glorifikovanie sa spájalo práve v odporom voči tlaku EÚ na zlepšenie úrovne slobody médií, občianskej spoločnosti, médií a súdnictva.[6] Prinášali preto informácie negatívne zafarbené voči EÚ a Európskej komisii, ktorá žalovala Maďarsko pre spomínané nedodržiavanie princíпов právneho štátu. Viktor Orbán bol,

naopak, blahorečený za svoj odpor voči liberálnej demokracii a pilierom EÚ.

Médiá s problematickým a dezinformačným obsahom sa v skúmanom časovom rozmedzí venovali primárne niekoľkým rezonujúcim témam vo vzťahu k inštitúciám a legislatíve Európskej únie. Dlhodobu pretrvávajúcu a zneužívaným motívom boli dôsledky tzv. migračnej krízy a návrhy EÚ na prerozdelenie migrantov do jednotlivých členských štátov. v tejto súvislosti dochádzalo v daných médiách k častému zamieňaniu pojmov ako sú migranti, utečenci či žiadatelia o azyl a tiež k prepájaniu témy migrácie s nesúvisiacimi negatívnymi javmi ako je kriminalita či islamský terorizmus. Cieľom dezinformačných médií boli informovať o téme migrácie takým spôsobom, aby boli s migráciou spojené negatívne asociácie vedúce k neznášanlivosti, xenofóbii a odporu voči Európskej únii, ktorá údajne mala migráciu riadiť a úmyselne posilňovať politikou otvorených dverí a tým narúšať suverenitu národných štátov. [7] Pre posilnenie účinkov negatívnych asociácií

s témou migrácie boli využívané dezinformácie skresľujúce počty migrantov a žiadateľov o azyl, slovné spojenia vyvolávajúce negatívne konotácie (multikulturalizmus, islamisti, islamský terorizmus, záplava migrantov, zbesilé útoky migrantov atď.) či upravené fotografie a videá, údajne dokazujúce neprispôsobivosť migrantov. Spomínané metódy polarizácie verejnej mienky v otázke migrácie boli následne zneužívané pre vyvolávanie odporu voči EÚ a jej predstaviteľov. Tí mali podľa médií s problematickým a dezinformačným obsahom podporovať vlny migrácie pozývaním migrantov do členských štátov a vytváraním priaznivých podmienok pre ich udomácnenie. Takýmto spôsobom podľa daných médií malo dochádzať k ničeniu tradičnej kultúry jednotlivých štátov, ktorá mala byť nahrádzaná negatívne chápanou a stereotypizovanou islamskou kultúrou spájanou s násilím či právom šaría. Často dochádzalo aj k prepájaniu témy s konšpiračnými natívmi o riadení migrácie jednotlivcami či skupinami stojacimi v úzadí, typicky išlo o Georga Sorosa a mimovládne organizácie. [8]

Zdroje:

[1] Globsec Trends 2019. (2019). Central & Eastern Europe 30 years after the fall of the Iron Curtain. Dostupné na: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2017/05/GLOBSEC-Trends2019.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] Zem&Vek. (2020). "Sloboda prejavu má svoje limity!" volá Merkelová po cenzúre. Dostupné na: <https://zemavek.sk/sloboda-prejavu-ma-svoje-limity-vola-merkelova-po-cenzure/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[3] Nadhľad. (2021). Obetujú nás Smer-SD a SNS svojej ideológii?. Dostupné na: <http://nadhľad.com/content/obetuju-nas-smer-sd-sns-svojej-ideologii/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[4] Hlavné správy. (2020). Brexit: v Europarlamente neuniesli záverečnú reč Faragea a mávanie britskými vlajkami. „Odstráňte tie vlajky, chodte a berte si ich so sebou!“, reagovala predsedajúca. Dostupné na: www.hlavnespravy.sk/brexit-europarlamente-neuniesli-zaverecnu-rec-faragea-mavanie-britskymi-vlajkami-odstrante-tie-vlajky-chodte-berte-so-sebou-reagovala-predsedajuca/. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[5] Slobodný vysielateľ. (2020). Eurokrat Guy Verhofstadt : Ponaučenie z Brexitu je, že musíme krajiny EÚ ešte viac zbaviť suverenity a centralizovať moc v Bruseli. Dostupné na: <https://slobodnyvysielac.sk/2020/02/01/eurokrat-guy-verhofstadt-ponaucenie-z-brexitu-je-ze-musime-krajiny-eu-este-viac-zbavit-suverenity-a-centralizovat-moc-v-bruseli/>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021

[6] Infovojna. (2020). Čaputová: V4 by nemala brzdiť riešenie problémov EÚ. Slovensko musí v Únii budovať aj iné spojenectvá. Dostupné na: <https://www.infovojna.sk/article/caputova-v4-by-nemala-brzdit-riesenie-problemov-eu-slovensko-musi-v-unii-budovat-aj-ine-spojenectva>. Posledné zobrazenie: 27.05.2021

[7] Infovojna. (2020). Záplava islamistů v jižní Evropě. Migranti útočí a násilí přibývá úměrně s jejich počte. Dostupné na: <https://www.infovojna.sk/article/zaplava-islamist-v-jizni-evrope-migranti-utoci-a-nasili-pribyva-umerne-s-jejich-poctem>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021

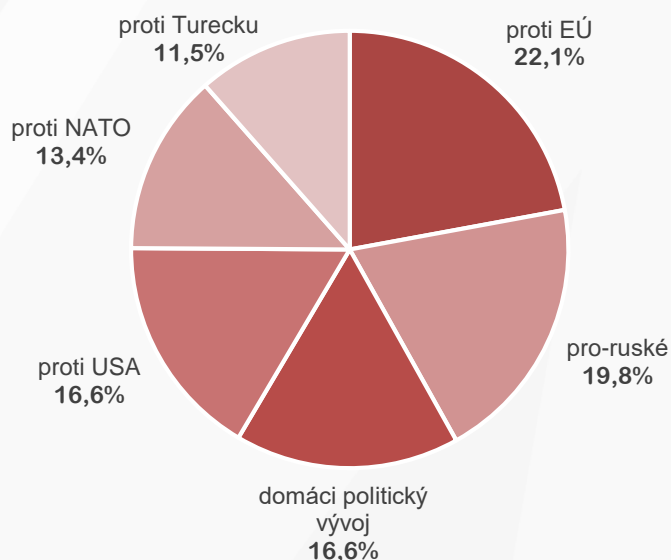
[8] Hlavné správy. (2020). Viktor Orbán nazval migračnú politiku EÚ “ závažnou chybou“. „Čaká nás ťažký rok. Soros chce zmeniť Európu na kontinent zmiešaných kultúr“. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/viktor-orban-nazval-migracnu-politiku-eu-zavaznou-chybou-caka-nas-tazky-rok-soros-chce-zmenit-europu-kontinent-zmiesanych-kultur/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

GRUZÍNSKO

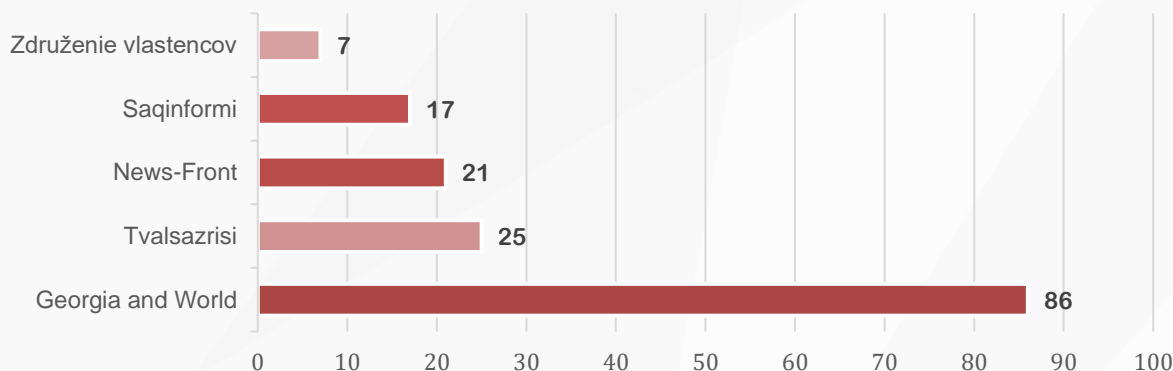
PREHĽAD

V rámci časti výskumu, ktorá sa vzťahoval ku Gruzínsku, sme analýze podrobili 1 876 článkov. Na základe nich sme identifikovali celkom 23 online médií, ktoré šíрили nepravdivý či zavádzajúci obsah súvisiaci s gruzínskymi parlamentnými voľbami v roku 2020. Najväčší podiel článkov tvorili tie, ktoré sa zamerali na diskreditáciu EÚ, čím sa pokúšali znížiť podporu verejnosti pre politické strany, ktoré vstúpili do volieb s proeurópskou agendou (25 %). Veľmi častým cieľom online médií s problematickým obsahom bolo tiež šírenie proruských naratívov a zvýšenie podpory proruských politických skupín (23 %). Podstatná časť článkov sa snažila zavádzať voličov v otázkach týkajúcich sa domáceho vývoja, opakovane sa objavovali napri-

klad snahy o diskreditáciu politických oponentov prekrúcaním ich vyhlásení (20 %). Niekoľko článkov sa takisto pokúšalo vyvolať protiturecké nálady s cieľom odvrátiť pozornosť od pretrvávajúcej ruskej okupácie, a to vykreslením Turecka ako toho „skutočného“ okupanta. Ich zámerom bolo prezentovať Rusko ako záchrancu pred „neodvratiteľnou“ tureckou agresiou (13 %). Články boli taktiež využité na niekoľko očierňujúcich kampaní proti hlavnému strategickému partnerovi Gruzínska – USA. To bolo obviňované z vedenia „agresívnej“ zahraničnej politiky a „kolonizátorského prístupu“ ku Gruzínsku (10 %). Informačné kampane sa zároveň zamerali na usilovanie krajiny o vstup do NATO, ktoré je jedným zo zahraničnopolitických cieľov Gruzínska (9 %).

Graf 4: Cielenie dezinformácií

Graf 5: Zoznam najaktívnejších online médií šíriacich protizápadný a proruský obsah

DEZINFORMÁCIE TÝKAJÚCE SA VNÚTORNÉHO VÝVOJA GRUZÍNSKA

Táto kapitola sa zaoberá dezinformačnými a propagandistickými kampaňami o vnútornej situácii v krajine šírenými v súvislosti s voľbami. Monitoring odhalil desiatky online médií a facebookových stránok, ktoré šíрили dezinformácie a inak zavádzajúci obsah namierený proti politickým stranám a kandidátom na poslancov. Títo aktéri sa snažili prostredníctvom očierňujúcich kampaní ovplyvniť verejnú mienku a zdiskreditovať kandidátov.

Dezinformácie a propaganda okolo kláštora Davida Gareju

Vzhľadom na intenzitu propagandistickej kampane spojenej s problémom kláštorného komplexu Davida Gareju, ktorý rezonoval nielen počas celého obdobia pred voľbami do gruzínskeho parlamentu v roku 2020, ale aj počas samotného volebného dňa, má táto téma pri hodnotení propagandistických naratívov spojených s voľbami svoj špecifický význam.

Kláštorný komplex Davida Gareju je gruzínskou historickou pamiatkou a dôležitým svätým miestom v krajine s kresťanskou väčšinou. Pozostáva zo 16 kláštorov, [1] z nich sa 13 nachádza nespochybniteľne na území Gruzínska, čo potvrdzujú všetky mapy. v súvislosti s časťou Chichkhituri a Udabno ale stále prebiehajú spory a rokovania o tom, kde by mala byť ustanovená hranica. Kláštor Bertubani sa totiž podľa žiadnej známej mapy nenachádza na gruzínskom území.

Mimoriadne citlivá otázka okolo sporného hraničného úseku medzi dvoma strategickými partnerskými krajinami, Gruzínskom a Azerbajdžanom, získala na význame pred voľbami, keď rôzni aktéri začali ťažiť zo šírenia manipulatívnych správ o tejto téme. Gruzínska generálna prokuratúra začala niekoľko týždňov pred voľbami vyšetrowanie [2] týkajúce sa údajného odstúpenia pozemkov Azerbajdžanu. Dňa 7. októbra boli zadržaní dvaja členovia komisie pre vytýčenie hraníc - Iveri Melashvili, vedúci Úradu pre vytýčenie hraníc a hraničné vzťahy Gruzínska oddelenia Susedných krajín na Ministerstve

zahraničných vecí, a Natalia Ilychova, hlavná inšpektorka Oddelenia pozemnej ochrany Hranicnej polície na Ministerstve vnútra [3], a to kvôli obvineniu z porušenia územnej celistvosti krajiny (článok 308).

Spolu so začatím politicky motivovaného [4] vyšetrowania prípadu Kartografov, ktorého cieľom bolo podľa politických komentátorov zneužiť náboženské cítenie voličov, začali predstavitelia vládnucej strany Gruzínsky sen vydávať rôzne populisticky ladené vyhlásenia, čím porušovali prezumpciu nevinu. Napríklad, keď sa v provládnej televízii Imedi TV [5] hovorilo o vytýčení hraníc v blízkosti komplexu David Gareju, bývalý minister obrany a úradujúci predseda vlády Gruzínska Irakli Gharibashvili uviedol, že tí, ktorí sa zaoberali otázkou hraníc v rokoch 2006 - 2007 sa dopustil vlastizrady a „všetci sú rovnako zodpovední ako Saakašvili“, čím naznačoval, že za doteraz nevyriešený spor s Azerbajdžanom môže predchádzajúca vláda. Za zmienku stojí aj skutočnosť, že v predvolebnom období a počas volebného dňa viedla [6] provládna stanica TV Imedi protiopozičnú informačnú kampaň. Počas jej priameho prenosu bola neustále viditeľná správa „Gareji je Gruzínsko“. Žiadny gruzínsky politik pritom túto skutočnosť nikdy v minulosti nespochyboval.

Po zahájení vyšetrowania tohto politicky motivovaného prípadu sa k téme začali objavovať zaujaté správy provládných médií, ku ktorým sa pridali aj proruské stránky a protizápadní aktéri. Dôležité je podotknúť, že pozície proruských/protizápadných aktérov a členov vládnucej strany Gruzínsky sen boli do veľkej miery v súlade.

Antiliberalná facebooková stránka Cardhu obvinila vládu Spojeného národného hnutia (UNM) z „predaja“ [7] Davida Gareju a vypichla úlohu podnikateľa Davida Khidasheliho v celom prípade. Khidasheli je gruzínsky podnikateľ so silnými väzbami na Rusko, ktorý celú kauzu odštartoval. Práve on totiž priniesol z Ruska do Gruzínska mapu, na základe ktorej sa začalo

vyšetrovanie. v spojitosti s „kláštorným komplexom Davida Gareju“ sa postupne objavovali aj správy, ktoré tvrdili, že ho vláda UNM „darovala“ Azerbajdžanu a jeho prezidentovi Alijevovi. Takéto správy šírilo niekoľko protizápadných facebookových stránok a online médií: Viewpoint [8], The Common Newspaper, [9] World Family Congress, [10] a Antiliberal Doctrine. Okrem toho líder ultrapravicovej politickej strany Gruzínsky pochod Sandro Bregadze vyhlásil, že Natália Ilichová, zatknutá v prípade Davida Gareju, je „náborová agentka, ktorá nenávidí Gruzíncov“ a mala vraj „vziať úplatky od spoločnosti SOCAR“. Podľa Bregadzeho „skryla“ Ilichová existujúce mapy, a preto „bol David Gareja zahrnutý do azerbajdžanského územia“. Vodca protizápadnej politickej strany zase tvrdil [11], že komplex David Gareja „bol predaný“ na pokyn tretieho gruzínskeho prezidenta Michaila Saakašviliho a jeho strýka Temura Alasaniu, ako aj bývalého ministra zahraničných vecí Grigola Vashadzeho a bývalého tajomníka Rady národnej bezpečnosti Giga Bokeria.

Dezinformácie súvisiace s otázkou Davida Gareju boli v predvolebnou období využívané aj proti ďalším politikom pridruženým k UNM. Podľa facebookovej stránky Je nacista [prívrženec UNM] človek?! [12], vraj jeden z lídrov UNM, Grigol Vashadze, uviedol, že „David Gareja nepatrí pod gruzínske územie.“ Facebooková stránka Expose [13] propagovala podobné dezinformácie zamerané proti Gubazovi Sanikidzemu, ktorý bol počas volieb na zozname strany UNM.

Analýza propagandistických príbehov šíriacich sa v súvislosti s témou Davida Gareju bola zahrnutá aj do monitorovacej správy o sociálnych sieťach v kontexte parlamentných volieb v roku 2020, ktorú vypracovala gruzínska mimovládna organizácia ISFED (Medzinárodná spoločnosť pre spravodlivé voľby a demokraciu). Podľa správy boli [14] opozičné strany, ako aj mimovládny sektor a médiá terčom očierňujúcich kampaní, ktoré sa viazali na kauzu Davida Gareju. Tieto kampane mali na jednej strane za cieľ zdiskreditovať bývalú vládu UNM, ktorú vykresľovali ako bandu zradcov. Na druhej strane príspevky apelujúce na vlastenectvo Gruzíncov napomáhali polarizácii spoločnosti na dve časti.

Tieto stránky odmietali názor tej časti spoločnosti, ktorá verila, že tento problém môže mať politické pozadie.

Protiopozičná kampaň spojená s rusko-gruzínskym vojnovým sporom z roku 2008

Počas predvolebného obdobia protizápadné a proruské facebookové stránky a online médiá zamerali svoju propagandistickú kampaň proti opozícii a bývalej vláde. Jednou z tém, ktoré využívali bolo výročie rusko-gruzínskej vojny z augusta 2008. Monitoring odhalil, že médiá buď obviňovali vládu UNM z toho, že sa nechala chytiť do ruskej pasce a podľahla provokácii, alebo pripisujú zodpovednosť za vypuknutie vojny s Ruskom v roku 2008. Medzi tieto médiá patria napríklad News Front, Georgia and the World, Viewpoint, Capital City a Alt-Info. Najmä News Front [15] a Georgia and the World [16] otvorene obviňovali Gruzínsko a tretieho prezidenta krajiny z vypuknutia vojny. Podľa Viewpoint [17] Saakašvili, ktorý je „lídrom strany okupantov,“ predostrel Gruzínsko Rusku „ako na striebornom podnose“ prilákal ruské jednotky do Gruzínska. Facebooková stránka The Capital City [18] zase propagovala názor Sosa Manjavidzeho, ktorý tvrdil, že každý krok Saakašviliho vlády voči Rusku bol „v súlade so scenárom ruských výzvedných služieb“. Web Alt-Info obvinil vládu z príliš slabého postoja k Rusku a z toho, že nedokázala pred vypuknutím vojny na hroziacu ruskú agresiu upozorniť medzinárodných partnerov.

Správa Dossierovho centra o Združení gruzínskych vlastencov

V auguste 2020 Dossierovo centrum, investigatívna novinárska platforma založená bývalým ruským politickým väzňom Michailom Chodorovským, získala dokumenty, ktoré dokazovali, že osoby prepojené s ruskou vládou poskytovali počas predvolebného obdobia poradenské služby Združeniu gruzínskych vlastencov (APG) a informovali o aktivitách tejto politickej strany ruské štátne agentúry.

Po tom, čo Dossierovo centrum zverejnilo svoju správu, opozičná kandidátka na poslankyňu, Elene Khoshtariaová požiadala [19] gruzínsku prokuratúru, aby začala vyšetrovanie údajného

ruského financovania APG. Podľa odpovede prokuratúry bola žiadosť zaslaná Štátnemu kontrolnému úradu, ktorý je zodpovedný za finančné otázky týkajúce sa politických strán. [20] Krátko po zverejnení dokumentov Dossierovho centra a kontakte Elene Khoshtaria s prokuratúrou reagovali na vývoj miestni proruskí aktéri. Konkrétne, ako tvrdí [21] Viewpoint, správy zverejnené „Dossierovým“ centrom sú „výmysel vyprodukovaný nejakým IT-čkárom, ktorý len klikol na klávesnicu“, a preto žiadosť Elene Khoshtariovej [líderka opozičnej strany Európske Gruzínsko], aby prokuratúra začala vyšetrovanie v otázke financovania APG vraj „nemá žiadny právny základ“ a tento pokus „Khoshtariovej so vzdelaním z MSIIR“ je vopred odsúdený na neúspech.

Dňa 2. augusta 2020 miestne mimovládne organizácie vydali spoločné vyhlásenie [22], v ktorom vyzvali štátne orgány, aby adekvátne reagovali na informácie zverejnené Dossierovým centrom. TV Obiektivi, ktorá otvorene šíri proruskú propagandu, zareagovala 14-minútovým vysielaním [23], v ktorom chcela zdiskreditovať tieto mimovládne organizácie. Vo vysielaní obviňovala Združenie za reformy v Gruzínsku, Združenie mladých gruzínskych právnikov a ďalšie organizácie z protigruzínskej činnosti.

Okrem očierňujúcej kampane diskreditujúcej gruzínsky mimovládny sektor tvorili miestne proruské skupiny, že Dossierove správy nie sú autentické ale absurdné. Saqinform venoval [24] tejto problematike hneď niekoľko [25] článkov [26], v ktorých šéfredaktor Arno Khidirbegishvili, bránil APG a tvrdil, že materiály uverejnené na Chodorkovského webe sú len „pokusmi o ohováranie“ tejto politickej strany. Khidirbegishvili trval na tom, že keďže spoločnosť POLITSECRETS uvedená v bankových výpisoch, ktorá podľa Dossierovho centra spolupracovala s APG, „už tri roky právne a fyzicky neexistuje“, APG nemohla vziať peniaze od vlády Ruskej federácie. Riaditeľ Primakovského gruzínsko-ruského verejného centra a nezávislý kandidát na poslanca za okres Didube-Chughureti Dimitri Lortkipanidze zase uviedol [27], že „v Gruzínsku neoperuje žiadna ruská propaganda“, a hrozba ruského zasahovania do gruzínskych volieb „je nafúknutá, aby si liberálne sily zabezpečili, že zvíťazia s čo najväčšou prevahou“.

Lúpež pobočky Gruzínskej banky v meste Zugdidi

Ďalší dezinformačný naratív šírený v predvolebnom období protizápadnými aktérmi sa spájal s lúpežou v jednej z pobočiek Gruzínskej banky v meste Zugdidi z 21. októbra 2020. Títo aktéri tvrdili, že v lúpeži má prsty aj opozícia. Podľa nich totiž rukojemníci aj lupič, ktorý za rukojemníkov požadovali výkupné vo výške 500 000 USD, spolupracovali s UNM. Šírili sa aj dezinformácie o tom, že lúpež bola v skutočnosti zinscenovaná a jej cieľom bolo šíriť strach a pocit nebezpečenstva. Podľa webu Viewpoint [28] „bol teroristický útok na banku s rukojemníkmi vopred dohodnutý“. Tento naratív propagoval [29] aj člen Správnej rady Gruzínskeho verejnoprávneho vysielateľa a šéfredaktor proruskej TV Obiektivi Bondo Mdzinarishvili. Podľa Mdzinarishviliho túto bankovú lúpež zinscenovala opozičná strana UNM, aby si zvýšila preferencie pred nadchádzajúcimi parlamentnými voľbami. v informačnom priestore koloval ohľadom tejto udalosti ešte jeden naratív [30], ktorý zase z útoku na pobočku Gruzínskej banky v meste Zugdidi obviňoval miesto UNM stranu Gruzínsky sen.

Informačné kampane zamerané proti lídrom opozície v predvolebnom období

Protizápadné/proruské médiá a facebookové stránky sa tiež podieľali na očierňujúcich kampaniach namierených proti niekoľkým členom opozície. Proruský web Saqinform tvrdil [31], že ak v parlamentných voľbách vyhrá opozícia a predsedom vlády krajiny sa stane Michail Saakašvili, „hranice s Abcházskom a Cchinvali budú úplne uzavreté, ochrana týchto hraníc sa zdvojnásobí a Ženevský formát zanikne, pretože zástupcovia Cchinvali a Sochumi za rokovací stôl so zástupcami predsedu vlády Saakašviliho nikdy nezasadnú.“ Podľa Saqinformu v prípade porážky Gruzínskeho sna vo voľbách a návratu Michaila Saakašviliho k moci „budú pochované nielen nádeje na zmierenie s Abcházcami a Osetíncami a obnovenie vzťahov s Ruskom, ale aj nádeje na členstvo v NATO a EÚ“ pretože Gruzínsko bude sužované nestabilitou a všetci sa mu budú strániť.

Podľa Arna Khidirbegishviliho šéfredaktora Saqinformu mal George Soros [32], častý terč

protizápadných médií, ovplyvňovať gruzínske parlamentné voľby, tak aby skončili v neprospech strany Gruzínsky sen. Khidirbegishvili tvrdil, že Soros financuje opozičné strany, aby pomocou nich ovplyvňoval politické procesy v krajine, najmä prostredníctvom rozpočtu Transparency International Gruzínsko. v rovnakom článku Khidirbegishvili ďalej hovorí, že Saqinform tieto informácie získal od pracovníka Štátnej bezpečnostnej služby Gruzínska. Na základe informácií z tohto dôverného zdroja mali lídri opozície po „Gavrilovovej noci“ v roku 2019 dostať „obrovské sumy peňazí na organizovanie protestov.“ Khidirbegishvili tiež tvrdí, že George Soros „stojí za hneď niekoľkými protestmi“. Okrem toho sa vraj Soros snaží ovplyvňovať zmýšľanie mládežníckych hnutí (ako „Shame“, „Dare“ a „Change“), ktoré často organizujú protesty proti vládnucej strane Gruzínsky sen.

Na pokusoch o diskreditovanie gruzínskych politikov a lídrov opozície sa podieľalo niekoľko facebookových stránok a médií. Saqinform napríklad tvrdil [33], že tretí gruzínsky prezident Michail Saakašvili pravidelne užíva drogy a video, v ktorom oznámil svoj návrat do Gruzínska, natočil „pod vplyvom kokainom“.

Niekoľko dní pred parlamentnými voľbami zverejnila stránka MNews na Facebooku video [34], v ktorom obviňovali jedného z lídrov strany Európske Gruzínsko - Hnutí za slobodu, Gigu Bokeriu z „krutosti, nemilosrdnosti a nedostatku empatie“. Bokeria je vraj „agresívny“ a „bezohľadný“ voči gruzínskej cirkvi a spolu s novinárom Davitom Paichadzeom „sa podieľali na útokoch na farníkov kostola Gldani“. Očierňujúca kampaň na sociálnych sieťach bola namierená aj proti Bubovi Kikabidze [35], ktorý je na čele strany UNM. Táto kampaň začala krátko po tom, čo zaspieval pieseň „Tbiliso“ v ruštine. Niektoré zdroje odsúdili Bubu Kikabidzeho ako „zradcu“ a ako jeden z argumentov uvádzali neexistujúci komentár ruského opozičného politika Sergeja Gavrilova, ktorým mal vraj reagovať na Kikabidzeho podanie piesne „Tbiliso“.

Pred voľbami boli prostredníctvom sociálnych sietí propagované aj dezinformácie zamerané na Otara Kakhidzeho [36], kandidáta na poslanca za Európske Gruzínsko, a Niku Meliu,

[37] kandidáta na poslanca za UNM. Šírili sa napríklad nepravdivé správy o tom, že Kakhidze pokračoval v kampani aj po pozitívnych testoch na koronavírus, čo malo mať nebezpečný dopad na zdravie voličov. o Nikovi Melia kolovali veľmi podobné dezinformácie, v jeho prípade mali byť pozitívni jeho zamestnanci.

Informačné útoky sa v predvolebnom období zamerali aj na lídrov novozaloženej strany Lelo. Kvôli ich kariére v bankovníctve nazývali proruské médiá Mamuky Khazaradzeho a Badriho Japaridzeho [38] „zoskupením úžerníkov“, ktorí „sa dopustili rovnako závažných trestných činov ako Bokeria či Saakašviliho“. Zatiaľ čo „Misha ľudí mučil, vydieral, prenasledoval a obťažoval, boli Khazaradze-Japaridze zaneprázdnení vyšťahovaním gruzínskych rodín z ich domovov a ich okrádaním.“ Okrem toho na facebookovej stránke Liga úžerníkov kolovali nepravdivé vyjadrenia Grigola Gegelia [39], ďalšieho lídra strany Lelo, ktorý vraj uviedol, že „Gruzínci musia prijať manželstvá osôb rovnakého pohlavia a Lelo bude práva sexuálnych menšín vytrvalo obhajovať.“

Ďalším príkladom kampaní na diskreditáciu opozičných politikov je nepravdivé tvrdenie predsedkyne Republikánskej strany Khatuny Samnidzeovej, ktorý šírila facebooková stránka Antiliberal Doctrine. Podľa tohto nepravdivého výroku hovorí Samnidzeová, že „Jediné, čo UNM chýbalo, bola zameranie na homosexuálnych voličov. Teraz sme sa k nim ale pripojili my, preto môžeme spolu vládnuť celej krajine“. Diskreditačné úsilie sa navyše zameralo aj na členov Gruzínskeho sna, aj keď v o čosi menšom rozsahu. Web publisheri.ge napríklad zverejnil článok s názvom „Bidzina Ivanišvili a kompromitácia a vydieranie patriarchu“ [40], a podľa článku alia.ge sa ministerka zdravotníctva Ekaterine Tikaradzeovej snaží utajiť informácie o pozitívnom testovaní dvoch zamestnancov ministerstva [41]. Jeden z dezinformačných príspevkov dokonca priamo súvisel s výsledkami volieb a tvrdil, že opozícia a najmä UNM zvíťazili vďaka volebným miestnostiam otvoreným na gruzínskych vojenských základniach rozmiestnených v Afganistane. [42]

V predvolebnom období tiež niekoľko duchovných z gruzínskej pravoslávnej cirkvi [43], ktorí

boli predtým prichytení pri šírení protizápadných posolstiev, aktívne podporilo protizápadnú stranu „Gruzínska myšlienka“. [44]

Postoj protizápadných stránok k vládnucemu Gruzínskemu snu a opozícii

Napriek tomu, že postoje proruských/ protizápadných aktérov a postoje vládnuceho Gruzínskeho sna sú väčšinou v súlade, ako sme videli v prípade kláštorného komplexu Davida Gareja a iných dôležitých otázkach, v priebehu skúmaného obdobia sa tiež ukázalo, že protizápadné/ proruské médiá a politické strany často obviňovali [45] Gruzínsky sen z „*prehnaného liberalismu*“ a niekedy ho dokonca [46] označovali za neprijateľnú [47] politickú stranu, podobne ako UNM. Zároveň však tieto médiá vyjadrovali priamu alebo nepriamu podporu Gruzínskemu snu. Napríklad Arno Khidirbegishvili, šéfredaktor ruskej a protiamerickej stránky [48] Saqinform, vo svojom článku z 2. augusta 2020 tvrdil [49], že víťazstvo Gruzínskeho sna a nezávislé zostavenie vlády nie sú v záujme USA, zatiaľ čo úspech opozície a zostavenie koalíčnej vlády je pre Washington „*klúčovou otázkou*“. Podľa tvrdenia Khidirbegishviliho je to podmienené presvedčením USA, že Gruzínsky sen nevyhovie žiadosti Washingtonu o rozmiestnenie amerických vojenských základní v Gruzínsku v prípade možného vojenského zásahu proti Iránu. v inom článku však Saqinform otvorene vyjadril želanie [50], aby Združenie gruzínskych vlastencov skončilo v parlamentných voľbách až na druhom mieste po Gruzínskom sne.

Analýza očierňujúcich kampaní namierených proti volebným kandidátom z dielne ISFED dospela k podobným zisteniam. Podľa jej monitoringu sociálnych sieťach v kontexte parlamentných volieb v roku 2020 bol viditeľný pozitívny vzťah medzi propagandistickými stránkami a vládnucou stranou, najmä v prípade zverejnenej mapy zobrazujúcej sporné hranice s Azerbajdžanom. Väčšina negatívne ladených príspevkov o politických stranách na propagandistických stránkach sa tiež týkala Spojeného národného hnutia, a len zopár z nich vyjadrilo negatívny postoj ku „*Gruzínskemu snu*“. Okrem toho je potrebné poznamenať, že:

- Facebookové stránky Antiliberal Doctrine a Republic zverejňovali obsah podporujúci Združenie gruzínskych vlastencov;
- Združené facebookové stránky Georgian Power a Talkative Society, ktoré sa snažili prehliť protiliberálne nálady v krajine, podporili kandidáta Zviada Tomaradzeho z Gruzínskeho hnutia veteránov a vlastencov;
- Dve spolupracujúce facebookové stránky Political Footprints a Liberalism Kills šířili správy v prospech politickej strany Gruzínska myšlienka;
- Boli identifikované dve spolupracujúce facebookové stránky We Love our Motherland a National Front of Georgia, ktoré podporovali politické strany Gruzínsky pochod, Gruzínska myšlienka a Združenie gruzínskych vlastencov;
- Facebooková stránka Beka News spravovaná z Ruska zverejňovala proruský obsah, ako aj správy v prospech Gruzínskeho pochodu;
- Facebooku stránka Georgia Above All podporovala kandidáta Dimitrija Lortkipanidzeho (ktorý je tiež riaditeľom Primakovského gruzínsko-ruského verejného strediska) a Zviada Tomaradzeho z politického hnutia Gruzínskych veteránov a vlastencov;
- Facebookové stránky iNews a Capital City sa obzvlášť aktívne podieľali na podpore vládnucej strany Gruzínsky sen.

V nadväznosti na parlamentné voľby v roku 2020 a spochybnenie legitimacy volebných výsledkov opozíciou zastávali proruské médiá rovnakú pozíciu ako vláda. [51] Protizápadné médiá sa zaoberali aj smrťou šéfa okrskovej volebnej komisie v Isani a zo zodpovednosti za jeho smrť vinili [52] opozíciu [53]. Okrem toho tieto stránky odsúdili aj protest, ktorého účastníci požadovali rezignáciu predsedkyne CEC Tamari Zhvaniovej a vypísanie nových volieb. Keďže „*hlavným cieľom protestu bol štátny prevrat*“, obhajovali tiež použitie vodných diel proti demonštrantom. [54] Za zmienku stojí, že proruské médiá tiež kritizovali povolebné zhromaždenia opozície ako nezodpovedné vzhľadom

na pandémie. Šíritelia ruských naratívov zdôraznili, že kvôli zhromaždeniam a protestom sa môže zhoršiť pandemická situácia v krajine. [55]

Niektoré proruské skupiny po voľbách dokonca tvrdili, že boli skutočne zmanipulované. Avšak nie proti „liberálnej opozícii“, ale proti politickým

stranám, ako [56] Združenie gruzínskych vlastencov, Gruzínsky pochod, Gruzínska skupina a Gruzínska myšlienka. Za zmienku stojí, že proruskí aktéri niekedy vykresľovali Gruzínsky sen ako rovnako neprijateľnú politickú stranu ako iné [57], aj keď pri voľbe medzi „zlým a horším“ je horšia obvykle opozícia, [58] teda UNM a ďalšie strany lojálne k prozápadným a liberálnym hodnotám.

Zdroje:

[1] Malkhaz Rekhviashvili. (2020). Disinformation: On the USSR General Staff Map, the David-Gareja Monastery Complex is Located Fully Within Georgian Territory. Dostupné na: <https://factcheck.ge/en/story/39051-disinformation-on-the-ussr-general-staff-map-the-david-gareja-monastery-complex-is-located-fully-within-georgian-territory>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] Prosecutor's Office of Georgia. (2020). The Statement of the Prosecutor's Office of Georgia. Dostupné na: <https://pog.gov.ge/news/saqarTvelo-1>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[3] Civil.ge. (2020). Georgia Detains Two State Experts over Ceding Lands to Azerbaijan. Dostupné na: <https://civil.ge/archives/373862>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[4] Transparency International-Georgia. (2020). The Cartographers Case - a Politically Motivated Investigation. Dostupné na: <https://transparency.ge/en/post/cartographers-case-politically-motivated-investigation>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[5] TV IMEDI. (2020). David Gareja Case: Irakli Gharibashvili in the program Real Numbers Part 1. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=syPIKd-h2uk>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[6] Nastasia Arabuli. (2020). "Gareji is Georgia!" - The Cartographers Case after the elections. Dostupné na: <https://www.radiotavisupleba.ge/a/30930499.html>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[7] Cardhu. (2020). a man who has brought the evidence to his country... Dostupné na: <https://www.facebook.com/217114512148619/photos/a.217989565394447/937406033452793/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[8] Viewpoint. (2020). "We live in a period when a paedophile can accuse the most decent person of paedophilia, where the country's traitors claim that they are the patriots and accuse the real patriots of being Russian agents" - Nukri Shoshiashvili. Dostupné na: <https://tvlsazrisi.ge/33ბოვრბოთ-3ეროდღი-სად/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[9] Common Newspaper. (2020). The Nazis [the supporters of the UNM] do not have the motherland... Dostupné na: <https://www.facebook.com/saertogazeti.ge/posts/4082393518442775>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[10] World Family Congress. (2020). How they had been selling the Gareji – part #1. Dostupné na: <https://www.facebook.com/wcf10/posts/1275565946141928>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[11] Prime Time. (2020). Live: Sandro Bregadze is making a statement on David Gareja issue. Dostupné na: https://www.facebook.com/watch/live/?v=640403996625122&ref=watch_permalink. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[12] Salome Margvelashvili. (2020). Disinformation: Grigol Vashadze does not think David Gareja is a Georgian Territory. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38681>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[13] Salome Margvelashvili. (2020). Disinformation: Gubaz Sanikidze does not think David Gareja is a Georgian Territory. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38698>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[14] Nino Dolidze, Nino Rijamadze & others. (2021). 2020 Georgian parliamentary elections social media monitoring final report. Dostupné na: https://drive.google.com/file/d/10ddK-tet_sP6cz4M75aTrNlghuUQXNRTf/view. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[15] Newsfront. (2020). Russian intelligence general on Saakashvili: "We had been sitting and asking – has he gone crazy or what?!" Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/12/rusethis-dazvervis-analitikuri-samsakhuris-qhophili-uphrosi-saakashvilze-viskhedith-da-vambobdith-gamo-thu-ra-tchirs/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[16] Georgia and the World. (2020). Tamar Kiknadze: We moved from the pathos of returning the lost territories only to commemorating them. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/თამარ-კიკნაძე-დაკარგული/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[17] Tvalsazrisi. (2020). Collective whooping - Russia is the occupier is a shameful demagoguery from the co-occupiers' party TVs. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/სამარცხვინო-დემაგოგია-თ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[18] Capital City. (2020). We won't be regaining any territory until we punish those who handed them over - Soso Manjavidze. Dostupné na: <https://www.facebook.com/dedakalaki/posts/3448051815239255>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[19] Georgian Public Broadcaster. (2020). Elene Khoshtaria applied to the Prosecutor's Office with a request to investigate the issue of financing the APG. Dostupné na: <https://1tv.ge/news/elene-khoshtariam-patriotta-aliansis-dafinansebis-sakitkhis-gamodziebis-motkhovnit-prokuraturas-mimarta/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[20] Prosecutor's Office of Georgia. (2020). The Prosecutor's Office has reviewed the statement submitted on the legality of funding of the APG. Dostupné na: <https://pog.gov.ge/news/prokuraturam-saqarTvelos-patriotTa-aliansi-s-dafinansebis-kanonierebis-faqtze-shemosuli-gancxadeba>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[21] Viewpoint. (2020). Elene Khoshtaria left the Prosecutor's Office without a result. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ჰელენე-ხოშტარია-ისე-გამო/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[22] Transparency International-Georgia. (2020). Non-Government Organisations Call for Adequate Response from Georgia's Investigative and Security Bodies as well as from the State Audit Office on Dossier's Report about the Alliance of Patriots of Georgia. Dostupné na: <https://www.transparency.ge/en/post/non-government-organisations-call-adequate-response-georgias-investigative-and-security-bodies>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[23] Obiektivi TV. (2020). The role of NGOs in the action plan of Kramer, Saakashvili and Bokeria. Dostupné na: <https://www.facebook.com/obieqti/posts/3486516421370866>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[24] Saqinform. (2020). Khidirbegishvili was correct - Khodorkovsky is lying, Inashvili and Tarkhan-Mouravi did not receive money from Russia! Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47861/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[25] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: Khodorkovsky wants to say that the Vice-Speaker of the Georgian Parliament Irma Inashvili is a Russian agent?! Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47827/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[26] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili - about Irma Inashvili, Davit Tarkhan-Mouravi and the APG within Mikheil Khodorkovsky's Dossier [reports]a. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47748/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[27] Jaba Zhvania. (2020). Dimitri Lortkipanidze: The so-called Russian intervention is invented the liberal forces to win the elections. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/დომიტრი-ლორთქიფანიძე-ეწ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[28] Viewpoint. (2020). Video: "Did the hostage send messages before he was captured?!" - Giorgi Giorgadze. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ვიდეო-მძევალს-მესიჯები/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[29] FactCheck Georgia. (2020). Disinformation: Hostages in a bank office in Zugdidi are participating in a staged performance. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38710>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[30] FactCheck Georgia. (2020). Disinformation: The robbery of a bank building in Zugdidi is a Georgian Dream staged performance. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38718>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[31] Saqinform. (2020). If Opposition wins parliamentary elections, Georgia will forget Abkhazia and Samachablo forever - Saqinform. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/48403/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[32] Saqinform. (2020). George Soros is acts against the Georgian Dream in the Georgian parliamentary elections - Sakinform. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/48415/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[33] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: Saakashvili asks the Patriarch and the US Ambassador to "help him for the last time". Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47798/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[34] Mnews. (2020). Who is Giga Bokeria? Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=840262836516219>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[35] Mariam Talakhadze. (2020) Did Gavrillov respond to Buba Kikabidze's Russian song on Facebook? Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/en/myth/did-gavrillov-respond-buba-kikabidzes-russian-song-facebook>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[36] Mariam Tsitsikashvili (2020). Disinformation: Infected Otar Kakhidze continues campaign. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38729>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[37] Lizi Samnashvili. (2020). Disinformation: Nika Melia's staff members were infected with the coronavirus. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38706>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[38] Viewpoint. (2020). The cluster of usurers of Khazaradze and Japaridze is not less culprit than the Bokeria-Saakashvili torturer cluster. Dostupné na: <https://tvalsazrиси.ge/ბოკერია-საკაშვილის-მწ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[39] Salome Margvelashvili. (2020). a fake quote attributed to Grigol Gegelia was spread on Facebook. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38717> Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[40] Publisher.ge. (2020). a Scandalous information for entire Georgia: what kompromats had Ivanishvili been using to blackmail the Patriarch. Dostupné na: <https://publishers.ge/politika/414--.html>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[41] Tika Mamadashvili. (2020). Disinformation: The Ministry of Health hides the information about their employees being infected. Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/38638>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[42] Myth Detector. (2020). Who Spreads Fake News about Opposition's Victory at Polling Stations in Afghanistan? Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/ka/myth/vin-gaavrtsela-qalbi-inpormatsia-avghanetis-bazaze-opozitsiis-gamarjvebis-sheesakheb>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[43] Tamar Kintsurashvili, Sopho Gelava. (2019). Anti-Western Propaganda. 2019. Dostupné na: <http://mdfgeorgia.ge/uploads/library/173/file/AntiWest-Booklet-GEO.pdf>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[44] Georgian Idea. 2020. Pre-election call of the clerics - vote for the "Georgian Idea" 44 . Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=772097543639868>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[45] Stalin. (2020). Georgian Dream supporters throw mud at Stalin's Facebook page and label it as a troll of the UNM... Dostupné na: <https://www.facebook.com/1510968955872507/photos/a.1510978569204879/2398236473812413/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[46] Georgia Above All. (2020). i think it is a misconception that real leaders should unite in the Georgian Dream coalition against the UNM. Dostupné na: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=656664628294892&id=328255007802524. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[47] Stalin. (2020). Both are treacherous enemies for Georgia and both forces are managed from America! Dostupné na: <https://www.facebook.com/1510968955872507/photos/a.1510978569204879/2428454120790648/?type=3>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[48] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: Why did the US ambassador remove the mask? Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47828/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[49] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: Georgia is being prepared for war - the US has openly launched threats (NEWS FRONT). Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47400/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[50] Saqinform. (2020). If instead of the "Alliance of Patriots", the "National Movement" takes the second place after the "Georgian Dream", such elections do not matter at all! - Arno Khidirbegishvili. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47964/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[51] Viewpoint. (2020). "None of the flawed protocols being posted on Facebook are reflected in the official results"- Lado Bozhadze. Dostupné na: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2864648813817060&id=2370440083237938. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[52] Viewpoint. (2020). "I will say one thing now and the politically correct people restrain yourselves! i did not know the chairman of Isani district, but he was a really kind-hearted man" - Gia Gabrichidze. Dostupné na: <https://tvalsazrasi.ge/ახლა-ერთ-რამეს-ვიტყვი-და-პ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[53] Viewpoint. (2020). Lado Bozhadze: "The chairman of the Isani district fell victim to the bullying and pressure of the UNM." Dostupné na: <https://tvalsazrasi.ge/ლადო-ბოჟაძე-ნაცმოძრაობ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[54] Georgia and the World. (2020). You are to blame for everything! Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/ყველაფერში-დამნაშავე-შენ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[55] Beso Barbakadze. (2020). The government has confused democracy with eating beans. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ხელისუფლებას-დემოკრატია/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[56] Stalin. (2020). The elections were rigged, but not for the Liberal parties... Dostupné na: <https://www.facebook.com/1510968955872507/photos/a.1510978569204879/2458521937783866/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[57] Jaba Zhvania. (2020). Nana Kakabadze: i am sure that before the next elections they will adopt a number of anti-Georgian, anti-state laws. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ნანაკაკაბაძე-დარწმუნებუ/>. Posledné zobrazenie :25.05.2021

[58] Beso Barbakadze. (2020). Broom Syndrome and Western Legitimacy of Elections. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ცოცხის-სინდრომი-და-არჩევ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

PRORUSKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA V PROSPECH RUSKA

Hlavným cieľom proruskej propagandy a dezinformácií v Gruzínsku je podkopať prozápadnú orientáciu krajiny a z dlhodobého hľadiska zmeniť smerovanie jej zahraničnej politiky a podporiť pozitívne postoje k Rusku. Kremeľ k dosiahnutiu týchto cieľov aktívne využíva všetky prostriedky hybridnej vojny, ktoré má k dispozícii. Kľúčovú úlohu pritom zohrávajú najmä dezinformácie a propaganda.

V rámci monitoringu boli identifikované desiatky proruských stránok, ktoré sa podieľajú na šírení proruskej propagandy. Tieto stránky zdôrazňovali potrebu obnovenia gruzínskych vzťahov s Ruskom, jeho vojensko-politické a ekonomické výhody oproti Západu a vzájomnú blízkosť Gruzíncov a Rusov. Ďalším pilierom proruskej propagandy bolo zľahčovanie ruskej okupácie a stavanie Moskvy na úroveň západných partnerov Gruzínska.

Proruské a protizápadné médiá propagovali počas predvolebného obdobia okrem svojich tradičných naratívov tiež potrebu obnovy vzťahov s Ruskom. s tým súvisela ich snaha zmobilizovať podporu verejnosti pre politické strany, ktoré boli buď proruské alebo aspoň menej nepriateľské voči Rusku. Tvrdili, že Gruzínsko potrebuje nadviazať dialóg s Ruskom, pretože „*riešenie všetkých gruzínskych problémov treba hľadať v Rusku*“ [1] a „*bez Ruska nebudú vzťahy ani s Abcházcami a Osetmi*“. [2] Proponenti dobrých vzťahov s Ruskom sa zároveň domnievali, že Gruzínsko rozhovory s Ruskom zatiaľ nenadviazalo kvôli pokynom zo Západu. Giorgi Shervashidze, člen Politického hnutia gruzínskych veteránov bezpečnostných zložiek a patriotov, vo svojom rozhovore z 19. augusta 2020 pre spravodajstvo Georgia and the World uviedol, že „*nie je v záujme Západu, a najmä USA, aby Gruzínsko urovnalo svoje spory mierovou cestou, pretože to nevyhnutne povedie k normalizácii vzťahov s Ruskom*“ [3]. Podľa miestnych šíriteľov ruskej propagandy bola preto návšteva lídrov Združenia gruzínskych vlastencov v okupovanom Abcházsku, ktorú schválila sama Moskva [4], krokom [5] správnym smerom [6]. Aby toto tvrdenie podporili,

poukazujú proruskí aktéri na časť prieskumu IRI, ktorá hovorí, že 75 % obyvateľstva je za dialóg s Ruskom [7] (v skutočnosti obyvateľstvo podporuje bežný dialóg s Ruskom v kombinácii s úzkymi väzbami so Západom a odmieta porazenecký, asymetrický dialóg navrhovaný proruskými aktérmi). Podľa rovnakého prieskumu podporuje 78 % obyvateľstva členstvo Gruzínska v NATO [8], s čím prívrženci Kremľa rúzne nesúhlasia. Proruské médiá okrem toho zdôrazňovali ruskú vojenskú [9] a ekonomickú [10] moc, čím naznačovali, že by Tbilisi malo urýchlene obnoviť vzťahy s Moskvou. Podľa tohto naratívu to bolo bez ohľadu na vzájomné spory a nezhody práve Rusko, ktoré počas pandémie podalo Gruzínsko „*pomocnú ruku*“ [11]. Proruské zdroje, ako napríklad Georgia and the World a Saqinform, uvádzali ako podporu svojho argumentu vývoz gruzínskeho tovaru do Ruska: „*Viac ako 90 % gruzínskych poľnohospodárskych plodín smeruje do Ruska, kde sa aj predáva*“ a vo všeobecnosti „*žije Gruzínsko z ruských peňazí*“. [12]

Počas sledovaného obdobia pokračovali proruské médiá v prehliadaní ruskej agresie proti Gruzínsku. Podľa zakladateľa Euroázijského inštitútu Gulbaata Rtskhiladzeho „*môžeme za prehĺbenie vzťahov s Ruskom z takmer 70 % viniť samých seba*“ [13]. Jedným z príkladov takéhoto naratívu je interpretácia vlny protestov, ktorá sa dvihla po tom, čo poslanec ruskej Štátnej dumy Sergej Gavrilo v zasadol do kresla predsedu gruzínskeho parlamentu. Podľa nej „*nebola provokácia opozície počas Gavrillového menovania protiruská, ale naopak protigrúzinska*“, pretože to boli gruzínski občania, ktorí ňou utrpeli. [14]

Proruské médiá uvádzali, že napriek „*mierumilovnosti*“ ruskej vlády voči gruzínskemu ľudu „*musí Kremeľ chrániť svoje štátne záujmy a obyvateľstvo pred nebezpečenstvom*“. Podľa rovnakého propagandistického naratívu „*bolo Rusko k okupácii Gruzínska donútené a bránilo svoje geopolitické záujmy, ktoré Gruzínsko ako bábká agresívnych západných inštitúcií tvrdohlavo ignorovalo*“ [15]. Miestni šíritelia ruskej

propagandy tvrdili, že väčšina obyvateľov Gruzínska, ktorí s Ruskom sympatizujú, to vidia rovnako [16], ale sú pravidelne vystavovaní [17] „rusofóbnym“ vplyvom. Okrem toho tiež ruská propaganda hlásala, že problém gruzínsko-ruských vzťahov je potrebné hľadať v samotnom Gruzínsku [18], pretože „[gruzínska strana] od 90. rokov sústavne porušovala všetky ústne a písomné dohody“ a „zničila perfektne fungujúce a roky budované vzťahy svojim prehnaným nacionalizmom, šovinizmom a nedôslednosťou“. Tamar Kiknadze, profesor notoricky známy svojimi otvorene proruskými názormi, zašiel ešte ďalej a vyhlásil, že gruzínska vláda vstúpila v roku 2008 do vojny, len aby poskytla liberálnemu Západu ďalší tromf proti Rusku.

Monitoring predvolebného obdobia tiež preukázal úsilie proruských médií vykresliť Západ ako globálneho agresora a Rusko ako aktéra konajúceho v sebaobrane. Stránka Georgia and the World napríklad tvrdila, že USA v auguste 2008 nariadili [19] Gruzínsku, aby začalo vojnu proti Rusku, na čo Moskva zareagovala a výsledky pre Tbilisi boli zničujúce. Podľa webu News Front zase lídra ruskej opozície Alexeja Navalného neotrúvil Kremľ, ale Západ [20], a to preto, aby vyvolal politické napätie alebo dokonca nepokoje a revolúciu v Rusku. Georgia and the World tiež napísal, že Amerika prikázala Gruzínsku vytvárať provokácie [21] na južných hraniciach Ruska, a to aj napriek tomu, že „hodnota ruského kapitálu v gruzínskej ekonomike presahuje hodnotu kapitálu všetkých hlavných miest ostatných krajín dokopy“. Preto proruskí aktéri tvrdili, že Rusko sa nikdy nenachádzalo v takom nepriateľskom prostredí ako teraz, a preto musí Moskva adekvátne reagovať. [22]

Spolu so šírením takýchto propagandistických naratívov prezentujú proruské médiá Kremľ ako zástancu tradičných hodnôt. To používajú ako argument pre podporu normalizácie vzťahov s Moskvou, ktorá by vraj mala byť pre Gruzínsko prioritou. Web Georgia and the World konkrétne napísal, že „svetová verejnosť chápe, že jediným schopným zástancom národných a tradičných hodnôt je Rusko, ktoré sa rozprestiera naprieč 1/6 povrchu planéty, ktorým vládne prezident Vladimír Putin, na ktorého sa môžu bežní ľudia vždy spoľahnúť“ [23]. Podľa tohto naratívu, s prihliadnutím na nové

prílivové vlny migrantov smerujúcich do Európy a na fakt, že africkí a ázijskí utečenci čoskoro početne prevýšia miestne obyvateľstvo, „*prijíma ruský prezident preventívne [24] opatrenia: Chce spojiť ľudí z okolitých krajín s podobnou kultúrou a zmysľaním, vrátane ľudí z Gruzínska, a poskytnúť im lepšie životné podmienky v porovnaní s USA a Európou*“. v tom istom článku uviedol riaditeľ Euroázijského inštitútu Gulbaat Rtskhilladze, že „*Gruzínsko už síce nie je členským štátom SNŠ, avšak ruský prezident má voči Gruzíncom stále ústretový prístup*“, a preto im umožňuje, aby si v Rusku našli legálne zamestnanie.

Počas predvolebného obdobia pokračovala ruská propaganda v idealizovaní Sovietskeho zväzu a vo vyvolávaní nostalgie po sovietskej minulosti. Podľa tohto naratívu „*Gruzínsko v sovietskej ére prekvitalo*“ [25] a Stalin, geniálny vodca [26], ktorý zrazil svet na koliená [27], vo veľkom podporoval [28] vedu a kultúru, zatiaľ čo samotný Sovietsky zväz bol „*jednotou, ktorú sa podarilo doceliť vďaka oslobodeniu [29] pracovníkov od vykorisťovania*“. Podľa informácií proruských stránok bolo Lotyšsko „*na druhom mieste*“, čo sa kvality života v ZSSR týka, a naopak dnes je „*na chvoste Európy*“. Zároveň tvrdili, že keď bolo Gruzínsko súčasťou Ruskej ríše „*takmer 200 rokov nemalo seba rovného*.“ [30] Proruské médiá vykresľovali rozpad Sovietskeho zväzu ako niečo negatívne sprevádzané úpadkom v niekoľkých oblastiach. Spolu so zničením Sovietskeho zväzu sme vraj „*zničili najlepší vzdelávací systém na svete, ktoré [31] vyprodukovalo množstvo gruzínskych vedcov a akademikov svetového významu*“ a ostatne „*za komunizmu sa ľudom žilo celkovo lepšie*“ [32].

Pokiaľ ide o nedávne udalosti, je potrebné poznamenať, že ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov vo svojom rozhovore s Tinou Kandelaki [33] uviedol, že v Gruzínsku fungujú menšie politické strany, ktoré preferujú normalizáciu vzťahov s Ruskom, a je presvedčený, že „*naša [ruská a gruzínska] tradičná historická blízkosť a vzájomné porozumenie nakoniec zvíťazia*.“ k Lavrovovmu vyhláseniu sa následne vyjadrili aj miestne proruské portály. News Front konkrétne napísal, že ruský minister zahraničných vecí hovoril o Gruzínsku „*v pozitívnom svetle*“ [34], čo naznačuje, že „*Rusko*

je pripravené na spoluprácu s gruzínskymi politickými silami, ktoré majú zdravý úsudok“. v spojitosti s tým sa autor článku Gulbaat Rtskhiladze domnieva, že Gruzínsko by sa malo vzdať „neprínosného a kontraproduktívneho“ vektora zahraničnej politiky prijatého po vojne v roku 2008, zdržať sa označovania Ruska za okupanta a započat’ „asymetrické rozhovory“ [35] o obnove diplomatických vzťahov s Ruskom. Rtskhiladze je presvedčený, že na týchto rokovaníach by sa mali zúčastniť ruské úrady a zástupcovia tých strán, ktoré menoval Lavrov, spolu s „členmi gruzínskej spoločnosti, ktorí majú na Rusko pozitívnu mienku“. Je potrebné spomenúť, že dialóg zo Suchumi a Cchinvali je súčasťou oficiálnej kampane [36] Združenia gruzínskych vlastencov (APG sa často objavuje v Dossierovej správe). o druhom menovanom sa hovorí ako o obnovení „zburaných mostov“ a táto myšlienka je aktívne presadzovaná aj v súčasnosti.

Podľa Georgia and the World pristupujú Gruzínci ku všetkému, čo súvisí s Ruskom, veľmi emotívne a ako príklad uvádza futbalový zápas [37] v Tbilisi medzi lokomotívou Tbilisi a Dynamom Moskva. Podľa proruského spravodajstva prišli gruzínski fanúšikovia na zápas len, aby slovné útočili na ruských futbalistov. Naopak ruskí fanúšikovia sa „sťažovali, že keby boli povolené lety a vstup na štadióny, navštívili by Gruzínsko, aby videli Tbilisi, oddýchli si a objali starých priateľov.“

Podobne ako v predchádzajúcich mesiacoch proruské médiá a Združenie gruzínskych vlastencov propagovali naratív, že ak sa Gruzínsko usiluje o obnovenie územnej celistvosti a chce zabráni tomu, aby sa stalo vojenskou základňou iných krajín, musí vyhlásiť vojenskú nezúčastnenosť alebo neutralitu. [38] Proruské médiá aktívne šírii radikálnejšiu správu o potrebe čo najväčšieho zblíženia s Ruskom. News Front napríklad tvrdil, že na obnovenie územnej celistvosti a ďalší rozvoj krajiny nestačí iba vyhlásenie neutrality, ale potreba tiež vytvoriť vojensko-strategickú úniu [39] s Ruskom. Podľa šírených správ je „kľúčom k zjednoteniu Gruzínska [40] Moskva“, preto neexistuje k „rokovaniam s Moskvou žiadna iná alternatíva“ a „kladenie ultimát by sa malo skončiť“. [41] Podľa tohto naratívu sú všetky pokusy o opä-

tovné získanie okupovaných území utópiou, pokiaľ Rusko nepreukáže svoju dobrú vôľu. a táto dobrá vôľa si zase vyžaduje protikroky z gruzínskej strany.

Proruské médiá poskytujú rôzne argumenty v prospech „asymetrických rozhovorov“ s Ruskom. Kandidát na poslanca zo Združenia gruzínskych vlastencov Viktor Tsaava v rozhovore pre Georgia and the World uviedol, že Gruzínsko okupuje nielen Rusko, ale hneď niekoľko krajín [42] zároveň. Takáto správa je pokusom o zľahčovanie ruskej okupácie, pričom bezdôvodne porovnáva Rusku so spojencami Gruzínska. Podľa Tsaavu je Rusku, ako jediné z okupačných krajín Gruzínska, schopné vyriešiť gruzínske problémy, pretože „naša spoločnosť je rozdelená na dve polovice, pričom drvivá väčšina si stále myslí, že normalizácia vzťahov s Ruskom je jediný spôsob záchrany našej krajiny“. Miestni prívrženci ruskej propagandy kladli tiež dôraz na vojensko-politické a ekonomické možnosti Kremľa a ospevovali Rusko ako superveľmoc. Tvrdili, že ruský postup v konflikte medzi Arménskom a Azerbajdžanom ilustruje [43] rozsah ruského vplyvu v tomto regióne. Naratív o ruskej „neporaziteľnosti“ sprevádzali správy, že Rusko západnými sankciami neutrpeľo a že Kremľ bol po zavedení sankcií naopak posilnený [44], keďže stúpila miestna výroba. Podľa proruských médií z tohto hľadiska zostáva Rusko pre Gruzínsko nepostradateľným obchodným partnerom, pretože Rusi tvoria väčšinu turistov, Rusko zostáva hlavným zdrojom príjmu a Moskva dokáže Gruzíncov vyhľadať. [45] To sú dôkazy nevyhnutnosti normalizácie vzťahov s Kremľom, ktoré ponúka tento naratív.

Pri téme nevyhnutnosti normalizácie vzťahov s Ruskom, proruskí aktéri často vykresľujú Západ ako nemorálnu krajinu a Rusko ako spasiteľa morálky. Podľa protizápadných médií si teda Gruzínsko musí zvoliť medzi „liberálnym a bezbožným“ Západom a „nábožensky spriazneným a pravoslávny“ Ruskom. [46] Tieto médiá tvrdili, že Západ bráni Tbilisi zmeniť status quo pomocou individuálnej komunikácie a zblížovania s Moskvou, pretože ak by sa gruzínsko-ruské vzťahy znormalizovali, Západ by stratil [47] svoju kontrolu nad Gruzínskom. Západ bol tiež pravidelne obviňovaný z protigruzínskych rozhodnutí Ruska. Novinár Valeri

Kvaratskhelia vo svojom článku v Georgia and the World tvrdil [48], že Saakašvili začal vojnu v roku 2008 na základe priamych pokynov USA, pretože Washington chcel na Moskvu zatlačiť najtvrdším možným spôsobom, ktorým by spálil všetky mosty medzi Gruzíncami a Rusmi. Podľa tohto naratívu „*bolo Rusko prinútené pristúpiť ku krok s katastrofickými následkami pre Gruzínsko aj Rusko, ale neexistovala iná cesta. Rusko prekročilo hranicu a samé podpísalo dohodu o rozpade Gruzínska.*“

Niektoré zo správ mali čitateľom pripomenúť Stalinovu „*moc*“ a jeho prínos pre Gruzínsko. Podľa proruských médií bol Stalin verný morálnym hodnotám [49], zatiaľ čo sovietsku „*nadradenosť*“ nad Západom chceli dokázať falošným citátom [50] Henryho Kissingera, ktorý sa mal vraj vyjadriť, že „*sovietsky ľud bol vždy o krok pred nami [Američanmi].*“

Všeobecne by sa dalo povedať, že správy proruských a protizápadných médií boli počas predvolebného obdobia v zásade zhodné a často verne odrážali rétoriku proruských politických strán. Za zmienku stojí, že autori z médií, ktoré šíria ruskú propagandu a dezinformácie, sa zvyčajne počas volebného obdobia pridávajú k rôznym politickým zoskupeniam a využívajú politickú scénu na zahltenie verejnosti ruskou propagandou. Proruská televízia Obiektivi, úzko spojená so Združením gruzínskych vlastencov, úspešne využila podobnú taktiku. Jedna z najvplyvnejších a najrýchlejšie sa rozvíjajúcich krajne pravicových a proruských mediálnych skupín Alt-Info (ktorej neautentickú skupinu Facebook niekoľkokrát odstránil) sa po voľbách pripojila k novozaloženému občiansko-politickému hnutiu gruzínskeho podnikateľa Levana Vasadzeho a stala sa jeho mediálnym proponentom. [51]

Zdroje:

[1] Iza Tamazashvili. (2020). “Wake up, America’s Slaves!...” isari.ge, 2020. Dostupné na: <http://isari.ge/Gaigvidzet-amerikis-monebo.php>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] Eka Naskidashvili. (2020). “Tamar Kiknadze: The Georgian government should know that there will be no relations with Abkhazians and Ossetians without Russia”. Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/თამარ-კიკნაძე-საქართველ-2/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[3] Jaba Zhvania. (2020). “Giorgi Shervashidze: If the dialogue is not hold, it means the Georgian side does not want relations with the Abkhazians”. Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/გიორგი-შერვაშიძე-დილოგ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[4] Georgia Watch newsletter. Issue 10.

[5] Ira Gogosashvili. (2020). “Irma Inashvili is in Abkhazia! Aim? Starting a dialogue!”. Viewpoint, 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ირა-გოგოსაშვილი-ირმა-ინა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[6] Viewpoint. (2020).: “Ramaz Gagnidze: “I welcome starting dialogue with the Abkhazians and express my solidarity with Irma Inashvili”. 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/რამაზ-გაგნიძე-მივესალმე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[7] Saqinform. (2020). “Why the Americans started to talk and why did they support Saqinform’s editor-in-chief Arno Khidirbegishvili”, 2020. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47549/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[8] Mikheil Gvazdabia. (2020). “IRI: Majority thinks of the USA as the most important partner and of Russia as the biggest threat”, Netgazeti, 2020. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/474287/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[9] Irakli Jankarashvili. (2020). "The Russian Navy, particularly the Russian submarines, is the biggest threat for Europe". Viewpoint, 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ევროპისთვის-მთავარ-საფრთხე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[10] Georgia and the World. (2020). "Cursed prospect" or the day before building the new world". 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/დაწყვეტილი-პერსპექტივა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[11] Beso Barbakadze. (2020). "The government's twisted logic: We want to trade and make money with Russia but not talks and dialogue". Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ხელისუფლების-გაუკუღმართ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[12] Saqinform. (2020). "Anro Khidirbegishvili: Turkish factor made the US admit that majority of Georgian population strive to Russia", 2020. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47579/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[13] News Front. (2020). "Gulbaat Rtskhiladze: We are nearly 70% to blame for disrupting relations with Russia and the rest of 30% of blame is on Russians (and others)". 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/18/ruseththan-urthierthobebis-arevashi-danashaulis-daakhloebith-70-chveni-tsilia-30-rusebis-da-skhvebis-gulbaath-rtskhiladze/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[14] Arno Khidirbegishvili. (2020). "There has never been as much Russia in Georgia as during Saakashvili's rule!", Saqinform, 2020. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47984/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[15] Zaza Davitaia. (2020). "Vladimer Khomeriki: If we talk to Russia it is still possible to come up with such format which would unify Georgia", Viewpoint, 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/რუსეთს-თუ-დაველაპარაკები/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[16] Saqinform. (2020). "Why the Americans started to talk and why did they support Saqinform's editor-in-chief Arno Khidirbegishvili", 2020. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47549/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[17] Irakli Jankarashvili. (2020). "Not everyone from the youth is an idiot Russophobe", Viewpoint, 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ახალგაზრდა-თაობის-ყველა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[18] News Front. (2020). "Russophobes, Georgian timeservers, maybe problem is with us when it comes to relations with Russia", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/06/rusophobebo-qarthvelo-medroveebo-chvenshi-khom-araa-problema-rame-ruseththan-urthierthobashi/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[19] Eka Naskidashvili. (2020). "Gulbaat Rtskhiladze: The new government which enjoyed a great deal of trust from people, should have stated publicly that Saakashvili had started 2008 war and committed a crime", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/გულბათ-რცხილამე-ახალბე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[20] News Front. (2020). "Revaz Kilasonia: If the assumption is that Navalniy has been poisoned why should it be done by the Russian secret services and not by the Western ones to spark provocations, unrest and tensions?!", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/22/thu-navalni-mot-smlulia-ratom-rusulma-da-ara-dasavlurma-spetssamsakhurebma-gaakethes-provokatsiis-areulobis-da-dadzabulobis-miznith-revaz-kilasonia/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

- [21] Omar Margvelashvili. (2020). "Mad America", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/მემლილი-ამერიკა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [22] Armaz Saneblidze. (2020). "The problem which troubles both Russia and Georgia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/პრობლემა-რომელიც-რუსეთს/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [23] Davit Mkheidze. (2020). "Who and why loves or hates the President of Russia and who and why is afraid of the "Putin's Russia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ვის-და-რატომ-უყვარს-ან-პირ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [24] Eka Naskidashvili. (2020). "Group of public activists proposed to allow Georgians have legal employment in Russia. This proposal is officially under consideration in Russia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/საზოგადოებრივ-აქტივისტთ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [25] Viewpoint. (2020). "Georgia was flourishing in the Soviet period – Nikoloz Mzhavanadze provides figures", 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge//საჭოთა-პერიოდში-საქართვე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [26] News Front. (2020). "To spite the enemies! The statue of genius Staling stands proudly in Zestaponi, 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/07/28/mtrebis-jibrze-zestaphonshi-genialuri-stalinis-dzegli-amaqhad-dgas/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [27] News Front. (2020). "Lali Kiknavelidze: What a man – brought the world to its knees. The only one, whom Roosevelt and Churchill greeted by jumping to their feet when he entered the room", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/07/a-katsi-msophlio-daachoqa-erthaderthi-romlis-she-mosvlaze-ruzvelti-da-cherchili-phekhze-dgebodnen-lali-kiknavelidze/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [28] Grigol Oniani. (2020). "How Stalin 'harassed' science and culture", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/როგორ-დევნოდა-სტალინი/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [29] Valeri Kvaratskhelia. (2020). "Golden Mean", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/ოქროს-კვეთა-15/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [30] Davit Mkheidze. (2020). "Once again and perhaps, for the last time – liberast, godless West or Orthodox, co-religionist Russia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/კიდევ-ერთხელ-და-მგონი-უკა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [31] Beso Barbakadze. (2020). "Shameful Anomaly", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/სამარცხებინო-ანომალია/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [32] Beso Barbakadze. (2020). "How and why did our debt increase by GEL 2 billion in a month", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/როგორ-და-რატომ-დაგვემატა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [33] Simon Kiladze. (2020). "We have never plotted anything against the Georgian people" – What did Lavrov say on Georgia, Russia and Belarus in his interview with Kandelaki", Kviris Palitra, 2020. Dostupné na: <https://www.kvirispalitra.ge/politic/69038-qarasdros-araferi-gvqonia-ganzrakhuli-qarthveli-khalkhis-tsinaagmdegq-ra-ganackhada-lavrovma-saqarthveloze-belarusze-da-navalnize-kandelak-than-interviushi.html>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[34] News Front. (2020). "Sergey Lavrov: Georgian people is wise, Georgians love life, there is a lot in common between us!", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/17/sergei-lavrovi-qarthveli-khalkhi-brdzenia-qarthvelebs-uqhvarth-sitsotskhle-chvens-shoris-bevri-thankhvedraa/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[35] News Front. (2020). "Nona Sharabidze: There are offers again from Russia to normalize relations whilst we are waiting another instruction from the West!... Apart from deceived Georgia, everyone has a good relation with Russia! 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/21/rusethidan-kvlav-gvthavazoben-urthierthobis-normalizebas-chven-ki-velodebith-dasavlethidan-morigi-instruqtsie-bis-mighebas-motqhuebuli-saqarthvelos-garda-qhvelas-kargi-damokidebuleba-aqvs-ruseththa/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[36] Luka Pertaiia. (2020). What are the APG's pledges to the voters | Elections 2020. Netgazeti. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/493178/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[37] Beso Barbakadze. (2020). "Shameful Anomaly", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/სამარცხენო-ანომალია/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[38] Irakli Jankarashvili. (2020). "After came the non-recognition policy which was sidestepped by looking for NATO's door and unending attempts to gain the MAP", Viewpoint, 2020. Dostupné na: <https://tvalsazrishi.ge/შემდეგ-იყო-არაღიარების-პ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[39] News Front. (2020). "Vaso Kotashvili: Georgia's unification and peaceful development can happen only with strategic and military union with Russia", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/01/saqarthvelos-gamthlianeba-da-mshvidobiani-ganvithareba-mkholod-ruseththan-strategiul-math-shoris-samkhedro-kavshirshia-vaso-kotashvili/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[40] News Front. (2020). "Sorosian imp Talakvadze continues provocations – Dreamer-slaves, come to your senses!", 2020. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/19/soroseli-tchinka-thalakvadze-antiqarthul-provokatsias-ganagrzdobs-qotsmonebo-gons-modith/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[41] Davit Mkheidze. (2020). "Hello, Abkhazia!, Kokoity, fandarasts! And... the world awaiting a big war", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/გამარჯობა-აფხაზეთო-შენ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[42] Eka Naskidashvili. (2020). "Viktor Tsaava: Georgia is occupied by two, three or more countries and this is the truth. This is the truth nobody speaks about. Georgia is a colony", Georgia and the West, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ვიქტორ-ცაავა-საქართველო/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[43] Beso Barbakadze. (2020) "Negotiations between Azerbaijan and Armenia demonstrated that dialogue with Russia is necessary", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/აზერბაიჯანსა-და-სომხეთს/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[44] Beso Barbakadze. (2020). "We do not know what we want, we do not know where we are going to", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/არ-ვიცი-რა-გვინდა-არ-ვიცი/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[45] Beso Barbakadze. (2020). "Hong Kong's 100-kilogram apples are "tangible" and Russia's 466 tons are not?" Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ჰონკონგის-100-კგ-ვაშლი-იხილად/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[46] Davit Mkheidze. (2020). "Once again and perhaps, for the last time – liberast, godless West or Orthodox, co-religionist Russia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/კიდევ-ერთხელ-და-მგონი-უკა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[47] Beso Barbakadze. (2020). "Why the West forces us to have a coalition government and why does it forbid us to have one-on-one talks with Russia", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/რატომ-გვაძალებს-დასავლეთ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[48] Valeri Kvaratskhelia. (2021). "Golden Mean", Georgia and the World. Dostupné na: <http://ge-world.ge/ge/ოქროს-კვეთა-19/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[49] Grigol Oniani. (2020). "Stalin, values and family", Georgia and the World, 2020. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/სტალინი-ტრადიციები-და-ოჯ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[50] Myth Detector. (2020). "Do the words 'We only had sex, they (Soviet people) had true love' belong to Kissinger", 2020. Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/en/myth/do-words-we-only-had-sex-they-soviet-people-had-true-love-belong-kissinger>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[51] Nino Chichua. (2021). "Levan Vasadze enters politics", Netgazeti, 2021. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/540265/> Posledné zobrazenie: 25.05.2021

DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA PROTI NATO

Táto kapitola ponúka prehľad dezinformácií a propagandy namierených proti NATO, ktoré sa objavili v období pred parlamentnými voľbami v roku 2020. Primárnym strategickým cieľom proruskej propagandy v Gruzínsku bola diskreditácia NATO.

Členstvo v NATO a EÚ je najdôležitejším cieľom zahraničnej a bezpečnostnej politiky Gruzínska. Podľa gruzínskej štátnej bezpečnostnej služby [1] je pre Gruzínsko hlavnou výzvou ruská okupácia. [2] Okrem obsadenia jednej pätiny gruzínskeho územia Rusko tiež stále nelegálne posúva hranice. Správa štátnej bezpečnostnej služby uvádza ako ďalšie hrozby nárast počtu vojakov a vojenskej techniky na okupovaných územiach a vojenské cvičenia, ktoré tam prebiehajú. Aby sa Gruzínsko dokázalo s týmito bezpečnostnými výzvami súvisiacimi s Ruskom vysporiadať, usiluje o vstup do NATO. Tento deklarovaný cieľ je natoľko zásadný, že sa článok 78 gruzínskej ústavy [3] venuje práve európskej a euroatlantickej integrácii krajiny. Tento článok uvádza, že „ústavné orgány prijímú v rámci svojich právomocí všetky opatrenia k zabezpečeniu úplnej integrácie“ Gruzínska „do Organizácie Severoatlantickej zmluvy a Európskej únie“. Naopak, strategickým cieľom Ruska vo vzťahu ku Gruzínsku je jeho cestu k NATO blokovať. Napríklad po prísľube NATO zakotvenom v deklarácii zo samitu v Bukurešti z roku 2008, že Gruzínsko a Ukrajina sa stanú členmi NATO, nasledoval ruský vpád do Gruzínska v auguste 2008, okupácia gruzínskych území a uznanie nezávislosti Abcházska a Južného Osetska. (Oblasť Cchinvali). Jedným z cieľov všetkých týchto krokov bolo potrestať Gruzínsko za jeho ašpirácie na členstvo v NATO a okupáciou tieto snahy zablockovať/zastaviť. Od roku 2008 Gruzínsko napriek tomu ďalej prehľbovalo vzťahy so Severoatlanticou alianciou a pokračovalo v integračnom procese. Za zmienku stojí, že prístup obyvateľstva k integrácii Gruzínska do NATO bol veľmi pozitívny a počas referenda v 2008 hlasovalo 77 % ľudí za členstvo krajiny v NATO [4]. Miera podpory pre integráciu Gruzínska do NATO ostala vysoká aj v nasledujúcich rokoch, čo opakovane potvrdzujú aj prieskumy verejnej mienky. Napríklad podľa prieskumov NDI [5] až

69 % z opýtaných, ktorí boli kontaktovaní počas posledného telefonického prieskumu pred voľbami, súhlasilo s „*deklarovaným cieľom gruzínskej vlády vstúpiť do NATO*“ (zatiaľ čo 19 % nesúhlasilo) a podľa posledného osobného prieskumu s týmto cieľom súhlasilo až 74 % respondentov (14 % nesúhlasilo). Podľa prieskumu verejnej mienky IRI [6], ktorý sa uskutočnil pred voľbami, podporilo či už úplne alebo čiastočne vstup Gruzínska do NATO viac ako 78 % opýtaných. Preto je v záujme Ruska, ktoré chce zabrániť vstupu Gruzínska do NATO, podkopať u gruzínskeho ľudu podporu voči tomuto vstupu.

Na podkopanie tejto podpory a zabránenie integrácii Gruzínska do NATO vedie Rusko kampaň zameranú účelne proti NATO. Táto propagandistická kampaň bola v Gruzínsku viditeľná aj v posledných troch mesiacoch pred parlamentnými voľbami.

Podľa jedného z hlavných naratívov proti NATO, ktoré šíri proruská propaganda, tvrdil, že spolupráca s NATO vyústi v ozbrojenú konfrontáciu Gruzínska s Ruskom. Napríklad proruská webová stránka Patrioti TV [7] trvala na tom, že v Gruzínsku prebiehajú vojenské cvičenia NATO, ktorých cieľom je pretvoriť krajinu na vojenské testovacie stredisko, čo má Gruzínsko prinútiť k poslušnosti. News Front [8], jeden z šíriteľov kremelskej propagandy, napísal, že Gruzínsko začalo dráždiť Rusko už počas Ševardnadzeho predsedníctva, keď sa krajina rozhodla pre integráciu do NATO, čo Gruzínsku nakoniec uškodilo. Podľa News Front Saakašvili začal s podporou USA s provokáciou Ruska, čo následne vyústilo vo vojnu. News Front tiež tvrdil, že pokračovanie integračnej politiky NATO krajine škodí a prekáža obnovenie jej územnej celistvosti. Okrem vykresľovania euroatlantickej integrácie ako provokácie Ruska, News Front v tom istom článku propagovala ďalšie dva naratívy ruskej propagandy:

- 1) Gruzínsko do NATO nevstúpi, pretože Aliancia ho už dlho odmieta prijať a členstvo mu nepovolí ani v budúcnosti. Okrem toho sa web Georgia and the World domnieva, že zameriavať zahraničnú politiku Gruzínska

na členstvo v NATO je chyba [9], pretože Aliancia ho nikdy neprijme. Podľa webu bráni NATO členstvu Gruzínska presádzaním rôznych kritérií a od roku 1994 dáva Gruzínsku iba falošné sľuby [10]. Web TVM.ge zase napísal [11], že napriek vyhláseniam Západu, že Gruzínsko sa do NATO nedostane, pokračuje vláda v nastavenom kurze zahraničnej politiky. Web Alt-Info šíril podobný naratív a tvrdil, že NATO neprijme Gruzínsko kvôli územným sporom, avšak, v prípade, že bude členstvo Gruzínska skutočne na programe dňa, začne Rusko proti Gruzínsku ďalšiu vojenskú agresiu.

- 2) Integrácia do NATO krajine v ničom nepomáha. Naopak, bráni Gruzínsku v obnovení jeho územnej celistvosti. Georgia and the World propaguje ten istý naratív a členstvo v NATO by vraj pre Gruzínsko znamenalo opustenie svojich okupovaných území.

Okrem šírenia manipulatívnych informácií o nevyhnutnej konfrontácii Gruzínska s Ruskom, ak bude pokračovať v spolupráci s NATO, protizápadné zdroje prehlásili NATO za hrozbu pre bezpečnosť čiernomorského regiónu. Podľa online médiá „Viewpoint“ [12] NATO vojenskými cvičeniami v Čiernom mori provokuje Rusko a snaží sa ho vyburcovať k vojenským činom. NATO je navyše vykresľované ako slabšie v porovnaní s Ruskom.

Ďalším naratívom zameraným na diskreditáciu NATO je vykresľovanie Aliancie ako slabej a neschopnej organizácie. Napríklad proruské spravodajstvo Georgia and the World tvrdilo [13], že NATO prežíva najhoršiu krízu od svojho vzniku, pretože jeho základný cieľ – zoskupiť krajiny okolo USA proti ZSSR – už pominul a zároveň sa objavili spory v rámci Aliancie. Georgia and the World tvrdili, že vzhľadom na nezhody v rámci NATO ohľadom výdavkov na obranu, výstavbu plynovodu Nord Stream a uvalenie sankcií na Rusko sa USA chystajú Alianciu opustiť. To podľa autorov povedie k vojne v Európe, v ktorom USA poskytnú európskym krajinám pomoc iba vo forme financií. Ako ďalší dôkaz slabosti NATO uvádzal Georgia and the World domnienku [14], že trvalé spojenectvá nie sú schopné dlhodobej existencie a proces rozpadu NATO už prebieha, pričom jedným z jeho prejavov je súčasné napätie

medzi Západom a Tureckom. Okrem zdôraznenia napätia medzi USA-Tureckom a EÚ a Tureckom zneužívali propagandistické médiá aj turecko-grécky konflikt a tvrdili, že tieto dva členské štáty NATO sa spolu chystajú viesť vojnu. [15]

Okrem vykresľovania NATO ako slabnúcej organizácie na pokraji zrútenia web Georgia and the World tiež Alianciu prezentoval ako zlomyseľného aktéra, ktorý sa v priebehu dejín nevyhýbal páchaniu krutostí. Podľa protizápadných zdrojov sa NATO dopúšťa porušovania zásad mierového urovnania konfliktov, čo je v priamom rozpore s chartou organizácie. Členské štáty NATO navyše neslúžia mieru, miesto toho sú zaneprázdnené vedením vojen a prehlbovaním vojenských konfliktov, napríklad na Blízkom východe [16].

Okrem kritiky NATO a integrácie Gruzínska do Aliancie ponúkala proruská propaganda čitateľom aj alternatívne riešenia. Napríklad web Georgia and the World tvrdil [17], že by malo Gruzínsko vyhlásiť „vojenskú neutralitu“. Autor zašiel neskôr ešte ďalej a požadoval „politické priklonenie sa“ Gruzínska k Rusku. Ako dôvody tohto postoja uviedol moc Ruska, slabosť NATO, západný strach z Ruska a vieru a kultúru, ktorú Gruzínsko s Ruskom zdieľa (na rozdiel od Západu). Ruskí prívrženci navyše hovoria o rôznych výhodách a prosperite, ktoré ľudia získajú, ak sa priklonia k proruskej zahraničnej politike a budú lojálni k Moskve.

Proruské a protizápadné politické strany sú jedným z ruských prostriedkov, ktorými chce krajina presadiť svoje ciele vo vzťahu k Gruzínsku, vrátane spomalenia/zastavenia integrácie Gruzínska do NATO a podkopávania podpory členstva v NATO medzi miestnym obyvateľstvom. Bez ohľadu na to, či sú proruské/protizápadné médiá priamo riadené Kremľom, alebo sú ich záujmy jednoducho v súlade so záujmami Moskvy, šírením proruskej a protizápadnej propagandy v Gruzínsku, najmä dezinformácií zameraných proti NATO, podporuje Rusko proruské strany, čo možno klasifikovať ako vmiešavanie sa do vnútorných záležitostí. Rusko má ale okrem toho, že bráni členstvu Gruzínska v NATO, aj svoju vlastnú víziu, pokiaľ ide o bezpečnostnú politiku krajiny, a snaží sa túto víziu presadzovať. Rusko má predovšetkým záujem

na tom, aby sa Gruzínsko stalo „*neutrálnou*“ krajinou (Rusko má podobné ciele aj vo vzťahu k ostatným post-sovietskym krajinám, vrátane Moldavska, aby znížilo pravdepodobnosť ich členstva v NATO). Preto proruské médiá v Gruzínsku šíria okrem tradičných dezinformácií kritizujúcich NATO tiež naratívy volajúce po neutralite (alebo podobné koncepty, ako napríklad „*vojenské nezúčastnenie*“, „*status mimo bloku*“ atď.). Aj proruské politické strany presadzujú neutralitu alebo jej spomínané obdoby, ktoré tvoria dôležitú súčasť ich volebného programu a zamerania volebnej kampane. Preto propaganda a manipulatívne informácie spojené s neutralitou, ktoré šíria proruské médiá, nahrávajú do karát proruským stranám v Gruzínsku, čo vo výsledku do istej miery ovplyvňuje voličov a samotné voľby.

Spôsob, akým propaganda proti NATO a naratív o neutralite, ktoré šíria ruské zdroje, ovplyvňujú voľby, informácie o volebných programoch gruzínskych proruských/protizápadných strán a vyhlásenia týkajúce sa NATO a bezpečnostnej politiky, si teda zaslúžia hlbšiu analýzu. Najvýznamnejšími z týchto strán sú Združenie gruzínskych vlastencov, Gruzínska myšlienka a Zjednotené Gruzínsko – demokratické hnutie.

Líderkou strany Zjednotené Gruzínsko – demokratické hnutie je bývalá predsedkyňa parlamentu (2001-2008) a dvakrát úradujúca prezidentka (2003-2004 a 2007-2008) Nino Burjanadzeová [18]. Dva roky po vojne medzi Ruskom a Gruzínskom z roku 2008 sa Burjanadzeová stretla v Rusku s Vladimirom Putinom [19], diskutovala s ním o rusko-gruzínskych vzťahoch [20] a zúčastnila sa na odhalení pamätníkov vojakom zabitým počas druhej svetovej vojny. [21] Nino Burjanadzeová sa stretla aj s mnohými vysokými predstaviteľmi Ruska, vrátane Grigorija Karasina a Sergeja Naryškina. [22] Zúčastnila sa tiež na fórach s Vladimirom Putinom a delegáciami z Abcházsku. [23] Nino Burjanadzeová bola na politickej návšteve [24] Ruska aj v roku 2019. [25] Burjanadzeová vo svojom rozhovore pre ruskú štátnu televíziu obvinila Gruzínsko z vyvolania vojny v roku 2008. [26] Nino Burjanadzeová bola navyše viackrát pristihnutá pri šírení protizápadných a proruských nepravdivých, manipulatívnych a propagandistických informácií, vrátane tých, ktoré sa týkali cvičení NATO v Gruzínsku,

a často sa vyjadrovala v prospech neutrality krajiny. [27]

Volebná platforma jej politickej strany v roku 2020 tvrdila [28], že pokiaľ ide o NATO, politika Gruzínska by mala smerovať k spolupráci, vrátane vyslania vojakov na medzinárodnú misiu v Afganistane, ale bez snahy o členstvo v NATO. Podľa tejto platformy je navyše „*nereálne hovoriť o členstve v NATO počas 10. zhromaždenia Parlamentu (2020 - 2024) a väčšina politických strán jednoducho využíva populistický prístup, aby prilákali viac voličov*“. v rozhovore pre Netgazeti [29] potvrdila líderka strany Nino Burjanadzeová, že „*v prípade, ak sa dostane k moci, nebude pokračovať v snahách o získanie členstva v NATO*“. Burjanadzeová tvrdí, že okupácia je hlavnou prekážkou vstupu Gruzínska do NATO a že členstvo by ešte viac skomplikovalo otázku obnovy územnej celistvosti. Myslí, že v tejto situácii nielenže členstvo Gruzínska v NATO nepomôže pri obnove územnej celistvosti, bude ju navyše brzdiť, v čom sa jej slová zhodujú s hlavným strategickým naratívom Kremľa v Gruzínsku. Burjanadzeová tiež hovorí, že získanie členstva v NATO, keď sú na gruzínskom území rozmiestnené ruské základne, je celkovo nereálne a potenciálne nebezpečné. Vstup do euroatlantických štruktúr nie je v záujme Gruzínska, tým je skôr vyriešenie územných problémov, návrat vnútorne vysídlených osôb a vybudovanie fungujúcej krajiny. Členstvo v NATO, ako aj v akejkoľvek inej organizácii teda nevidí ako nástroje, ktoré by Gruzínsku mohli pomôcť v naplnení jeho cieľa.

Pred rokom 2008 vstup do Aliancie takýto nástroj skutočne predstavoval. v súčasnosti už ale členstvo v NATO nepomôže pri obnove územnej celistvosti Gruzínska ani pri riešení sporov, ale bude namiesto toho toto úsilie brzdiť. Nino Burjanadzeová si vraj nevie predstaviť mať „*ruské základne na jednej strane diaľnice Gori a NATO alebo americké základne na druhej strane*“ a varuje, že je jedno, ktorá zo strán začne strieľať prvá. v oboch prípadoch je totiž jasné „*ako by potom vyzeralo gruzínske územie*.“ Pred prezidentskými voľbami v roku 2018 vo svojom rozhovore pre agentúru Ria Novosti [30] uviedla Nino Burjanadzeová, že: „*NATO nikdy do svojich radov neprijme krajinu, ktorá má*

stále dva nevyriešené spory, to je jasné každému... Gruzínsku nepomôže hovoriť o členstve v NATO, už len kvôli tomu, že toto členstvo znamená opustiť Abcházsko a Južné Osetsko.“ v roku 2019 [31] tiež tvrdila, že v prípade „získania členstva v NATO navždy stratíme Abcházsko a Južné Osetsko“ a dodala, že „usilovanie o členstvo v NATO po roku 2008 je pre gruzínsku suverenitu katastrofou, pretože ak Gruzínsko vstúpi do NATO, Rusko sa z Abcházska a Samačabla nikdy nestiahne“. Burjanadzeová sa tiež snažila vykresliť Gruzínsko ako potenciálnu ohnisko konfrontácie medzi ruskými vojenskými základňami, ktoré sú už rozmiestnené v Abcházsku a oblasti Cchinvali, a vojenskými základňami NATO, ktoré by mohli v Gruzínsku vyrásť, ak by sa krajina pripojila k NATO.

Dezinformácia, že členstvo Gruzínska v NATO znamená nadobro stratu okupovaného regiónu Abcházsko a Cchinvali, ako aj transformáciu Gruzínska na miesto ozbrojeného stretu medzi NATO a Ruskom, je hlavným strategickým posolstvom ruskej propagandy, ktorej cieľom je šíriť strach v súvislosti s integráciou do NATO a podkopávať podporu členstva Gruzínska v organizácii medzi jeho obyvateľstvom. Okrem odporu proti členstvu Gruzínska v NATO, je potrebné poznamenať, že program kampane Zjednotené Gruzínsko - demokratické hnutie z roku 2016 [32] začína dôrazom na „neblokovaný status“ ako prostriedok k zaisteniu „zjednotenia a hospodárskeho rozvoja“ Gruzínska. Nino Burjanadzeová tiež šírila manipulatívne informácie [33], že vloženie „neblokovaného statusu“ do ústavy by oslobodilo Gruzínsko od zahraničných vojsk, a to vrátane okupovaných regiónov. Burjanadzeová okrem toho v roku 2016 zbierala podpisy na podporu začlenenia tohto statusu do ústavy, čo by znamenalo, že Gruzínsko upustilo od svojich aspirácií na členstvo v NATO [34]. Kampaň strany Zjednotené Gruzínsko - demokratické hnutie v roku 2020 však už neobsahovala slová „neutralita“, „neblokovaný status“ ani „nezúčastnosť“, čo naznačuje zlyhanie posolstiev z roku 2016. Aj keď v rozhovore pre TV Pirveli [35] počas predvolebného obdobia uviedla Nino Burjanadzeová, že „podporuje neblokovaný“ status „a podporovala ho aj v minulosti, pretože „pokiaľ sú na gruzín-

skom území rozmiestnené ruské jednotky, príchod jednotiek iného štátu či aliancie vyvolá závažné problémy a budeme čeliť veľmi ťažkej realite“. Ďalej sa Burjanadzeová vo svojom rozhovore pre Netgazeti vyjadrila, že „opustenie aspirácií na členstvo vo vojenskom bloku môže pomôcť pri riešení sporov“ a vraj sa domnieva, že „otvorené stanovisko, že sa Gruzínsko nestane členom NATO, bude hrať významnú úlohu pri potenciálnych vyjednávaniach“. Územnú celistvosť sa naopak podarí dosiahnuť opustením vízie o členstve v NATO a vyhlásením neutrality, čo je v súlade s politikou Kremľa. Avšak v prípade Moldavska, nepomohlo ani vyhlásenie neutrality, Rusko svoje jednotky z Podnesterska nestiahlo a územná celistvosť Moldavska ostáva narušená.

Vo svojom rozhovore pre TV Pirveli tiež Nino Burjanadzeová uviedla, že Združenie gruzínskych vlastencov (APG) opakuje veľa vecí, ktoré predtým povedala ona. Hovorila napríklad, že „nezúčastnosť“ propagovaná kampanou Združenia gruzínskych vlastencov sa inšpirovala „neblokovým statusom“. Združenia gruzínskych vlastencov v jednej zo svojich kampaní [36] tvrdilo, že na základe prieskumu strany podporuje 77 % obyvateľstva „stranícky kurz“, ktorý predstavuje „vojenskú nezúčastnosť“. v ďalšom videu svojej kampane [37], zase žiada ľudí, aby podporili „vojenskú neutralitu“. v jednom zo svojich kampaňových prospektov [38] Združenie gruzínskych vlastencov píše, že na riešenie otázky okupovaných území je potrebné zahájiť priamy dialóg s Moskvou, Sokhumi a Cchinvali, zatiaľ čo gruzínska neutralita a vojenská nezúčastnosť považujú za „prvú a kľúčovú“ podmienku pre začatie rozhovorov. Strana kopíruje ruský propagandistický naratív a tvrdí, že zrealizovanie vyššie uvedených podmienok „nielenže zaistí národnú bezpečnosť a položí silný základ pre prosperitu gruzínskeho ľudu, ale prinesie aj možnosť obnovy územnej celistvosti Gruzínska“. Strana sa ale vymedzila proti obvineniam, podľa ktorých sa svojou opozíciou voči NATO pridávajú na stranu Ruska a naopak proti gruzínskej bezpečnosti. Namiesto toho sa APG vyjadrila, že to je práve Združenie gruzínskych vlastencov, ktoré chráni gruzínsku národnú bezpečnosť, keďže gruzínske vlády sa už 16 rokov neúspešne pokúšajú vstúpiť do NATO a nepriniesli

krajine žiadny pokrok. Podľa vízie Združenia gruzínskych vlastencov je cesta k členstvu v NATO nevyhnutne spojená so vzdaním sa Sokhumi a Cchinvali, čo je aj častým posolstvom ruskej propagandy. APG navyše tvrdí, že v prípade členstva Gruzínska v NATO „*Turecko, ako spojenec NATO, získa ďalšie možnosti na rozšírenie svojho vplyvu v Gruzínsku*“. Strana tiež zdôraznila, že „*ani USA, ani NATO či Európa Gruzínsko nikam neprijmú a naša strana sa to nebojí otvorene priznať. Neutralita preto zostáva jediným spôsobom ako zabezpečiť rozvoj našej krajiny*“. Združenie gruzínskych vlastencov tiež tvrdí, že iba „dodržiavanie úplnej neutrality, odmietnutie vstupu do akejkoľvek vojenskej organizácie a mierová politika“ sú v gruzínskych národných záujmoch. Jeden z lídrov strany paradoxne vo svojom rozhovore [39] uviedol, že podporuje členstvo v NATO, pretože prinesie veľa pozitívneho. Okamžite však dodal, že Gruzínsko v skutočnosti nemôže vstúpiť do NATO a krajina by nemala trpieť žiadne vojenské základne NATO či jeho členských štátov a vojenské cvičenia v Gruzínsku vedené zahraničnými krajinami by mali byť zakázané, aby sa predišlo hrozbám pre Gruzínsko.

Ďalším protizápadným občiansko-politickým hnutím je Gruzínska myšlienka, ktorej líder Levan Chachua tvrdili [40], že aby si predĺžili svoje funkčné obdobie vo vláde, sa politici zaoberajú iba prejavom nepatričných severoatlantických vízií. Ako Chachua uviedol, jeho strana si želá normálne vzťahy so Západom, Východom a Severom, ktoré zabezpečia, že sa Gruzínsko nezmení na bojisko medzi NATO a Ruskom, ako tomu bolo na Ukrajine. Levan Chachua sa domnieval, že túžba Gruzínska o prijatie do NATO krajinu ponižuje, keďže členstvo ostáva nereálne. Západ totiž Gruzínsko nepodporoval

ani v dávnej ani nedávnej minulosti, a preto ho nebude podporovať ani v budúcnosti. Tvrdí, že NATO najskôr obetovalo Ukrajinu a teraz robí to isté s Gruzínskom. Podľa lídra Gruzínskej myšlienky si NATO neželá prijať Gruzínsko do svojich radov a láka ho iba márnymi sľubmi. Chachua uviedol príklady Ukrajiny a Cypru, aby dokázal, že NATO Gruzínsku nedokáže prinavrátiť stratené územia. Levan Chachua takisto vyjadril presvedčenie, že v súvislosti s vyhlídkami na členstvo v NATO politici ľudí iba klamú, a preto ľudia pomaly nádej na členstvo strácajú. Chachua tiež uviedol, že referendum o členstve v NATO z roku 2008 bolo zmanipulované. Preto v prípade získania kresiel v parlamente sľúbila Gruzínska myšlienka voličom žiadosť o usporiadanie nového referenda o členstve Gruzínska v NATO. Dúfal, že v prípade usporiadania takéhoto referenda by veľa Gruzíncov vstup do Severoatlantickej aliancie odmietlo.

Rétorika zameraná proti NATO a naopak na potrebu neutrality, ktorá bola prítomná v programoch volebných kampaní a v obsahu protizápadných a proruských médií, jasne ukazuje, že propaganda proruských aktérov zameraná na diskreditáciu NATO mohla mať priamy vplyv na voľby. Kreml predovšetkým kopíroval naratívy proruských strán a snažil sa manipulovať názor ľudí a tlačil na voličov, aby podporovali proruské strany. Diskreditácia NATO a euroatlantickej integrácie takisto motivovala voličov, aby nevolili prozápadné strany volajúce po členstve Gruzínska v NATO. Web Georgia and the World dokonca vyjadril otvorenú podporu Združeniu gruzínskych vlastencov a publikoval obširny rozhovor s Levanom Chachua, lídrom strany Gruzínska myšlienka, zatiaľ čo Alt-Info vyzýval ľudí, aby podporovali „neliberálne“ strany.

Zdroje:

[1] State Security Service of Georgia. (2021). The Report on Georgia's State Security – 2020. Dostupné na: <https://bit.ly/2S4SaKd>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[2] InterPressNews (2021) – SSS: The Russian Occupation Still Remains as Georgia's Biggest Challenge. Dostupné na: <https://www.interpressnews.ge/ka/article/653273-sus-i-kveqnis-mtavar-gamocvevad-kvlav-rusuli-okupacia-rcheba>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

- [3] Parliament of Georgia. (2020). The Constitution of Georgia. Dostupné na: <https://mat-sne.gov.ge/en/document/view/30346?publication=35>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [4] Election Administration of Georgia. (2008). Georgia's Central Election Commission's final protocol of 5 January 2008 plebiscite. Dostupné na: <https://cesko.ge/geo/list/show/1167-saqartvelos-centraluri-saarchevno-komisiis-2008-wlis-5-ianvriss-> . Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [5] National Democratic Institute (NDI) & CRRC Georgia (2021). Public Attitudes in Georgia – Results of December 2020 Telephone Survey. Dostupné na: https://www.ndi.org/sites/default/files/NDI%20Georgia_December%202020%20Poll_ENG_FINAL.pdf. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [6] International Republican Institute – Center For Insights In Survey Research. (2020). Public Opinion Survey Residents of Georgia – June-July 2020. Dostupné na: https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_presentation-georgia_june_2020_general-aug_4_corrections_1.pdf. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [7] Patrioti News Agency. (2020). “The Church is Unbeaten” – priest Davit Kvilivdze. Dostupné na: <http://patrioti-tv.ge/sazogadoeba/685--.html>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [8] News Front. (2020). How Georgia was “jumping” against Russia, for its own detriment – yet another example. Dostupné na: : <https://ge.news-front.info/2020/09/17/rogor-khtoda-saqarthvelo-rusethis-tsina-aghmdeg-thavissave-sazianod-kidev-erthi-magalithi/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [9] Beso Barbakadze. (2020). Trump and his Ambassador Degnan are at odds. Georgia and the World. Dostupné na: geworld.ge/ge/ტრამპი-ალთას-მისი-ელჩი-დე/. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [10] Jaba Zhvania. (2020). Guram Nikolaishvili: With its policy vector and orientation Georgia poses a threat to itself. Georgia and the World. Dostupné na: geworld.ge/ge/გურამ-ნიკოლაიშვილი-საქა/. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [11] Giorgi Prangishvili. (2020). Although the Western leaders have stated clearly and a number of times that Georgia's admission to NATO is out of question in the foreseeable future, the government stubbornly keeps claiming the opposite. TVM.ge. Dostupné na: <https://tvm.ge/archives/28511>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [12] Irakli Jankarashvili. (2020). The Alliance continues provocations in the Black Sea which threatens the regional security. Viewpoint. Dostupné na: <https://tvalsazrиси.ge/ალიანსის-აგრძელებს-პროვო/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [13] Giorgi Gachechiladze. (2020). US withdrawal from NATO augurs the start of the war. Georgia and the World. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ნატოდან-აშშ-ის-გასვლა-ომი/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [14] Giorgi Gachechiladze. (2020). Why the US-Turkey alliance is breaking up – NATO erosion process has started but the US cannot stop it. Georgia and the World. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/რატომ-ომლება-აშშ-თურქეთი/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [15] Irakli Jankarashvili. (2020). Two NATO member states are gearing up for war with one another which indicates military and political crisis within the Alliance. Viewpoint. Dostupné na: <https://tvalsazrиси.ge/nato-ს-წევრი-ორი-სახელმწიფო-ერ/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

- [16] Irakli Jankarashvili. (2020). The first article of the NATO charter which Alliance member states breach themselves!!! Viewpoint. Dostupné na: tvalsazrasi.ge/ნატოს-წესდებთან-პირველი/. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [17] Davit Mkheidze. (2020). Is it time for political alignment with Georgia together with military non-alignment? Georgia and the World. Dostupné na: geworld.ge/ge/სამხედრო-მიუმხრობლობასთ/. Posledné zobrazenie: 24.05.2021
- [18] InterPressNews. (n.d.) Profile: Nino Burjanadze – leader of the United Georgia. Dostupné na: <https://www.interpressnews.ge/ka/profiles/93-nino-burjanaze/>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [19] Civil Georgia. (2010b). Putin ready for talks with “constructive forces” in Georgia. Dostupné na: <https://old.civil.ge/geo/article.php?id=22698>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [20] Civil Georgia. (2010a). Putin meets Burjanadze, Noghaideli. Dostupné na: <https://civil.ge/ka/archives/148560>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [21] Civil Georgia. (2010b). Putin meets Burjanadze, Noghaideli. Dostupné na: <https://civil.ge/ka/archives/148560>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [22] Mariam Kartvelishvili. (2019). Nino Burjanadze's another visit to Moscow. Imedi. Dostupné na: <https://www.imedi.ge/ge/video/45550/nino-burjanadzis-morigi-viziti-moskovshi>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [23] Tamuna Gegidze. (2018). Burjanadze attended that forum of Putin where he had invited the delegation from de-facto Abkhazia. On.ge. Dostupné na: <http://go.on.ge/tym>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [24] On.ge (2019). Nino Burjanadze flies to Moscow for a meeting with Putin's administration. Dostupné na: <http://go.on.ge/1bew>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [25] Nino Bidzinashvili. (2019). Nino Burjanadze travels to Moscow. Netgazeti. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/411298/>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [26] Tamuna Gegidze. (2018). On 8 August, at Russian state TV channel, Burjanadze blamed Georgia for starting the war. On.ge. Dostupné na: <http://go.on.ge/spl>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [27] Myth Detector (n.d.). Profile – Nino Burjanadze. Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/en/profile/burjanadze-nino>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [28] United Georgia – Democratic Movement (2020). Parliamentary Program – 2020. Dostupné na: <https://www.docdroid.net/MiFrEm/programa-web-pdf>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [29] Nino Chichua. (2020). What are Burjanadze's promises for voters / Elections 2020. Netgazeti. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/492063/>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021
- [30] Georgian News Agency. (2018). Burjanadze: There is not a place for Georgia in NATO. Dostupné na: <https://www.ghn.ge/news/198486>. Posledné zobrazenie: 23.05.2021.
- [31] InterPressNews. (2019). Nino Burjanadze: In the case of NATO membership we are going to lose Abkhazia and Samachablo forever. Dostupné na: <https://www.interpressnews.ge/ka/article/563323-nino-burjanaze-nato-shi-gacevrianebis-shemtxvevashi-samudamod-vkargavt-apxazets-da-samachablos/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[32] Nino Burjanadze. (2016). – Democratic Movement. Program 2016: United Georgia – Strong Economy! Dostupné na: <https://www.ug.ge/images/docs/პროგრამა.pdf>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[33] Giorgi Revishvili. (2017). Myth about Georgia’s neutrality and “non-bloc status”. Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/en/myth/myth-about-georgias-neutrality-and-non-block-status>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[34] On.ge (2016). Burjanadze demands a constitutional ban on European and Euro-Atlantic integration. Dostupné na: <http://go.on.ge/33r>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[35] TV Pirveli. (2020). Eka Mishveladze’s “Sajaro Politika” – Nino Burjanadze. Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=1268221956864359>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[36] Alliance Official. (2020). We, the Alliance of Patriots, are at the first position with 22.8%! Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=pK0qLR6VArM>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[37] Alliance Official. (2020). Support protecting Georgia’s interests! Election number 8! Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=_FgBQSRRex0. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[38] The Alliance of Patriots of Georgia. (2020). The Patriot of Georgia. Dostupné na: <http://patriots.ge/ka/npN1>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[39] Luka Pertaia. (2020). What are the APG’s pledges to the voters | Elections 2020. Netgazeti. Dostupné na: <https://netgazeti.ge/news/493178/>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

[40] Civic-political movement Georgian Idea. (2020). Levan Chachua – Let’s Get Georgia Back Together! Dostupné na: <https://www.facebook.com/qartuliidea.ge/posts/661014571466291>. Posledné zobrazenie: 24.05.2021

DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA PROTI EÚ

Jedným z hlavných zahraničnopolitických cieľov Gruzínska je vstup do Európskej únie. Šírenie dezinformácií o EÚ a Západe vo všeobecnosti je jednou zo strategických úloh kremeľskej propagandy, pretože sa tým oslabuje pozitívny prístup obyvateľstva k týmto inštitúciám.

Zdroje šíriace propagandu sa snažia EÚ zdiskreditovať a zasiahť do myslí gruzínskych obyvateľov neopodstatnené obavy tak, aby sa verejná mienka otočila proti vstupu do EÚ. Protizápadná propaganda sa zameriava na otázky hodnôt a identity a vykresľuje gruzínske a európske hodnoty a tradície ako navzájom nezlučiteľné. Protizápadní aktéri sa neustále pokúšajú vzbudzovať falošnú dilemu, že Gruzínsko by sa malo buď vzdať členstva v EÚ, alebo opustiť svoje tradície a hodnoty. V tejto súvislosti je používaný hlavne naratív, že v procese vstupu a integrácie do Európskej únie bude Gruzínsko musieť vykonať nútené liberálne reformy, ktoré sú v rozpore s názormi a presvedčením gruzínskej väčšinovej kresťanskej pravoslávnej komunity.

Členstvo v EÚ a euroatlantická integrácia boli dlho proklamovanou prioritou zahraničnej politiky a súčasťou volebných programov takmer všetkých veľkých politických strán v krajine. V reakcii na to sa proruskí a protizápadní aktéri snažili oslabiť prozápadné strany a zvýšiť podporu ultranacionalistických a proruských strán šírením protieurópskej propagandy a dezinformácií.

V predvolebnom monitorovacom období sa teda objavilo niekoľko kľúčových naratívov namierených proti EÚ.

Nezlučiteľné hodnoty

V predvolebnom období bola badateľná tendencia demonizovať [1] „západné hodnoty“. Protizápadne zmýšľajúci duchovní napríklad propagovali naratív, že „západné hodnoty“ sa používajú na boj proti gruzínskemu ľudu a proti ortodoxným národom všeobecne a na šírenie skazenosti skupiny „LGBT“ do spoločnosti. Podľa podobného propagandistického naratívu [2] „sa ani protiateistickí komunisti nepokúsili

zmocniť gruzínskych rodinných a spoločenských tradícií“ a pod rúškom európskych programov, ako je Východné partnerstvo, dochádza k skutočnému útoku na podkopanie „storočných“ základov kaukazských národov. Podľa tejto dezinformácie je pravoslávny kresťanom v Gruzínsku ponúknuté, aby sa vzdali tradícií svojich predkov výmenou za určité materiálne výhody. A kvôli „agresívnym pokusom“ o zavádzanie „homosexuálnych“ hodnôt, ako aj západnej rodinnej a spoločenskej mentality väčšina gruzínskej populácie nenávidí proeurópske politické strany, a preto takéto politické subjekty nemajú v Gruzínsku budúcnosť.

Predstavitelia radikálneho krídla kléru preto vyzvali EÚ, aby opustila Kaukaz. Proruské zdroje tvrdili [3], že západní spojenci požadujú, aby sa o téme sexualitý a „LGBT“ komunite vyučovalo na školách, čo automaticky znamená „poškvrniť nevinné detské duše už od školského veku“.

V rámci vykresľovania EÚ ako únie bojujúcej proti tradičným hodnotám sa protizápadné médiá odvolávali na zákon [4] prijatý kandidátskou krajinou EÚ - Čiernou Horou [5] „podľa ktorého je možné skonfiškovať majetok srbskej pravoslávnej cirkvi“ a „sodomitské vzťahy sú legálne“. Na týchto príkladoch sa proruské médiá pokúsili presvedčiť gruzínske obyvateľstvo, že štát by sa mal vzdať svojej euroatlantickej orientácie [6], pretože „ak je hodnotou Európy nenávisť voči Cirkvi, ignorovanie tradícií a posvätnosti rodiny, takú Európu nechceme“.

Protizápadné dezinformácie útočili aj na [7] západné školstvo, pričom poznamenali, že v dôsledku západného vzdelávania stratili rodičia a učitelia svoje práva a všetky rozhodnutia prijímajú mandátne alebo mimovládne organizácie. Podľa nich je „je problém v tom, že väčšina tých, ktorí sa narodili po rozpade Sovietskeho zväzu, je presvedčená, že mimovládny organizáciám na nich záleží viac ako ich rodičom či učiteľom“. Portál Georgia and the World tiež na „príklade“ Holandska tvrdil, že „propagácia sexuálnych zvrhlostí sa stala neodmysliteľnou súčasťou verejného života vo väčšine západných krajín [8]“.

Šírila sa tiež propaganda [9], podľa ktorej všetky liberálne strany „myslia len na výhody pre seba a nie na blaho krajiny a akékoľvek ich volebné sľuby sú prázdne a falošné“. Podľa toho istého naratívu „nikto nefinancuje etiku, morálku a vlastenectvo, ale financuje sa iba zrada, nemorálnosť a nepriateľstvo krajiny, za ktoré Západ platí peniaze zdegenerovaným predstaviteľom vlády ...“.

Proruská propaganda takisto tvrdila [10], že „sloboda slova je na Západe ohrozená a táto hrozba stále rastie“. Podľa nich „sú na Západe ľudia prenasledovaní a šikanovaní už len keď si niekto trúfne povedať, že etika, morálka, rodina sú dobré a skazenosť, nečistota a špina sú zlé“. Podľa tohto naratívu [11] sú ľudia trestaní za ochranu tradičných hodnôt a Západ sa pokúša preniesť túto prax aj do Gruzínska. A podobných správ sa pred voľbami šírilo hneď niekoľko.

Proruský portál Georgia and the World s odvolaním sa na ruské zdroje obvinili Západ zo šírenia dezinformácií pomocou mainstreamových médií [12]. Podľa proruských naratívov Západ aktívne využíva dezinformácie, napríklad na ospravedlnenie vpádu do Iraku, a tiež na diskreditáciu Ruska vymyslenými príbehmi o prázdnych pultoch na Kryme v apríli 2014. Protizápadní aktéri tiež obvinili BBC, CNN a Al-Jazeera zo šírenia nepravdivých informácií o vývoji v Sýrii. Novinári a blogeri navyše podľa proruskej propagandy odhaľujú iba dezinformácie pripisované ruským manipulátorom, čo vyvoláva dojem, že informačno-psychologickú vojnu vedie iba Rusko.

Gruzínsko nepatrí k Západu

V predvolebnom období sa proruská propaganda snažila Gruzíncov presvedčiť, že Európska únia a NATO sú prázdny sľubom a Gruzínsko nemá reálnu šancu, aby sa k týmto inštitúciám pripojilo [13]. Preto podľa dezinformácií „namiesto sľubovaného nezávislého, demokratického, bohatého a silného člena NATO a EÚ Gruzínska vidíme len zúfalé Gruzínsko s roztrásenými kolenami a obavami o budúcnosť“.

Kremeľská propaganda sa tiež snažila presvedčiť [14] obyvateľstvo, že „Gruzínsko v modernom západnom ekonomickom priestore nikdy

nenájde svoje miesto“ a že „pre Západ nie je Gruzínsko nič viac ako tranzitná oblasť spájajúca Európu a Áziu.“ Ďalšia dezinformácia súvisiaca s gruzínskou ekonomikou [15] zase tvrdila, že nahradenie ruského trhu tým európskym viedlo v Adjare k vážnej sociálnej a demografickej kríze, ktorá viedla ku „kultúrno-ekonomickému expanzii“ Turecka v regióne.

Aby spochybnili perspektívu členstva a výhody, ktoré už Gruzínsko od EÚ získalo, šírili protizápadné zdroje dezinformácie o „vedľajších účinkoch“ integračného procesu. Oblúbeným príkladom bolo ako „Moldavsku 6 rokov nadväzovania vzťahov s EÚ neprinieslo žiadny ošoh, ale len škodu [16].“ Z rovnakého dôvodu tvrdili, že Pobaltie si žilo počas sovietskej éry lepšie ako sa dnes žije v Litve, keďže po jej vstupe do EÚ a NATO sa všetko len zhoršilo.

Gruzínsko ako kolónia „hneď niekoľkých krajín“

Ďalším naratívom presadzovaným protizápadnou propagandou bolo vykreslenie gruzínskej vlády ako bábky [17] Európanov. Podľa tohto tvrdenia nad Gruzínskom vládnu uznesenia a odporúčania prijaté v Bruseli, ktoré sa skôr podobajú na rozkazy [18]. Avšak na rozdiel od okupantov z minulých storočí je hlavnou hodnotou moderného Západu „pretláčanie myšlienok LGBT sekty“.

V predvolebnom období sa proruská propaganda snažila presvedčiť verejnosť, že „Gruzínsko je kolóniou“ a je okupované hneď niekoľkými krajinami. Portál Georgia and the World napríklad šírili s pomocou protizápadných „expertov“ informácie [19], ktoré gruzínsku vládu vykresľovali ako vládu „zotročenú západnými politickými garantmi“. Veľmi diskutovanou otázkou bola v rámci dezinformačnej sféry namiereňých proti asociačnej dohode s EÚ. Georgia and the World tvrdili [20], že súčasná gruzínska zahraničná politika, ktorá sa odzrkadľuje napríklad v podpise asociačnej dohody, bráni krajine vyriešiť svoj spor s Ruskom.

Web Georgia and the World tiež trval na tom [21], že Západ Gruzínsku zakazuje hovoriť a spolupracovať s Ruskom v rámci bilaterálnych vzťahov, pričom to neodmietajú ani sa-

motní Európania. Podľa proruských novín Západ nechce, aby do Gruzínska vstúpili ruskí investori, pretože obyvateľstvo si môže získať sympatie k ruským spoločnostiam. Európski investori zase do Gruzínska veľmi neprichádzajú kvôli nestabilnému politickému prostrediu, za ktoré môže sám Západ. Podľa médií sa to odrazilo na západných zásahoch do novely gruzínskej ústavy, čo malo za následok, že gruzínska vláda prijala volebný systém 120/30 so 40% blokovacím mechanizmom, čo stranám sťažilo zostavenie nezávislej vlády. Západ tak donútil Gruzínsko zostaviť koaličnú vládu. Článok od Georgia and the World tiež tvrdili, že koaličné vlády nefungujú ani v rozvinutých ani v polorozvinutých krajinách. Táto proruská propaganda preto dospela k záveru, že volebná reforma bola vedená pod tlakom Západu, „aby voliči nemali možnosť voľby,“ s cieľom nastoliť v krajine nestabilné politické prostredie a zabrániť prítoku investícií z iných krajín, akými sú napríklad „Čína, Irán či Saudská Arábia“. Ten istý autor tiež napísal [22], že Gruzínsko je nútené vytvárať volebné obmedzenia, pretože inak prestanú stovky strán, najmä prozápadných liberálnych strán, existovať.

V júli a auguste sa proruské zdroje pokúšali zdiskreditovať EÚ pomocou odkazov na jej minulosť. Portál Georgia and the World dokonca venoval sériu článkov [23] „tieňovej [24] histórii EÚ [25]“, v ktorých tvrdil [26], že európsky projekt [27] je „tajným plánom nadnárodných elít“ na vytvorenie dôveryhodného systému kontroly vnútroštátnych orgánov [28].“ Podľa tohto portálu je hlavným cieľom plánu EÚ „vykorenenie národnej suverenity“.

Otázky migrácie

Protizápadná propaganda naďalej aktívne využívala otázku migrantov na prezentáciu EÚ v negatívnom kontexte. Podľa „Georgia and the World [29]“ migranti terorizujú časť Paríža a v dôsledku toho je život nemožný [30]. Protizápadné médiá napísali, že okrem Francúzska spôsobujú migranti problémy [31] aj v Španielsku [32] a Švédsku [33].

Zdroje kritické voči Západu tradične podporujú euroskeptických politikov a strany v Európe. rovnaký trend pokračoval aj v predvolebnom období. Alt-Info cituje [34] Victora Orbana, ktorý

povedal, že „do roku 2050 bude 20 % európskej populácie moslimov, ale stredná Európa si zvolí iný prístup k migrácii“. Orban bol tiež citovaný [35], keď povedal, že „George Soros je šéfom mafiánskej siete mimovládnych organizácií“, ktorá predstavuje hrozbu pre mier a bezpečnosť v Európe, pretože „riadi politiku Bruselu a snaží sa priviesť do Európy 1 milión migrantov každý rok“; Navyše, ak to bude potrebné, urobí to násilím, dokonca aj proti vôli európskeho ľudu. Argumentovalo sa tiež [36], že došlo k „intenzívnemu procesu premeny moslimských migrantov na dôležitý prvok európskej spoločnosti“, ktorý viedol k „vážnym sociálnym problémom“ a že sa začali práce na „rozklade spoločnosti“ v Európe.

„Georgia and the World“ tiež napísal [37], že mnohí Francúzi, Belgičania, Nemci a Holanďania si už uvedomujú, že milióny migrantov sú cudzie a nepriateľské voči európskej kultúre a že európsky humanizmus je ako duševná slabosť. Publikácia uvádza, že Európa žije pod diktatúrou multikulturalizmu a politickej korektnosti. Proruské médiá tiež informovali [38], že Italexit (odchod Talianska z EÚ) by sa mohol vyskytnúť v Taliansku kvôli migrantom migrujúcim zo severnej Afriky a Blízkeho východu. V otázke Talianska tiež tvrdili, že EÚ donútila Taliansko k spoločnej mene, euru, čo poškodilo hospodárstvo a na oplátku prinútilo vládu presadzovať politiku diktovanú EÚ.

EÚ na pokraji kolapsu

V predvolebnom období sa naďalej šírila neopodstatnená propaganda a strach, akoby „EÚ bola na pokraji kolapsu [39]“, pretože Európa sa nedokázala proti pandémie zjednotiť. Tvrdilo sa tiež, že v EÚ existujú politické a ekonomické trhliny. Podľa ich argumentu, ak by sa Grécko a Turecko navzájom ohrozovali použitím vojenskej sily v súvislosti s cyperskou otázkou, dvaja ďalší členovia NATO - Slovinsko a Chorvátsko - by mohli urobiť to isté. Podľa tohto naratívu by Poľsko mohlo spojiť 12 stredo-európskych a európskych krajín v bloku protizápadných krajín a vytvoriť úniu podobnú Varšavskej zmluve pod protektorátom USA. Je pozoruhodné, že protizápadné zdroje poukazovali na rozpad EÚ aj pred volebným obdobím, no okrem iných faktorov bola hlavným dôvodom kolapsu kríza spôsobená

pandémiou koronavírusu, ktorá sa takmer nekonala. -existuje v predvolebnom období.

V kontexte koronavírusu protizápadní aktéri v predvolebnom období zopakovali [40] propagandistický príbeh, ktorý koloval v marci až apríli: „Pandémia všetkým ukázala, že medzi nimi neexistuje žiadna spoločná politická solidarita. Európske krajiny.“ Podľa Gruzínska a sveta boli počas pandémie „všetky krajiny Európskej únie zahalené vo svojich uličkách“ a Španielsko a Taliansko boli odsúdené na zánik [41].

Na tú istú tému „Gruzínsko a svet“ napísal [42], že veľké krajiny Európy „sú všade spolu, v G8, v EÚ alebo v inej únii a aliancii, ale akonáhle to bude potrebné, hneď keďže Taliansko a Španielsko potrebovali pomoc, zvyšok kopal do krajín v núdzi... Obrátili sa chrbtom a poslali len ospravedlnenie, podobne ako keď nám vyjadrili obavy, keď to bolo potrebné.“ Podľa proruských médií únia pre nedostatok solidarity v EÚ nepomôže Gruzínsku, a preto by Gruzínsko malo prestať smerovať k Európe. Média zdôrazňujú negatívnu povahu EÚ hovorili aj o neschopnosti Západu počas vojny v auguste 2008: „Západ sa iba trápil a nepomohol nám a dnes je menšia šanca na pomoc, pretože Západ už nemá geopolitickú situáciu ako pred 12-15 rokmi [43].“

Jeden z najaktívnejších protizápadných výstupov „Gruzínsko a svet“ sa tiež odvolával na ideologické rozdiely v EÚ, keďže východná Európa odmietala ľavicovú kultúrnu agendu („LGBT“ a gender ideológiu). Protizápadné zdroje vykreslili Istanbulský dohovor Rady Európy o prevencii a potláčaní násillia páchaného na ženách a domáceho násillia ako obmedzovania maskulinity a ničenia rodiny, čo Poľsko spochybňuje [44]. Jaroslaw Kaczynski bol citovaný [45] ako povedal: "Poľsko bolo vtedy slobodnejšie, keď poslúchalo Sovietsky zväz, ako je dnes, keď je v Európskej únii," pretože sa snaží

zmocniť sa "kultúrnej suverenity". Argumentovalo sa tiež [46], že kvôli konfrontácii medzi USA a Nemeckom v súvislosti s North Stream 2 by „Trump mohol použiť krajiny strednej a východnej Európy proti Nemecku a Francúzsku“. A Poľsko zo svojej strany presadzuje politiku podpory Trumpa a kritiku Bruselu a Berlína. „Georgia and the World“ uzatvára, že „oddelenie strednej a východnej Európy od Európskej únie po Brexite bude veľkým úspechom zahraničnej politiky USA“.

Protizápadné zdroje podporovali ultrapravicové skupiny v EÚ, ktoré boli vyjadrené selektívnym spravodajstvom o euroskeptických a ultraspravodlivých správach. Napríklad v Českej republike sa objavili správy o nespokojnosti s členstvom v EÚ, ktoré sa zvýšili o 10 % [47]. Tvrdili tiež [48], že „takzvané „európske hodnoty nezdieľajú mnohí v Európe“. Príkladom je Maďarsko a Poľsko, od ktorých môže Európska únia žiadať „záruky lobovania za záujmy sexuálnych menšín a prijímanie migrantov“ výmenou za finančnú pomoc.

Proruské médiá naznačili, že „jediným riešením pre každý štát, ktorý si chce zachovať svoju suverenitu a ekonomiku, je vystúpenie z EÚ“. Tvrdilo sa [49], že „Holandsko by mohlo vystúpiť z EÚ“, zatiaľ čo Nexit [vystúpenie Holandska z EÚ] sa považovalo za dôvod konečného kolapsu EÚ. Na odchod z EÚ boli nominované aj Francúzsko, Dánsko, Švédsko a Rakúsko.

Na základe všetkých vyššie uvedených naratívov bol západný kurz Gruzínska zdiskreditovaný proruskými a protizápadnými aktérmi a argumentovalo sa, že zúfalá túžba Gruzínska vstúpiť do kolabujúcej EÚ, napriek tomu, že znižuje národnú suverenitu a hospodársky rozvoj, je proti národným záujmom Gruzínska a proti hodnotám gruzínskej spoločnosti. Spolu s tým množstvo protizápadných médií otvorene podporovalo politické strany kriticky sympatizujúce s Ruskom.

Zdroje:

[1] Patriot TV, "The Church is Invincible" - Father Davit Kvividze ", 2020. Accessible at: <http://patriot-tv.ge/sazogadoeba/685--.html>

[2] Patriot TV "There is an attack on the centuries-old foundations of the Caucasian peoples - Father Davit Kvilivdze". Accessible at: <http://patrioti-tv.ge/sazogadoeba/691--.html>

[3] Georgia and the World, "Children are spoiled from school in Europe", 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/ევროპაში-ბავშვებს-სკოლიდ/>

[4] Georgia and the world. "More Sodom More: Same-Sex Marriage Legalized in Montenegro", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/კიდევ-ერთი-სოდომით-მეტი-ჩ/>

[5] Beso Barbakadze, the Benefits of Western Life - a Headless, Cruel and Rooted Young Generation, Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/დასავლური-ცხოვრების-სიკ/>

[6] Darejan Andriadze, "God, give a Georgian man the feeling of a dog and be smart", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ღმერთო-მიეცი-ქართველ-კა/>

[7] Beso Barbakadze, "Shameful Anomaly", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/სამარცხვინო-ანომალია/>

[8] Georgia and the World, "Anti-Utopia Forms to Life", 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/ანტიუტოპია-ცხოვრებად-ყალ/>

[9] Iza Tamazashvili, "Georgia should be freed from the Europe-America brothel", isari.ge, 2020. Accessible at: http://isari.ge/saqartvelos%20evropa-amerikisgan%20unda%20gatavisufides_29_09_20.php

[10] Giorgi Gachechiladze, "Freedom of speech in the West is in danger and this threat is growing day by day", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/დასავლეთში-სიტყვის-თავის/>

[11] the view, "The West is sick of losing its true faith" - Alexander Palavandishvili, 2020. Accessible at: <https://tvalsazrisi.ge/ჭეშმარიტი-სარწმუნოების/>

[12] Giorgi Gachechiladze, "Territory of Fakes: Western Theory of Big Lies", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ფეიკების-ტერიტორია-დიდი/>

[13] Valeri Kvaratskhelia, "Golden Intersection", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/ოქროს-კვეთა-15/>

[14] Davit Abuladze, "Our place in the modern, Western economic space", Newsfront, 2020. Accessible at: <https://ge.news-front.info/2020/07/06/thanamedrove-dasavlur-ekonomikur-sivrtseshi-chveni-adgili-ar-aris/>

[15] Irakli Jankarashvili, "The collapse of agriculture and the replacement of the Russian market with Europe led to a difficult social situation in the region, a demographic catastrophe and cultural-economic expansion by the Ottomans", view, 2020. Accessible at: <https://tvalsazrisi.ge/სოფლის-მეურნეობის-ნგრევი/>

[16] Giorgi Gachechiladze, "6 years of relations with the EU have only brought losses to Moldova", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირთან-ურთიერთობ/>

[17] Zaza Davitaia, "If we talk to Russia, it is still possible to create a formation that will unite Georgia - Vladimir Khomeriki", Talsazrisi, 2020. Accessible at: <https://tvalsazrisi.ge/რუსეთს-თუ-დაველაპარაკები/>

[18] Davit Mkheidze, "I am neither a praiser of King George, nor a singer of the Melchizedek Catholics", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/მე-არც-გიორგი-მეფის-მეხო/>

[19] Jaba Zhvania, "Nana Kakabadze: Today Georgia is the Most Dignified, Unsuccessful and Perspective Country in the Region", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ნანა-კაკაბაძე-დღეს-საქარ/>

[20] Eka Naskidashvili, "Tamar Kiknadze: Georgia is a member of another community - Western-American. We are moving towards NATO, we have signed the Association Agreement and all this has nothing to do with resolving relations with Russia ", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/თამარ-კიკნაძე-საქართველ-3/>

[21] Beso Barbakadze, "Why the West forces us to form a coalition government and why it forbids us to talk to Russia one by one" Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/რატომ-გვაძალეზს-დასავლეთ/>

[22] Beso Barbakadze, "If there is a high electoral threshold in Europe and there are only a handful of parties, why do we end up with a zero threshold and hundreds of parties?", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროპაში-მაღალი-საარჩევნ/>

[23] Georgia and the world, „EU Shadow History Plans, Mechanisms, Outcomes“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-3/>

[24] Georgia and the world, „EU Shadow History“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-4/>

[25] Georgia and the World, „EU Shadow History“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვანი/>

[26] Georgia and the World, „EU Shadow History“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-5/>

[27] Georgia and the World, „EU Shadow History“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-6/>

[28] Georgia and the World, „EU Shadow History“, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-2/>

[29] Luka Maisuradze, "Le Parisien: Life is Impossible - Underage Moroccans Terrorize Residents of One of Paris' Quarters", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge//le-parisien-ცხოვრება-უკვე-მუუძლებე/>

[30] Alt-Info, "The Prime Minister of Sweden has changed his mind and acknowledged that there is a link between growing crime and migration in the country", 2020. Accessible at: <https://alt-info.com/შვედეთის-პრემიერ-მინისტ-3/>

[31] Alt-Info, "According to a study, almost a quarter of all juveniles detained in Spain are Moroc-cans", 2020. Accessible at: <https://alt-info.com/კვლევის-თანახმად-ესპანე/>

[32] Alt-Info, "According to a senior Swedish police official, second-generation migrants in the country have created a new culture of criminal gangs", 2020. Accessible at: <https://alt-info.com/მედეტის-პოლიციის-მაღალბ/>

[33] Georgia and the World, 39th Edition, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/NEW/PDF/geworld-39-2020.pdf>

[34] Alt-Info, "Hungarian Prime Minister Orban: 20% of Europe's population will be Muslim by 2050, but Central Europe chooses a different path to migration", 2020. Accessible at: <https://alt-info.com/უნგრეთის-პრემიერი-ორბანი/>

[35] Georgia and the World, "George Soros is the head of the mafia network of non-governmental organizations", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ჯორჯ-სოროსი-არასამთავრო/>

[36] Georgia and the World, EU Shadow History 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-ჩრდილოვან-7/>

[37] Giorgi Gachechiladze, "Why are Christian temples burning in Europe", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/რატომ-იწვის-ქრისტიანული/>

[38] Nika Korinteli, "Will Italexit 'lead' EU caregivers' directives, 2020" available: <http://geworld.ge/ge/გამოიწვევს-თუ-არა-italexit-ს-მზრ/>

[39] Giorgi Gachechiladze, "EU or Euro-split: as if the alliance of friends is on the verge of col-lapse", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირი-თუ-ევროგანხე/>

[40] Nika Korniteli, "Nexit will break up the EU, 2020". Accessible at: <http://geworld.ge/ge/nexit-ი-ევროკავშირს-დაშლის/>

[41] Giorgi Gachechiladze, "6 years of relations with the EU have only brought losses to Moldova", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირთან-ურთიერთობ/>

[42] Beso Barbakadze, "Who asks the voters in Georgia what - the main thing is how specific people in Europe and America will wake up in the mood", 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/საქართველოში-ამომრჩეველ/>

[43] Jaba Zhvania, "Givi Iukuridze: There is a real threat that Armenians and Azerbaijanis will use the territory of Georgia for their tactical purposes", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/გივი-იუკურიძე-რეალურია-ს/>

[44] Giorgi Gachechiladze, EU Gender Terror, Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ევროკავშირის-გენდერული-ტ/>

[45] Luka Maisuradze, "Kaczynski: Poland was freer then when it obeyed the Soviet Union than it is today when it is in the European Union." Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/კაჩინსკი-პოლონეთი-მამინ/>

[46] Giorgi Gachechiladze, EU Gender Terror, Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/ევროკავშირის-გენდერული-ტ/>

[47] Nika Korinteli, Dissatisfaction with EU membership has increased in the Czech Republic ", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ჩეხეთში-მოიმატა-ევროკავში/>

[48] Giorgi Gachechiladze, "The so-called European values are not shared by many in Europe ", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://geworld.ge/ge/ეწ-ევროპულ-ფასეულობებს-ე/>

[49] Nika Korinteli, "Nexit will break up the EU", Georgia and the World, 2020. Accessible at: <http://ge-world.ge/ge/nexit-ი-ევროკავშირს-დაშლის/>

PROTIAMERICKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA

Jednou z hlavných úloh ruskej propagandy v Gruzínsku je presvedčiť gruzínske obyvateľstvo, že nezávislosť krajiny je len klam a že vzťahy s USA, ktoré sú považované za strategického partnera Gruzínska, majú v skutočnosti pre krajinu iba negatívne dôsledky. v rámci monitoringu online médií zamerané na obdobie pred parlamentnými voľbami v roku 2020, sa tento naratív objavoval v rôznych formách. Vo väčšine prípadov bol však cielený na členov amerického Kongresu a americkú veľvyslankyňa v Gruzínsku Kelly Degnanová.

Parlamentné voľby v roku 2020 mali podobu zmiešaného systému kombinujúceho prvky proporčionálneho a väčšinového systému. v jeho rámci bolo rozdelených 120 poslancových kresiel v pomere k počtu hlasov, ktoré strany dostali, a 30 zákonodarcov bolo zvolených väčšinovým systémom v jedno-mandátových volebných obvodoch. v predchádzajúcich voľbách súperili poslanci medzi sebou iba o 100 kresiel a zvyšných 50 poslancov bolo zvolených na základe väčšiny, čo je pre vládnucu stranu výhodnejší systém. Prechod od starého volebného systému k novému nebol v Gruzínsku veľmi plynulý a opozíciu sa ho podarilo pretlačiť až po niekoľkých mesiacoch protestov. Po týchto protestoch panovala v krajine napätá atmosféra, v ktorej sa niesli aj samotné parlamentné voľby. Dobre organizovaní proruskí aktéri, ktorí sú pripravení využiť každú príležitosť, sa pokúsili vyťažiť aj zo spomínaného napätia a politickej krízy a v súvislosti s voľbami a spustilo mnoho kampaní na diskreditáciu najbližšieho gruzínskeho spojenca - Spojené štáty.

Proruský web Georgia and the World napríklad tvrdil, že Washington podkopáva zvrchovanosť Gruzínska a tvrdo zasahuje [1] do vnútorných záležitostí krajiny. Podľa webu neboli zmeny vo volebnej legislatíve a prechod na proporčný model výsledkom požiadaviek gruzínskeho ľudu a voličov. Bola to jedna „drobná žena menom Kelly Degnanová, ktorej názor prevážil nad celým národom.“ [2]

Stránky ultrapravicového média Alt-Info tiež neustále útočili na veľvyslanectvo USA. Napríklad

podľa Altclubu Kelly Degnanová „nariadila“ gruzínskym politickým stranám, aby podpísali predvolebný „kódex správania“. v inom článku zase web Alt-Info tvrdil, že veľvyslankyňa USA dokonca sama pripravila program pre gruzínske politické strany.

Podľa iného tvrdenia webu Georgia and the World nemala vládnuca strana Gruzínsky sen podporu amerických politikov, a preto web vyzval jej neoficiálneho lídra Bidzinu Ivanišviliho, aby prehodnotil [3] svoje zahraničnopolitické priority a nadviazal „vzájomne výhodnú spoluprácu s ruským vedením“.

Otvorene proruské online médium News Front zase prehlásilo, že rozhodnutie nepogratulovať [4] Alexandrovi Lukašenkovi k „prezidentskému úradu“ po voľbách v Bielorusku bolo výsledkom amerického politického tlaku. Ďalšiu správu súvisiacu s Bieloruskom šírila proruská stránka Saqinform, ktorá vo voľbách podporila Gruzínsky sen a tvrdila [5], že „ak sa Gruzínskemu snu podarí vyhrať voľby a získa v parlamente väčšinu, oni [Američania a opozícia] také voľby nikdy neuznajú. Bieloruský scenár sa v zopakuje Gruzínsku.“

Počas sledovaného obdobia sa informačná kampaň proti USA zamerala na naratív o údajnej rivalite [6] medzi „konzervatívnou Trumpovou administratívou“ a „liberálnym veľvyslanectvom USA v Gruzínsku“, Táto rivalita sa vraj odzrkadlila v tom, že zatiaľ čo Biely dom podporil Gruzínsky sen, veľvyslanectvo podporilo opozíciu.

V predvolebnom období sa šírili aj ďalšie protiamerické naratívy, ktoré tvrdili, že Washington a Tbilisi majú skôr koloniálny [7] než partnerský vzťah [8]. v tejto súvislosti antiamerickí aktéri upozorňovali najmä na výstavbu hlboko morského prístavu Anaklia. v tomto projekte súperia USA s Ruskom a Čínou. Dimitri Lortkipanidze, riaditeľ Primakovského gruzínsko-ruského verejného centra a nezávislý väčšinový kandidát za Didube-Chugureti, prehlásil [9], že snahy USA zablokovať ruské a čínske investície do projektu Anaklia je v rozpore s prejavmi

partnerského vzťahu. Tvrdil tiež, že „Washington má v krajine politický monopol, ktorý nie je ničím iným ako otvoreným prejavom kolonializmu, čomu nasvedčuje aj prípad Frontera.“

Proruské médiá takisto šírili protiamerický naratív, ktorý presviedčal verejnosť, že pomoc USA je [10] v porovnaní s peniazmi prichádzajúcimi z Ruska minimálna. Cieľom tohto naratívu bolo nahovoriť voličom, že západná orientácia Gruzínska nie je pre krajinu v ničom prospešná. Gruzínsko totiž údajne pomoc USA vôbec nepotrebuje. USA vraj naopak ide len o „podplácanie“ vlády [11] a zaistenie gruzínskej poslušnosti. v tejto súvislosti sa ďalší článok *Georgia and the World* snažil vykresliť americkú pomoc a hospodárske príjmy získané zo Spojených štátov ako mizivé. Údaje tiež skreslil tak, aby vyzneli v prospech Ruska [12]. Podľa článku nepresahujú príjmy z vývozu do USA 40 miliónov, zatiaľ čo z Ruska prichádzajú miliardy. Tento článok tiež skresľoval údaje o obrate obchodu a zdôraznil zápornú obchodnú bilanciu s USA. Avšak, Gruzínsko má zápornú obchodnú bilanciu takmer so všetkými obchodnými partnermi, vrátane Ruska.

Proruskí aktéri sa tiež pokúsili zneužiť strach obyvateľstva z možnosti vojny a nacionalistické nálady voči okupovaným územiám. Napríklad *News Front* propagoval myšlienku [13], že Gruzínsko nepotrebuje USA a že naopak USA potrebuje Gruzínsko, ktoré je „na Kaukaze a v oblasti Čierneho mora jeho jedinou vojenskou obranou proti Rusku, Arménsku, Azerbajdžanu a Turecku. Okrem toho slúži tiež ako núdzový koridor na stiahnutie vojakov z Afganistanu, a naopak, ako prestupný bod v prípade útoku na Irán.“ *News Front* sa zároveň pokúsil vykresliť v pozitívnom svetle ruské pokusy o riešenie gruzínsko-abcházskeho sporu, pričom americkej strane vyčítal, že má záujem tom, aby riešenie sporu zlyhalo. v článku sa uvádza, že gruzínsko-abcházske rokovania, ktoré prebehli v roku 1997 úspešne vďaka ruskej mediácii, Američania prekazili, a to pomocou amerického senátora Mitcha McConnella. [14] Podľa tohto naratívu využíva USA spor medzi Abcházskom

a Južným Osetskom ako prekážku v obnovení normálnych vzťahov medzi Gruzínskom a Ruskom. Valerii Kvaratskheliová, moderátorka TV *Obiektivi* v článku pre *Georgia and the World* tvrdila, že počas vojny v Abcházsku boli ozbrojené skupiny bojujúce proti Gruzínsku podporované tajnými službami USA. [15] Kvaratskheliová prehlásila, že Šamil Basajev a jeho skupina ozbrojencov sa do konfliktu zapojili na pokyn Američanov, pretože gruzínska porážka bola v záujme USA. Podobnú dezinformáciu šírila aj Dimitrij Lortkipanidze, ktorý okrem prerušenia gruzínsko-abcházskeho dialógu z roku 1997 obvinil Američanov aj z prerušenia rokovaní (návšteva Sergeja Šambu v Tbilisi), ktoré sa konali v roku 2004.

V protiamerických naratívov šírených proruskými médiami boli viditeľné snahy vykresliť USA ako upadajúcu globálnu mocnosť a ako krajinu na ceste k morálnemu rozkladu. Ich cieľom bolo predovšetkým spochybniť prozápadné ambície zahraničnej politiky Gruzínska. Podľa webu *Georgia and the World* zahraničný dlh USA katastroficky narastá a ekonomika sa postupne rozpadá. [16] Americký dolár je podľa webu v kríze [17] a čoskoro ho nahradí CNY [18]. Niekoľko médií takisto tvrdilo, že Američania v mene liberalizmu podporujú „morálny úpadok verejnosti“, ktorý možno pozorovať napríklad v Európe [19]. Web *Georgia and the World* tiež prehlásil, že [20] „rastúce násilie a počet vražd páchané gruzínskou mládežou je výsledkom liberalizmu a amerického (západného) vzdelávacieho systému.“

Zaujať protiamerický a protizápadný postoj by v pozícii Gruzínska automaticky znamenalo presun pod ruský politický vplyv. Preto šírenie spomínaných naratívov hralo v kontexte volieb do karát tým politickým stranám, ktoré sa zasaďovali o začatie rokovaní a obnovenie vzťahov s Ruskom, a to bez účasti Západu.

Zdroje:

- [1] Beso Barbakadze. (2020). Trump says one thing, while his Ambassador Degnan does the other. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ტრამპი-ალთას-მისი-ელჩი-დე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [2] Beso Barbakadze. (2020). We hear you and obey you! Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/გისმენთ-და-გემორჩილებით/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [3] Vasil Beglarishvili. (2020). Georgia dancing to the music played by the US congressmen and the last chance for Ivanishvili. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ამერიკელი-კონგრესმენებ-2/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [4] Newsfront. (2020). Mr. Prime Minister, you have proved that Georgia is a failed state – it is a colony as you can not even address your own people without asking for permission to the US Ambassador. Dostupné na : <https://ge.news-front.info/2020/08/16/batono-premiero-thqven-daamtkitseth-rom-saqar-thvelo-ar-shemdgari-sakhelmtsiphoo-koloniaa-ashsh-s-elchis-daukithkhavad-sakuthar-khalkhsats-kiver-mimarthavth-ilona-batsatsashvili/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [5] Saqinform. (2020). Saakashvili has serious [financial] resources to return to Georgia. Dostupné na : <http://saqinform.ge/news/47727/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [6] Irakli Jankarashvili. (2020). Conservative President in America - During Trump's presidency, the US Embassy in Georgia is again lobbying the liberal opposition. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/ამერიკაში-კონსერვატორი-პ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [7] Viewpoint. (2020). Senator Rish! Whoever treats my country like a colony becomes a conqueror to me. Dostupné na: <https://tvalsazrisi.ge/სენატორი-რიშ-ვინც-ჩემს-ქვ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [8] Jaba Zhvania. (2020). Nana Kakabadze: What is a strategic partnership – intimidating our judiciary through waving a finger and releasing the criminals of the nine-year regime?! Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ნანა-კაკაბაძე-რა-არის-სტრ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [9] Jaba Zhvania. (2020). Dimitri Lortkipanidze: The United States forces us to kneel down and declare have lost a case that was won. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/დimitრი-ლორთქიფანიძე-ამ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [10] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: Russia buys wine from Georgia alone every year for a sum that exceeds all the US aid! Dostupné na: <http://gruzinform.ge/news/47117/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [11] Jaba Zhvania. (2020). Nana Kakabadze: We are told that the US expects a coalition government from Georgia. The question arises: what is the main thing - what does Washington expect or what does the Georgian people expect? Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ნანა-კაკაბაძე-გვეუბნები/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021
- [12] Beso Barbakadze. (2020). Gnawed bone thrown for Georgia. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/საქართველოსთვის-გადმოგდ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[13] Newsfront. (2020). "Georgia does not need America, it is America that needs Georgia!" - Arno Khidirbegishvili. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/06/saqarthvelos-ki-ar-stchirdeba-amerika-amerikas-stchirdeba-saqarthvelo-arno-khidirbegishvili/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[14] Newsfront. (2020). Make sure to know this "hero", thanks to whom the negotiation process with the Abkhazians failed! Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/07/itsnobdeth-gmirs-visi-motsadinebithats-aphkhazebthan-datsqhebuli-molaparakebis-protsesi-chaishala/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[15] Georgian and the World. (2020). "Okros Kveta". Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ოქროს-კვეთა-19/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[16] Georgian and the World. (2020). The US national debt has risen catastrophically amid the economic downturn. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/აშშ-ის-სახელმწიფო-ვალმა-ე/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[17] Georgian and the World. (2020). Goldman Sachs-ი: The dollar will soon no longer be the world currency. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/goldman-sachs-ი-დოლარი-მალე-აღარ-იქნებ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[18] Luka Maisuradze. (2020). China silently refuses to use the dollar. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ჩინეთი-უხმაუროდ-ამბობს-უ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[19] Georgian and the World. (2020). One more place of Sodom: Same-sex marriage is legalized in Montenegro. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/კიდევ-ერთი-სოდომით-მეტი-ჩ/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[20] Beso Barbakadze. (2020). Life from tragedy to tragedy. Dostupné na: <http://geworld.ge/ge/ცხოვრება-ტრაგედიიდან-ტრა/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

PROTITURECKÉ DEZINFORMÁCIE A PROPAGANDA

Táto kapitola bude pojednávať o dezinformáciách a propagande proti Turecku. Priama pro-ruská propaganda v Gruzínsku oslabuje u obyvateľstva podporu Západu a podnecuje protizápadné nálady. Táto propaganda je šírená hlavne preto, že kvôli ruskej okupácii a s ňou spojeným nezákonným zatknutiam, či dokonca zabitiam, vnímajú Gruzínci Rusko ako nepriateľský štát. Kvôli ruskej agresii a hrozbám, ktoré predstavuje, sa tiež populácia stáva čoraz viac prozápadnou. Rusko sa preto snaží svoj imidž v Gruzínsku zlepšiť. Jedným zo spôsobov zlepšovania tohto imidžu je šírenie protitureckých naratívov, ktorých cieľom je zároveň znížiť podporu európskej a euroatlantickej integrácie u gruzínskeho obyvateľstva. Ruská propaganda vykresľuje Turecko ako agresora a obviňuje ho z okupácie gruzínskych území. Cieľom je upozadiť ruskú okupáciu, odvrátiť pozornosť od hrozby, ktorú Rusko predstavuje a namiesto neho vykresliť ako nepriateľa Gruzínska práve Turecko. To je prezentované ako úhlavný nepriateľ a Rusko ako ochranca Gruzínska pred ním. Zároveň sú protiturecké dezinformácie spojené s propagandou proti NATO, keďže Turecko je jeho členom. Jeho vykreslenie ako agresora a okupanta, slúži teda nielen na podnecovanie negatívnych postojov gruzínskeho obyvateľstva k Turecku, ale aj na oslabenie podpory členstva v NATO.

Prepojenie protitureckých naratívov s propagandou proti NATO potvrdzuje aj skutočnosť, že dezinformáční aktéri pravidelne šíria protiturecké naratívy v kontexte NATO. Je tiež potrebné spomenúť, že Gruzínsko má v rámci regiónu najužšie a najstrategickejšie vzťahy práve s Tureckom. Dôkazom toho je napríklad dohoda o voľnom obchode [1] medzi Gruzínskom a Tureckom, ktoré je takisto najväčším obchodným partnerom Gruzínska s obchodným obratom 1,6 miliárd dolárov.[2] Krajiny sú si blízke aj v oblasti dopravy a energetiky - energetické zdroje z Azerbajdžanu smerujú cez Gruzínsko do Turecka a potom do Európy a zvyšku sveta. v tejto súvislosti je dôležité spomenúť plynovody, ktoré majú pre Gruzínsko obrovský geostrategický význam, ako sú Baku-Tbilisi-Ceyhan a Baku-Tbilisi-Erzurum, z do-

pravných sietí je dôležitá železnica Baku-Tbilisi-Kars.[3] Gruzínsko a Turecko tiež spolupracujú aj v oblasti bezpečnosti a Turecko sa aktívne zasadzuje za členstvo Gruzínska v NATO.[4] Napriek tomu ruská propaganda tvrdí, že Turecko je voči Gruzínsku agresívne, obsadilo jeho územia a plánuje dobyť aj ďalšie. Tieto naratívy vychádzajú z historických kontroverzií/sporov a minulých vojen medzi Gruzínskom a Tureckom (Osmanská ríša). Častou témou je turecká okupácia gruzínskeho historického regiónu Tao-Klarjeti, ktoré prešlo pod Turecko na základe dohôd medzi Moskvou a Karsom, podpísaných v roku 1921. v skutočnosti boli tieto dohody iniciované sovietskym Ruskom, ktoré prinútilo svoju bábku, gruzínsku sovietsku vládu, aby ich podpísala. [5] o Karskej zmluve existuje veľa mýtov, [6] napríklad tvrdenie, že jej platnosť vyprší po 100 rokoch a Turecko musí vrátiť územia Gruzínsku, Turecko sa pokúsi zmocniť gruzínskeho regiónu Adjara, a podobne. Po získaní nezávislosti od Sovietskeho zväzu podpísalo Gruzínsko v roku 1992 s Tureckom dohodu o „priateľstve, spolupráci a dobrom susedstve“, ktorou obe strany uznali vtedajšie hranice. Turecko je doposiaľ jediným susedom Gruzínska, s ktorým má krajina pevne vytýčené hranice. Preto sú tvrdenia o okupácii gruzínskych území Tureckom či o pokusoch o anexiu ďalších vymyslenými naratívami z dielne proruskej propagandy, ktorej cieľom je vykresliť Turecko ako hlavného nepriateľa Gruzínska a odvrátiť tým pozornosť od skutočného problému, teda Ruska a ruskej okupácie. Posranným cieľom je tiež poštvať gruzínske obyvateľstvo proti vstupu do NATO, ktorého je Turecko členom.

V posledných troch mesiacoch pred parlamentnými voľbami v roku 2020 sa rozšírilo množstvo protitureckých naratívov. Napríklad, proruský web Georgia and the World napísal,[7] že Turecko si verejne uplatňuje nároky na gruzínske územia (konkrétne Adjara) a gruzínska vláda ich iba ignoruje a nič nepodnikne. Navyše, článok vykreslil turecké expanzívne plány ako kľúčový faktor zahraničnej politiky Turecka. Ďalšie protizápadné spravodajstvo Asaval-Dasavali na základe nepravdivých informácií tvrdili, že Turecko má v oblasti Adjary veľký vplyv na

vzdelávanie a kultúru. [8] Zatiaľ čo proruské weby ako Saqinform [9] a News Front [10] zaútočili na gruzínsko-turecké spojenectvo a na základe falošných tvrdení vzniesli obvinenia, že Turecko podľa Karsovej dohody obsadí Adjaru z Gruzínska, ako aj etnickými Azerbajdžanmi obývanú oblasť Marneuli. Strategické partnerstvo medzi Gruzínskom a Tureckom bolo tiež napadnuté webom Georgia and the World [11]. Zatiaľ čo podľa News Front [12] Turecko historicky spôsobilo Gruzínsku veľké straty, počas toho ako Rusko získalo späť územia, ktorých sa Turecko zmocnilo od Gruzínska, a napriek tomu Gruzínsko považuje Turecko za spojenca a voči Rusku je to práve naopak. Preto sú hlavnými naratívmi ruskej propagandy : 1) túžba a pokus Turecka zmocniť sa Adjary (ako aj ďalších regiónov) a 2) Turecko nie je partnerom, ale nepriateľom Gruzínska. Účelom týchto správ je odvrátiť pozornosť od ruskej okupácie a hrozby, ktorú predstavuje Rusko, vytvoriť negatívny postoj k gruzínsko-tureckému spojenectvu a prezentovať Turecko ako nepriateľa Gruzínska namiesto Ruska.

Web Georgia and the World zverejnili rozhovor [13] s Vazhou Otashvili, členom Združenia vlastencov, v ktorom šíril protiturecké naratívy. Podľa Otashviliho skončila turecká brutalita v Gruzínsku až potom, čo sa Gruzínsko stalo súčasťou Ruska, ktoré začalo vyháňať Turkov z gruzínskych území. Článok tiež hovoril o pokračovaní tureckej imperiálnej a expanzívnej politiky voči Gruzínsku do súčasnosti. Turecko má vraj s Gruzínskom stále tie isté úmysly a zmenili sa iba prostriedky, ktoré využíva. Zatiaľ čo predtým sa pokúšalo násilne zmocniť území, teraz na expanziu využíva najmä dva druhy mäkkej sily: 1) ekonomickú (naratív o ekonomickej expanzii zaznel aj v News Front [14]) a 2) vzdelanie a kultúru, prostredníctvom ktorých sa pokúša o ideologizáciu („*turkifikáciu*“ a „*islamizáciu*“). Turecko, ktoré je považované za odvekého nepriateľa, sa teda údajne hrá na priateľa, čím sa snaží o „*nenápadnú turkifikáciu*“ Gruzínska. Protizápadné zdroje zároveň považovali každého, kto neuznal, že „*Turecko islamizuje a poturčuje Adjaru*“, za „*idiota*“ alebo tureckého agenta. [15]

V predvolebnom období šírili dezinformačné agentúry ako News Front [16] a Viewpoint [17] ďalší naratív týkajúci sa tureckých pokusov

zmocniť sa gruzínskeho územia. Zneužívali k tomu zdieľanie dezinformačného článku proruského herca Shota Apkhaidzeho. Turecko podľa neho plánovalo presídliť takzvaných tureckých Mesčetov do Gruzínska, do oblasti Samtskhe-Javakheti, čo malo slúžiť ako príprava na obsadenie tohto regiónu. Autor tvrdil, že by tým Turci mohli usilovať o znovuzískanie Adjary a Samtskhe-Javakheti a obnovenie Osmanskej ríše. To celé má byť údajne súčasťou expanzívnej politiky tureckého neootomanizmu a pan-turkizmu. Zaujímavé je, že dezinformácie šírené počas predvolebného obdobia spomínali, že turecký prezident Erdogan ponúkol vtedajšiemu premiérovi Gruzínska Giorgimu Gakharijovi urovnanie a vyriešenie situácie ohľadom tureckých Mesčetov v Samtskhe-Javakheti.

Štyri dni pred voľbami web Viewpoint [18] znova oživil protiturecký naratív tvrdením, že Turecko sa dožaduje prinavrátania Adjary a že pre Gruzínsko predstavuje hrozbu. Krajina by preto mala prehodnotiť svoju politiku voči Turecku. Zároveň je potrebné poznamenať, že okrem vykresľovania Turecka ako agresívneho regionálneho aktéra súviseli protiturecké dezinformácie aj s otázkou integrácie Gruzínska do NATO. Niektoré médiá tvrdili, že Turecko je dôkazom, že NATO nie je zárukou bezpečnosti a stability, pretože členské štáty Aliancie (Turecko a tiež USA) často prispievajú k eskalácii vojenských konfliktov. Pokračoval tiež naratív, podľa ktorého v prípade vstupu Gruzínska do NATO, Turecko rozmiestni v krajine základne a postupne Gruzínsko obsadí a anektuje.

Pro-kremelský web News Front staval svoje naratívy [19] o hrozbe, ktorú pre Gruzínsko Turecko predstavuje, na argumente, že NATO a EÚ nemôžu Gruzínsko pred expanzívnu tureckou politikou nijako chrániť, pretože nedokázali ochrániť ani Cyprus. Tento naratív navyše priamo súvisel aj s voľbami, pretože tvrdil, že politici počas predvolebného obdobia obyvateľstvu zatajujú, že Adjaru a Samtskhe-Javakheti Európska únia ani NATO neochránia, to dokáže iba Rusko. Je potrebné poznamenať, že proruské webové stránky pred voľbami aktívne šírili správy prezentujúce Rusko ako ochrancu pred hrozbou, ktorú Turecko predstavuje. Napríklad News Front napísal [20], že Turecko by v prí-

pade absencie Ruska ihneď obsadilo Gruzínsko, zatiaľ čo šéfredaktor Saqinform Arno Khidirbegishvili vyjadril obavy, že ak Rusko odstúpi Južný Kaukaz Turecku, nastane vojna, plošná okupácia a obrovské ťažkosti pre Gruzínsko. [21] Georgia and the World sa, podobne ako News Front, domnieval, že práve Rusko, lepšie vzťahy Gruzínska s Ruskom a vyhlásenie vojenskej neutrality dokážu znížiť riziko, ktoré Turecko pre krajinu predstavuje. Saqinform tiež skreslene tvrdil [22], že kvôli Karsovej dohode existuje nebezpečenstvo tureckej okupácie Adjary a že iba Rusko môže územie Gruzínska pred Tureckom ochrániť. Šéfredaktor Saqinform tiež uviedol pre Sputnik [23] a News Front [24], že v dôsledku rastúceho tureckého vplyvu v Gruzínsku sa postoj gruzínskeho obyvateľstva k Rusku v období pred voľbami zlepšuje.

Je potrebné poznamenať, že okrem proruských médií šírili protiturecké naratívy aj gruzínske proruské a protizápadné politické strany. Obdobie pred parlamentnými voľbami v roku 2020 nebolo výnimkou a protizápadné a proruské politické strany ako Združenie vlastencov, Gruzínska myšlienka a Gruzínsky pochod šírili protiturecké propagandistické správy aj vtedy.

Je potrebné poznamenať, že vyvolávanie protitureckých nálad medzi obyvateľstvom bolo jednou zo súčastí predvolebnej kampane Združenia vlastencov. v Adjare umiestnili reklamné bannery s nápisom - „*Chráňte Adjaru! Chráňte súčasť Gruzínska!*“. Na mape Gruzínska na tomto banneri bola Adjara a okupované územia Abcházska a Cchinvali zobrazené úplne rovnako, čo naznačuje, že Tureckom Adjaru okupuje. [25] Zároveň bola väčšina príspevkov zverejňovaných na Facebooku Združenia vlastencov počas predvolebného obdobia protiturecká [26] a vyzvala obyvateľstvo, aby chránilo Adjaru pred Tureckom. Združenie vlastencov tiež vytvorilo (s využitím zdrojov svojej televízie Obieqtivi) sériu protitureckých videí, v ktorých lídri strany tvrdili, že Turecko vznáša nároky na gruzínske územie (najmä na regióny Adjara, Samekhe-Javakheti a Guria), Turecko vraj predstavuje pre Gruzínsko hrozbu, a preto musí obyvateľstvo konať. Vedúci predstavitelia Združenia vlastencov tiež tvrdili, že Turecko okupuje 33 % územia Gruzínska. Videá z tejto propagandistickej kampane sú k dispozícii na nasledujúcich odkazoch: odkaz 1, odkaz 2, odkaz 3, odkaz 4,

odkaz 5, odkaz 6, odkaz 7. Podobné správy sa šírili vo volebných prospektoch [27] Združenia vlastencov. Hovorili tiež o ekonomickom a kultúrno-vzdelávacom rozmachu Turecka a vyzvali obyvateľstvo na boj proti tureckému vplyvu v týchto oblastiach. Šírili [28] tiež nepravdivé informácie zmanipulované protitureckou propagandou. Jeden z predvolebných letáčikov strany [29] zároveň uviedol, že Združenie vlastencov dlhodobo bojuje proti tureckej expanzii v Gruzínsku, najmä v Adjare. v jednom z predvolebných videí [30] sa uvádzalo, že súčasná vládnuca strana Gruzínsky sen nerobí nič pre to, aby zastavila tureckú expanziu v Adjare. Strana preto vyzvala obyvateľstvo, aby zakročilo proti tureckej expanzii v Gruzínsku a nenechalo Adjaru Turecku.

Rovnako sociálno-politické hnutie Gruzínska myšlienka šírilo niekoľko protitureckých naratívov. Zástupca strany sa napríklad vyjadril [31], že nie je správne vykresľovať iba Rusko ako nepriateľa, pretože nepriateľom číslo jeden a najväčším zlom pre Gruzínsko je Turecko. Turecko podľa neho nie je partnerom Gruzínska, ale okupantom, ktorý obsadil rozsiahle gruzínske územia (Tao-Klarjeti) a anektoval Adjaru. Gruzínska myšlienka tiež tvrdila, že vláda Gruzínskeho sna predala Adjaru Turecku [32] a že Turecko Adjaru „*islamizuje*“ a „*turkifikuje*“. [33]

Gruzínsky pochod, ktorý sa pred parlamentnými voľbami v roku 2020 pretransformoval na politickú stranu, vo svojom zavádzajúcom vyhlásení uviedol, že Turecko by sa mohlo zmocniť Adjary prostredníctvom Karsovej dohody a Dohody o priateľstve, spolupráci a dobrých susedských vzťahoch medzi Gruzínskou republikou a Tureckou republikou. [34]

Ako vidno z vyhlásení a volebných programov Združenia vlastencov, Gruzínskej myšlienky a Gruzínskeho pochodu, naratívy protizápadných politických strán presne replikujú protiturecké naratívy šírené proruskou propagandou v Gruzínsku. Preto sa protiturecká propaganda viaže na volebný proces, a to nielen tým, že proruské médiá šírili protiturecké naratívy prostredníctvom rozhovorov so zástupcami proruských a protizápadných strán (napr. Rozhovor predstaviteľov Združenia vlastencov s webom Georgia and the World), ale aj tým, že proruské médiá šírili ten istý naratív ako tieto

politické strany, ktorý povzbudzuje obyvateľov k podpore týchto strán. Je zrejmé, že ak ruská propaganda presvedčí voličov, že Turecko je pre Gruzínsko hlavným nepriateľom a hrozbou, podporia voliči stranu, ktorá hovorí o tureckej hrozbe. Najvýraznejším aktérom bolo v tomto smere v období parlamentných volieb 2020 Združenie vlastencov, ktoré malo ako jeden

z kľúčových bodov predvolebnej kampane práve tureckú hrozbu. Je tiež zaujímavé, že web Viewpoint bol pri obrane Združenia vlastencov pred kritikou billboardov umiestnených v Adjare najaktívnejší. Viewpoint, podobne ako Georgia and the World, často podporovali Združenie vlastencov a Irmu Inashvili v súvislosti s protitureckou propagandou.

Zdroje:

[1] Free Trade Agreement Between the Republic of Turkey and Georgia. Dostupné na: <https://trade.gov.tr/data/5b9111f813b8770becf1e74b/3084ba862ac8810125184a17da1112da.pdf>

[2] Civil Georgia (2021). Georgia's Foreign Trade in 2020. Dostupné na: <https://civil.ge/archives/391924>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[3] Kakhaber Kemoklidze and Natia Seskuria. (2021). Targeting Turkish–Georgian Relations: Russian Disinformation is Taking a Local Turn. Dostupné na: <https://rusi.org/commentary/targeting-turkish-georgian-relations-russian-disinformation-taking-local-turn>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[4] Interpressnews. (2021). Mevlut Cavusoglu - Turkey supports the deepening of Georgia's relations with Euro-Atlantic structures. Dostupné na: <https://www.interpressnews.ge/ka/article/644881-mevlut-chavushoglu-turketi-mxars-uchers-sakartvelos-evroatlantikur-strukturebtan-urtiertobis-gagrmavebas>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[5] Iakob Lachashvili. (2021). Disinformation: a year ago, Soviet Russia exchanged Georgian territory for Turkey in Crimea for 100 years, and Turkey is obliged to return it. Factcheck Georgia, Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/39440>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[6] Maya Baghaturia. (2019). Myths and realities about the Treaty of Kars. Factcheck Georgia, Dostupné na: <https://factcheck.ge/ka/story/37989>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[7] Nika Korinteli. (2020). Turkey is publicly claiming the territories of Georgia, while the Georgian government is silent. Georgia and the World, Dostupné na: geworld.ge/ge/თურქეთი-საჯაროდ-აცხადებს/. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[8] Giorgi Bolqvadze. (2020). Are there streets named after Sheikhs in Batumi? Myth Detector, Dostupné na: <https://www.mythdetector.ge/en/myth/are-there-streets-named-after-sheikhs-batumi>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[9] Arno Khidirbegishvili. (2020). Diabetic Erdogan doomed Azerbaijan and was going to doom Georgia, as well! - Arno Khidirbegishvili. Saqinfrom, Dostupné na: <http://www.arnoxidi.com/newpost408.htm>. Posledné zobrazenie 25.05.2021

[10] Arno Khidirbegishvili. (2020). May God protect us from allies like Erdogan! News Front, Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/10/09/ghmerthma-dagvipharos-erdoghanis-msgavsi-mokavshireebisgan/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[11] Beso Barbaqadze. (2020). a shameful anomaly. Georgia and the World, Dostupné na: geworld.ge/ge/სამარცხვინო-ანომალია/. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[12] Revaz Kilasonia. (2020). "Let's try to look at history from the Russian position: everything in this world is relative. If i were Russian, i would be offended." News Front, Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/10/19/vtsadoth-rusis-pozitsiidan-gadavkhedoth-istorias-amqveqhnad-qhvelapheri-she-darebithia-rusi-rom-viqho-mets-gamitqhdeboda/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[13] Jaba Zhvania. (2020). Vazha Otarashvili: This is a covert step by step "Turkification" by a historical enemy declared as a friend. Georgia and the World, Dostupné na: geworl.ge/ge/ვაჟა-ოთარაშვილი-ეს-არის-ფ/. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[14] News Front. (2020). The real owner of Adjara, Galif Ozturk, does not consider Georgia without Turkey and Azerbaijan. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/08/05/atcharis-realuri-patroni-galiph-ozthurqi-saqarthvelos-thurqethis-da-azerbajjanis-gareshe-ar-ganikhilavs/>. Posledné zobrazenie: 25.05.2021

[15] Viewpoint. (2020). Nikoloz Mzhavanadze: a complete idiot, or a Turkish agent who thinks that... Dostupné na: tvalsazrisi.ge/ნიკოლოზ-მჯავანაძე-სრული/. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[16] Shota Apkhaidze. (2020). Turkey intends to accelerate the return of "Turkish Meskhetians" to Georgia. News Front, Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/11/thurqethi-saqarthveloshi-thurqimeskhebis-dabrunebis-dachqarebas-apirebs/>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[17] Shota Apkhaidze. (2020). Turkey is going to settle "Turkish Meskhetians" in Georgia! – Shota Apkhaidze: . Viewpoint, Dostupné na: tvalsazrisi.ge/თურქეთი-საქართველოში-თუ/. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[18] Irakli Jankarashvili. (2020). Turkey considers everyone in its neighbourhood as an opponent and has good neighbourly relations with almost no one. Viewpoint, Dostupné na: tvalsazrisi.ge/თურქეთი-თავის-სამეზობლომ/. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[19] Gulbaat Rtskhiladze. (2020). The EU cannot and will not protect us from Turkish expansion – it needs protection itself. News Front, Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/12/evrokavshiri-thurqethis-eqspansiisgan-ver-da-ar-dagvitsavs-thvithon-dasatsavia/>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[20] News Front. (2020). If Russia disintegrates, a crescent moon will soon fly over Georgia, and as before, "historical friends" will divide our blessed country – Dito Bidzinashvili. Dostupné na: <https://ge.news-front.info/2020/09/11/rusethi-thu-daishleba-saqarthvelos-thavze-maleve-nakhevarm-thvare-aphrialdeba-da-rogorst-adre-ise-gaiqhophen-istoriuli-megobrebi-chvens-kurthkheul-qveqhanas-dito-bidzinashvili/>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[21] Maya Javakhishvili. (2020). Arno Khidirbegishvili: Russia cedes Turkey to the South Caucasus. Saqinform, Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/48339/>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[22] Saqinform. (2020). Arno Khidirbegishvili: The Turkish factor has made the US recognize that the majority of the Georgian population aspires to Russia. Dostupné na: <http://saqinform.ge/news/47578/>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[23] Sputnik-Georgia (2020). Хидирбегишвили: результаты опроса IRI об отношениях с Россией близки к реальности. Dostupné na: <https://sputnik-georgia.ru/radio/20200813/249204844/Khidirbegishvili-rezultaty-oprosa-IRI-ob-otnosheniyakh-s-Rossiey-blizki-k-realnosti.html>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[24] News-Front. (2020). Арно Хидирбегишвили: Турецкий фактор вынудил США признать, что большинство населения Грузии тяготеет к России. Dostupné na: <https://news->

front.info/2020/08/16/arno-hidirbegishvili-tureczkij-faktor-vynudil-ssha-priznat-cto-bolshinstvo-nasele-
niya-gruzii-tyagoteet-k-rossii/. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[25] Formula. (2020). Batumi City Hall removed the banner of Patriots, an offence report has been drawn up. Dostupné na: <https://formulanews.ge/News/35924>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[26] Formula. (2020). Alliance of Patriots mainly sponsor Turkophobic videos on Facebook. Dostupné na: <https://formulanews.ge/News/36000>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[27] Alliance of Patriots of Georgia. (2020a). Patriot of Georgia. Dostupné na: <http://patriots.ge/ka/npN3>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[28] Alliance of Patriots of Georgia. (2020b). Patriot of Georgia. Dostupné na: <http://patriots.ge/ka/npN2>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[29] Alliance of Patriots of Georgia. (2020c). Patriot of Georgia. Dostupné na: <http://patriots.ge/ka/npN1>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[30] Alliance Official. (2020). Fight for your country! Be the patriot of your country! Defend Georgia! Election number 8! Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=KX-opVluN0s>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[31] Socio-political movement "Georgian Idea". (2020). Gega Khvedelidze - "Turkey is an ordinary occupier"! Dostupné na: <https://www.facebook.com/qartuliidea.ge/posts/609717413262674>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[32] Socio-political movement "Georgian Idea". (2020). Tariel Makharadze on the discussion of the constitutional bill. Dostupné na: <https://www.facebook.com/qartuliidea.ge/posts/661171961450552>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[33] Socio-political movement "Georgian Idea". (2020). Gega Giorgi Khvedelidze on the evil of gambling. "Georgian Idea" N44. Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=383351742833832>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

[34] Georgian March – Kutaisi. (2020). There are several myths around the Treaty of Kars... Dostupné na: <https://www.facebook.com/110671210679338/posts/141257074287418>. Posledné zobrazenie: 26.05.2021

SUMÁR

Počas výskumu bolo zistených viacero spoločných i výrazne rozdielnych znakov medzi jednotlivými naratívmi dezinformácií, ktoré sa šírili počas predvolebnej kampane na území Slovenskej republiky a dezinformáciami šírenými v charakterovo tom istom prostredí v Gruzínsku. Nižšie sú v krátkosti popísané základné zistenia vo vzťahu k jednotlivými spoločných kapitolám.

Dezinformácie proti NATO

Pri posudzovaní dezinformácií proti NATO bolo primárnou spoločnou črtou samotná skutočnosť, že tento naratív sa často vyskytoval v oboch krajinách a to i napriek ich rozdielnemu vzťahu a postaveniu smerom k NATO. Zmieňovaný naratív bol na Slovensku i Gruzínsku spojený najmä so stratou suverenity. Na území Slovenska, ako členskej krajiny NATO, boli najčastejšie prirovnávané spoločné vojenské cvičenia k demonštrácií vojenskej sily cudzej moci a potláčaním národnej nezávislosti. v oboch krajinách bolo charakteristické i zámerné navodzovanie polarizácie, stavenie prijímateľa informácie do pozície, v ktorej mal uskutočniť voľbu, či sa prikloniť k „západným mocnostiam“ alebo k „východu“. Špecificky gruzínskym atribútom tohto naratívu bolo nepodložené spájanie prípadného vstupu krajiny do organizácie NATO s nasledujúcim vypuknutím otvoreného konfliktu v krajine. Gruzínske dezinformačné médiá spájali prípadný vstup do NATO i s následkom zmarenia snahy o opätovné obnovenie územnej celistvosti. Ďalším rozdielnym znakom je, že gruzínske médiá označovali NATO, ako organi-

záciu v rozpade, ktorá nie je schopná akcie-schopnosti a vykresľovali NATO ako agresívne sa správajúceho aktéra, provokatéra a útočníka na Rusko. Naopak, slovenská dezinformačná scéna používa síce podobnú rétoriku, avšak častokrát priamo zamieňa NATO s USA.

Proruské dezinformácie a propaganda v prospech Ruska

Podobne ako v predchádzajúcom prípade i tento naratív bol počas výskumu identifikovaný v oboch krajinách. Jediným zásadným rozdielom bolo, ako sa tento naratív správal na Slovensku a ako zase v Gruzínsku. v Gruzínsku bol tento naratív spájaný najmä s ospravedlňovaním či dokonca podporou ruskej okupácie oblastí Južného Osetska a Abcházska. Ruská agresia na gruzínskom území bola dezinformačnými médiami opisovaná ako sebaobrana Ruska pred šíriacim sa západným vplyvom, pričom práve „Západ“ bol označený za agresora. Vo všetkých ostatných prípadoch sa naratív správal totožne v oboch krajinách. Kládol dôraz na vyzdvihnutie súčasného Ruska, ako jediného garanta tradičných a konzervatívnych hodnôt, alebo sa zamerával na vzájomnú blízkosť oboch krajín, či už vo vzťahu Slovenska a Ruska alebo Gruzínska a Ruska. v nadväznosti na to, bolo Rusko opisované ako jediný skutočný partner tej či onej krajiny, ktorý navyše disponuje významnou vojenskou a ekonomickou silou. v poslednom rade bolo totožným znakom i zámerné navodzovanie nostalgie smerom k Sovietskemu zväzu a idealizovanie spoločnej minulosti.

**SLOVENSKÝ INŠTITÚT PRE
BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU**

Na Vřšku 8, 811 01 Bratislava
Slovenská republika

Tel.: (+421) (02) 4319 1592
Email: info@slovaksecurity.org
www.slovaksecurity.org

© SSPI, GRASS 2021. Všetky práva vyhradené.

ISBN: 978-80-973171-6-4
EAN: 9788097317164